

Skýrsla um félagsþjónustu sveitarfélaga 2011

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Hag- og upplýsingasvið

2011

Skýrsla um félagsþjónustu sveitarfélaga 2011

© Samband íslenskra sveitarfélaga 2011/15

Borgartúni 30

Pósthólf 8100

128 Reykjavík

samband@samband.is

www.samband.is

Umsjón með útgáfu: Valgerður F. Ágústsdóttir og Magnús Karel Hannesson.

EFNISYFIRLIT

1.	Kostnaður vegna félagsþjónustu	6
1.1	Kostnaður sveitarfélaga vegna félagsþjónustu.....	6
1.2	Útgjöld í hlutfalli af skatttekjum	12
2.	Félagsleg aðstoð	15
2.1	Félagsleg ráðgjöf.....	15
2.2	Fjárhagsaðstoð.....	15
2.2.1	Viðtakendur fjárhagsaðstoðar	16
2.2.2	Íbúar á heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar.....	19
2.2.3	Heimili viðtakenda fjárhagsaðstoðar.....	22
2.2.4	Heildargreiðslur sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar	23
2.3	Félagsleg heimaþjónusta.....	25
2.4	Húsnæðisstuðningur.....	33
2.4.1	Húsaleigubætur.....	33
2.4.2	Sérstakar húsaleigubætur.....	38
3.	Barnavernd	43
3.1	Barnaverndarnefndir	43
3.2	Tilkynningar til barnaverndarnefnda	46
4.	Ýmis félagsþjónusta	50
5.	Ýmis lögbundin framlög	51
5.1	Orlofsjóður húsmæðra	51
5.2	Varasjóður húsnæðislána.....	51
6.	Innheimtustofnun sveitarfélaga	52
7.	Helstu þættir í félagsþjónustustarfi sambandsins.....	54
8.	Áhugavert útgafið efni er varðar félagsþjónustu sveitarfélaga.....	58
	FYLGISKJAL 1 - Leiðbeiningar um flokkun og greiningu kostnaðar	60
	FYLGISKJAL 2 - Lög um málefni fatlaðs fólks	63
	FYLGISKJAL 3 - Lög um réttindagæslu fyrir fatlað fólk.....	73
	FYLGISKJAL 4 - Reglugerð um þjónustu við fatlað fólk á heimili sínu.....	77
	FYLGISKJAL 5 - Hlutfall útgjalda vegna félagsþjónustu af skatttekjum árið 2010.....	83
	FYLGISKJAL 6 - Heildargreiðslur sveitarfélaga vegna húsaleigubóta 2008–2010.....	84
	FYLGISKJAL 7 - Heildargreiðslur sveitarfélaga vegna húsaleigubóta árið 2010 eftir tegund íbúða og eftir sveitarfélögum	87
	FYLGISKJAL 8 - Greiðslur sveitarfélaga vegna húsaleigubóta viðtakanda í almennum og félagslegum íbúðum 2008–2010 eftir sveitarfélögum	89
	FYLGISKJAL 9 - Greiðslur sveitarfélaga vegna húsaleigubóta til viðtakanda á námsgörðum/ heimavistum og sambylum 2008–2010 eftir sveitarfélögum	92

FYLGISKJAL 10 - Fjöldi viðtakenda húsaleigubóta eftir tegund íbúða og sveitarfélögum 2008–2010	95
FYLGISKJAL 11 - Greiðslur sveitarfélaga til sérstakra húsaleigubóta eftir tegund íbúða og sveitarfélögum 2010	98
FYLGISKJAL 12 - Greiðslur sveitarfélaga vegna sérstakra húsaleigubóta til viðtakanda eftir tegund íbúða 2009–2010 eftir sveitarfélögum.....	99
FYLGISKJAL 13 - Viðtakendur sérstakra húsaleigubóta eftir tegund íbúðar og sveitarfélagi 2009–2010..	101
FYLGISKJAL 14 - Yfirlit yfir barnaverndarnefndir á árinu 2010	103
FYLGISKJAL 15 - Yfirlit yfir félagsþjónustuskrifstofur á árinu 2011	106

INNGANGUR

Sveitarfélögin bera ábyrgð á fjölbreyttri félagsþjónustu við íbúa sína skv. lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991. Markmið félagsþjónustu sveitarfélaga samkvæmt lögnum er að tryggja fjárhagslegt og félagslegt öryggi og stuðla að velferð íbúa á grundvelli samhjálpár. Með félagsþjónustu er átt við þjónustu, aðstoð og ráðgjöf í tengslum við félagslega ráðgjöf, fjárhagsaðstoð, félagslega heimaþjónustu, málefni barna og unglinga, þar með talin barnavernd, þjónustu við aldraða, þjónustu við fatlað fólk, húsnæðismál, aðstoð við áfengissjúka og vímuefnavarnir.

Markmiðið með útgáfu þessarar skýrslu er að birta tölulegar upplýsingar um félagsþjónustu sveitarfélaga og gera þær aðgengilegar fyrir sveitarstjórnarmenn, starfsmenn félagsþjónustu sveitarfélaga og aðra þá sem vilja fylgjast með þróun í málefnum félagsþjónustunnar.

Í skýrslunni er fjallað um þá þætti félagsþjónustunnar sem miðlæg gagnaöflun nær yfir, svo sem félagslega heimaþjónustu, fjárhagsaðstoð, barnavernd og húsnæðismál.

Tölulegar upplýsingar ná til málaflokksins á landsvísu en einnig er þeim skipt niður eftir landshlutum. Að auki eru upplýsingarnar að nokkru leyti flokkaðar eftir íbúafjölda sveitarfélaga.

Upplýsingar í skýrslunni eru fengnar frá ýmsum opinberum aðilum; Hagstofu Íslands, Sambandi íslenskra sveitarfélaga, Barnaverndarstofu, Innheimtustofnun sveitarfélaga og Jöfnunarsjóði sveitarfélaga.

Skýrslan gefur möguleika á árlegum samanburði á ýmsum lykiltölum vegna félagsþjónustu sveitarfélaga.

Birtar eru ýmsar magntölur yfir viðtakendur þjónustunnar og kostnað. Athygli er vakin á því að litlar upplýsingar eru til miðlægar um starfsmannahald vegna félagsþjónustu sveitarfélaga. Ljóst má vera að mikið vantar upp á heildarmyndina ef ekki er hægt að nálgast samanburðarhæf gögn um þá er veita þjónustuna og hlýtur slíkt að kalla á breytingar í upplýsingaöflun.

Að auki er að finna í skýrslunni fróðleik frá lögfræði- og velferðarsviði sambandsins. Þar má nefna umfjöllun um nýtt starf félagsþjónustufulltrúa, kynningu á nýrri félagsþjónustunefnd sambandsins og umfjöllun um yfirfærslu þjónustu við fatlað fólk frá ríki til sveitarfélaga. Í fylgiskjöllum eru birt ný lög um málefni fatlaðs fólks, lög um réttindagæslu fyrir fatlað fólk og reglugerð um þjónustu við fatlað fólk á heimili sínu.

Skýrslan er tekin saman af Valgerði Ágústsdóttur, sérfræðingi á hag- og upplýsingasviði Sambands íslenskra sveitarfélaga.

1. KOSTNAÐUR VEGNA FÉLAGSPJÓNUSTU

Undir málaflokkinn „félagsþjónusta“ fellur allur kostnaður við félagsþjónustu, samanber lög um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991, lög um málefni aldraðra nr.125/1999, lög um málefni fatlaðs fólks nr. 59/1992, barnaverndarlög nr. 58/1992 og lög um húsaleigubætur nr. 138/1997.

Á þennan málaflokk er færður kostnaður við félagslega ráðgjöf, fjárhagsaðstoð, félagslega heimþjónusta og vernd barna og ungmenna. Þá er einnig færður hér kostnaður vegna þjónustu við aldraða, þ.m.t. heimþjónustu aldraðra, þjónustu við fatlað fólk o.fl. Lögbundin framlög flokkast hér, svo sem til Varasjóðs húsnæðislána og orlofs húsmæðra. Allur annar kostnaður er flokkast undir félagsþjónustu, t.d. kostnaður vegna jafnréttismála og vímuegjafavarna, flokkast líka hér. Afföll húsbrefa flokkast undir málaflokkinn. Bygging og rekstur húsnæðis, sem notað er í einstökum rekstrareiningum málaflokksins, er verkefni eignasjóðs sem gerir leigureikning fyrir húsnæðiskostnaði, sem færður er á viðkomandi rekstrareiningar.¹

Í þessum kafla verður farið yfir kostnað sveitarfélaga vegna félagsþjónustu á landsvísu, en einnig eftir landshlutum. Farið er yfir hvað félagsþjónustan kostar sveitarfélögin og einnig hver kostnaður vegna félagsþjónustu er í hlutfalli af skatttekjum sveitarfélaga.

1.1 Kostnaður sveitarfélaga vegna félagsþjónustu

Árið 2010 nam kostnaður sveitarfélaga vegna félagsþjónustu rúmum 25 milljörðum króna eða því sem nemur 1,65% af vergri landsframleiðslu sama ár. Þjónustutekjur sama ár námu liðlega 8,5 milljörðum króna. Rekstrarkostnaður vegna félagsþjónustu nam um 13,4% af heildarútgjöldum (brúttó) sveitarfélaga árið 2010. Árið 2009 var hlutfallið 12,6%. Rekstrarkostnaður vegna félagsþjónustu sveitarfélaga sem hlutfall af vergri landsframleiðslu hefur vaxið um tæpt prósentustig frá fyrra ári.

Allar rekstrartölur eru í þúsundum króna.

Tafla 1.1.1. Rekstrarreikningur sveitarfélaga árið 2010 vegna félagsþjónustu

	Þjónustutekjur og aðrar tekjur	Laun og launatengd gjöld	Annar kostnaður	Kostnaður alls brúttó	Útgjöld (nettó)
Sameiginlegir liðir	-327.398	1.926.374	636.381	2.562.755	2.235.357
Félagsleg aðstoð	-2.661.161	622.467	7.909.657	8.532.124	5.870.964
Þjónusta við börn og unglinga	-128.012	962.334	916.959	1.879.293	1.751.281
Þjónusta við aldrað fólk	-2.095.877	3.458.357	2.778.112	6.236.469	4.140.592
Þjónusta við fatlað fólk	-3.121.774	2.915.414	1.420.832	4.336.246	1.214.472
Ýmis félagsþjónusta	-189.267	368.449	170.294	538.743	349.476
Ýmis lögbundin framlög	0	0	51.228	51.228	51.228
Ýmsir styrkir og framlög	-32.118	17.212	1.211.834	1.229.046	1.196.928
Félagsþjónusta alls	-8.555.605	10.270.607	15.095.297	25.365.904	16.810.298

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Allar tölur í þús.kr.

Allar upplýsingar um kostnað vegna félagsþjónustu eru fengnar úr ársreikningum sveitarfélaga.

Árið 2010 voru heildarútgjöld vegna félagsþjónustu rúmir 25 ma.kr. Þjónustutekjur og aðrar tekjur voru um 8,5 ma.kr og nettó útgjöld því tæpir 17 ma.kr. Þess skal getið að þjónustusamningar einstakra sveitarfélaga við ríkið vegna þjónustu við fatlaða og aldraða eru inn í þessum tölum.

Á það er vert að benda að gæði upplýsinga um kostnað og samanburðarhæfni þeirra verða aldrei meiri en gæði þeirra gagna sem byggt er á. Með vísun í auglýsingu reikningskilanefndar og

¹ Samband íslenskra sveitarfélaga. Leiðbeiningar um flokkun og greiningu í bókhaldi sveitarfélaga. Desember 2010.

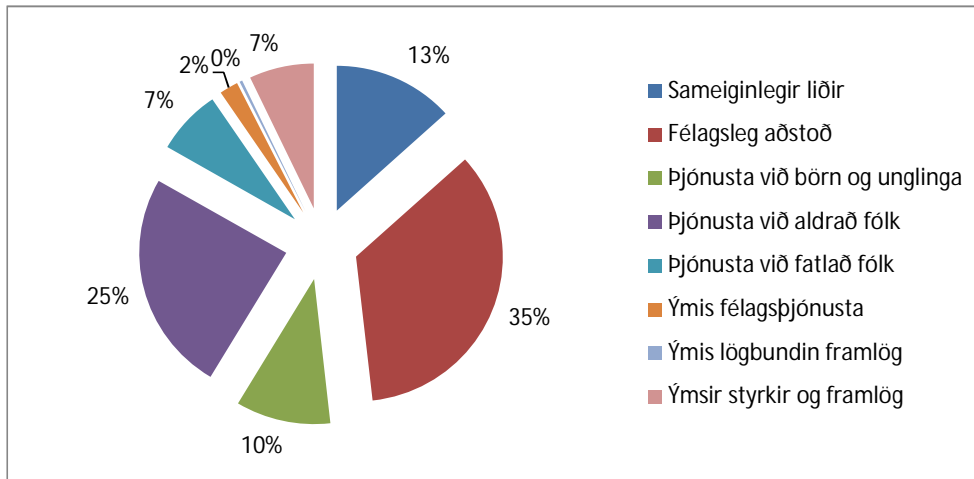
félagsmálaráðuneytis nr. 414/2001 er lögð áhersla á að sveitarfélög færi kostnað á viðeigandi deildir.

Athygli er vakin á því að kostnaður vegna dagvistunar barna í heimahúsum er ekki inn í þessum tölum, enda kveður auglýsing nr. 414/2001 á um að kostnaður vegna þessa sé færður undir fræðslumál.

Eins og tafla 1.1.1 ber með sér þá er kostnaður vegna félagsþjónustu flokkaður og greindur á átta rekstrareiningar eða deildir í bókhaldi sveitarfélaga. Ítarlegar er fjallað um þessar deildir í töflum 1.1.2–1.1.4 hér á eftir.

Í fylgiskjali 1 er að finna leiðbeiningar um flokkun og greiningu á kostnaði vegna félagsþjónustu sveitarfélaga á ólíkar rekstrareiningar.

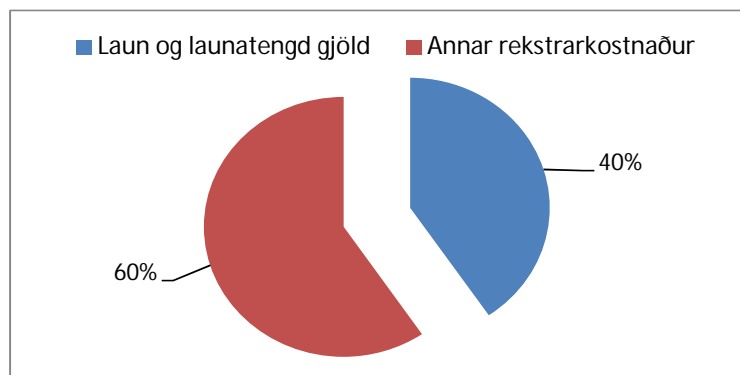
Mynd 1.1.1. Hlutfallsleg skipting helstu kostnaðarliða (nettó) í félagsþjónustu sveitarfélaga árið 2010

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Um er að ræða nettó kostnað.

Hér kemur fram nettó kostnaðarskipting helstu rekstrareininga í félagsþjónustu sveitarfélaga. Mest fer til félagslegrar aðstoðar eða sem nemur 35% kostnaðar (nettó) við félagsþjónustu. Þá tekur þjónusta við aldraða til sín um 25% af heildarútgjöldum.

Mynd 1.1.2. Hlutfallsleg skipting kostnaðar sveitarfélaga vegna félagsþjónustu árið 2010

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Á mynd 1.1.2 sést að laun og launatengd gjöld nema um 40% af heildarkostnaði vegna félagsþjónustu. Enda nær félagsþjónusta sveitarfélaga til margra ólíkra þjónustubátta – sumir krefjast mannafls, en aðrir fela í sér greiðslur, svo sem greiðslur húsaleigubóta.

Tafla 1.1.2. Yfirlit yfir rekstrarreikning á deildir félagsþjónustu árið 2010; sameiginlegir liðir og félagsleg aðstoð

Rekstur félagsþjónustu 2010	Þjónustutekjur og aðrar tekjur	Laun og launatengd gjöld	Annar rekstrar-kostnaður	Rekstrargjöld (Brúttó)	Rekstrar-kostnaður (Nettó)
1. Sameiginlegir liðir					
Sameiginlegir liðir	-327.398	1.926.374	636.381	2.562.755	2.235.357
Sameiginlegir liðir alls	-327.398	1.926.374	636.381	2.562.755	2.235.357
2. Félagsleg aðstoð alls					
Sameiginlegir liðir	-798	15	1.961	1.976	1.178
Fjárhagsaðstoð	-72.597	57.050	3.092.744	3.149.794	3.077.196
Félagsleg heimaþjónusta	-74.518	460.211	134.895	595.106	520.589
Niðurgreiðsla dvalargjalda	0	128	69.236	69.363	69.363
Niðurgreiðsla húsaleigu	-15.145	0	124.973	124.973	109.828
Húsaleigubætur	-2.465.773	7.214	4.355.750	4.362.964	1.897.192
Önnur félagsleg hjálp	-32.330	97.850	130.098	227.948	195.618
Félagsleg aðstoð alls	-2.661.161	622.467	7.909.657	8.532.124	5.870.964

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Allar tölur í þús.kr. Í fylgiskjali 1 aftast í skýrslunni er að finna leiðbeiningar um flokkun og greiningu á kostnaði vegna félagsþjónustu sveitarfélaga á ólíkar rekstrareiningar.

Töflur 1.1.2, 1.1.3 og 1.1.4 sýna rekstrarreikning vegna félagsþjónustu skipt eftir deildum. Tafla 1.1.2 sýnir rekstrarreikning vegna sameiginlegra liða og svo félagslegrar aðstoðar. Undir sameiginlega liði flokkast kostnaður vegna félagsmálastjóra og skrifstofu hans sem og félagsmálanefndar. Árið 2010 er brúttó rekstrarkostnaður vegna sameiginlegra liða rétt um 2,5 ma.kr., þar af vigta laun og launatengd gjöld um 75%.

Deildin félagsleg aðstoð skiptist í 7 liði eins og taflan sýnir. Sá liður sem tekur til sín mest fé er fjárhagsaðstoð, en árið 2010 er nettó kostnaður vegna hennar þrjú milljarðar króna. Þá tekur liðurinn húsaleigubætur til sín tæpa tvo milljarða króna. Sé litið til skiptingar kostnaðar í laun og launatengd gjöld annars vegar og annan rekstrarkostnað hins vegar sést að þessir tveir þjónustubættir eru ekki mannaflsfrekir en fela í sér greiðslur.

Tafla 1.1.2.A. Rekstrarkostnaður sveitarfélaga vegna fjárhagsaðstoðar árin 2006–2010

	Þjónustutekjur *	Breyting frá fyrra ári	Rekstrarkostnaður (brúttó)	Breyting frá fyrra ári	Rekstrarútgjöld (nettó)	Breyting frá fyrra ári
2006	19.612		1.939.672		1.920.060	
2007	80.917	313%	1.965.541	1%	1.884.624	-2%
2008	23.341	-71%	1.936.063	-1%	1.912.722	1%
2009	66.805	186%	2.576.760	33%	2.509.954	31%
2010	72.597	9%	3.149.794	22%	3.077.197	23%
Breyting	52.985		1.210.122		1.157.137	
% breyting	270%		62%		60%	

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring. Allar tölur í þús. kr. Staðvirk á verðlag ársins 2010. * Sveiflur í þjónustutekjum má að langmestu leyti rekja til sveiflu hjá Reykjavíkurborg.

Einn fjármagnsfrekasti liðurinn í félagsþjónustu sveitarfélaga er fjárhagsaðstoð og því er rekstrarkostnaði vegna hennar gerð nokkur skil í töflu 1.1.2.A. Taflan sýnir yfirlit yfir þjónustutekjur og rekstrarkostnað vegna fjárhagsaðstoðar á landsvísu á tímabilinu 2006–2010. Þegar tekið hefur verið tillit til þjónustutekna hefur rekstrarkostnaður á tímabilinu aukist um 60%. Útgjöldin aukast langmest á árunum 2009 og 2010.

Hlutfallslega hafa þjónustutekjur á landsvísu aukist verulega á tímabilinu, en rétt er að taka fram að stóran hluta af sveiflunni má rekja til Reykjavíkurborgar.

Tafla 1.1.3. Yfirlit yfir rekstrarreikning á deildir félagsþjónustu árið 2010; þjónusta við börn og unglunga, aldrað fólk og fatlað fólk

Rekstur félagsþjónustu 2010	Þjónustutekjur og aðrar tekjur	Laun og launatengd gjöld	Annar rekstrar-kostnaður	Rekstrargjöld (Brúttó)	Rekstrar-kostnaður (Nettó)
3. Þjónusta við börn og unglunga					
Þjónusta við börn og unglunga	-128.012	962.334	916.959	1.879.293	1.751.281
Þjónusta við börn og unglunga alls	-128.012	962.334	916.959	1.879.293	1.751.281
4. Þjónusta við aldrað fólk					
Sameiginlegir liðir	-678	411	7.440	7.850	7.172
Framlag til dvalar- og hjúkrunarheimila	-205.449	304.574	383.772	688.346	482.897
Heimaþjónusta	-351.600	1.352.247	230.504	1.582.751	1.231.151
Tómstundastarf	-194.319	505.516	621.813	1.127.330	933.011
Annað	-1.343.830	1.295.609	1.534.583	2.830.192	1.486.362
Þjónusta við aldrað fólk alls	-2.095.877	3.458.357	2.778.112	6.236.469	4.140.592
5. Þjónusta við fatlað fólk					
Sameiginlegir liðir	0	1.225	489	1.713	1.713
Liðveisla	-271.848	485.383	170.706	656.088	384.240
Heimaþjónusta	-1.240.554	1.658.238	508.567	2.166.804	926.251
Ferðaþjónusta	-11.429	21.280	222.830	244.110	232.681
Annað	-1.597.943	749.289	518.241	1.267.530	-330.413
Þjónusta við fatlað fólk alls	-3.121.774	2.915.414	1.420.832	4.336.246	1.214.472

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Allar tölur í þús. kr. Í fylgiskjali 1 aftast í skýrslunni er að finna leiðbeiningar um flokkun og greiningu á kostnaði vegna félagsþjónustu sveitarfélaga á ólíkar rekstrareiningar.

Tafla 1.1.3 sýnir rekstrarreikning vegna þjónustu við börn og unglunga, þjónustu við aldrað fólk og þjónustu við fatlað fólk. Árið 2010 veittu sveitarfélög um 1,75 ma.kr. til þjónustu við börn og unglunga sem tekur til útgjalda vegna barnaverndarnefnda og útgjalda vegna vistunar og fósturs barna og ungmenna utan heimilis.

Þjónusta við aldrað fólk kostaði sveitarfélög nettó rétt um 4 ma.kr. árið 2010. Þar af tekur heimaþjónusta til sín um 1,2 ma.kr. Liðurinn „annað“ nam rétt tæpum 1,5 ma.kr. Tómsundastarf kostaði tæpan milljarð og framlag til dvalar- og hjúkrunarheimila nam tæpum hálfum milljarði króna.

Að lokum sýnir taflan rekstrarreikning fyrir þjónustu við fatlað fólk. Útgjöld sveitarfélaga árið 2010 vegna fatlaðs fólks nam rétt um 1,2 ma.kr. Heimaþjónusta tók til sín rúmlega 900 milljónir króna og liðveisla tæpar 400 milljónir króna. Liðurinn „annað“ undir þjónusta við fatlað fólk tekur einnig til þjónustusamninga einstakra sveitarfélaga við ríkið vegna þjónustu við fatlað fólk.

Tafla 1.1.4. Yfirlit yfir rekstrarreikning á deildir félagsþjónustu árið 2010; ýmis félagsþjónusta, ýmis lögbundin framlög og ýmsir styrkir og framlög

Rekstur félagsþjónustu 2010	Þjónustutekjur og aðrar tekjur	Laun og launatengd gjöld	Annar rekstrar-kostnaður	Rekstrargjöld (Brúttó)	Rekstrar-kostnaður (Nettó)
6. Ýmis félagsþjónusta					
Sameiginlegir liðir	0	100	0	100	100
Áfengis- og vímuvarnir	-1.509	6.247	16.708	22.955	21.446
Annað	-187.758	362.102	153.586	515.688	327.930
Ýmis félagsþjónusta alls	-189.267	368.449	170.294	538.743	349.476
7. Ýmis lögbundin framlög					
Ýmis lögbundin framlög	0	0	92	92	92
Bjargráðasjóður*	0	0	61	61	61
Orlofsjóður húsmæðra	0	0	24.770	24.770	24.770
Varasjóður húsnæðismála	0	0	26.304	26.304	26.304
Ýmis lögbundin framlög alls	0	0	51.228	51.228	51.228
8. Ýmsir styrkir og framlög					
Ýmsir styrkir og framlög	-32.118	17.212	1.211.834	1.229.046	1.196.928
Ýmsir styrkir og framlög alls	-32.118	17.212	1.211.834	1.229.046	1.196.928
Félagsþjónusta sveitarfélaga alls	-8.555.605	10.270.607	15.095.297	25.365.904	16.810.298

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Allar tölur í þús.kr. Í fylgiskjali 1 aftast í skýrslunni er að finna leiðbeiningar um flokkun og greiningu á kostnaði vegna félagsþjónustu sveitarfélaga á ólíkar rekstrareiningar.

Tafla 1.1.4 sýnir að lokum rekstrarreikning vegna ýmissar félagsþjónustu, ýmissa lögbundinna framlaga og ýmissa styrkja og framlaga.

Undir ýmsa félagsþjónustu fellur kostnaður vegna aðstoðar við áfengissjúka og vímuþjófvarnir og kostnaður af jafnréttismálum. Árið 2010 greiddu sveitarfélög um 350 milljónir til þessara þátta.

Ýmis lögbundin framlög vísa til Orlofsjóðs húsmæðra og Varasjóðs húsnæðismála. Alls greiddu sveitarfélög 51 milljón króna til ýmissa lögbundinna framlaga árið 2010, þar af 26 til Varasjóðs húsnæðismála og tæpar 25 til Orlofsjóðs húsmæðra.

Lestina rekur deildin ýmsir styrkir og framlög. Hér er átt við styrki til félaga og samtaka. Árið 2010 veittu sveitarfélög tæpa 1,2 ma.kr. til ýmissa styrkja og framlaga.

Tafla 1.1.5. Rekstrarkostnaður sveitarfélaga vegna félagsþjónustu árin 2006–2010

	Kostnaður (brúttó)	%breyting frá fyrra ári	Þjónustutekjur	% breyting frá fyrra ári	Rekstrarkostnaður (nettó)	% breyting frá fyrra ári
2006	21.210.348		-6.026.329		15.184.020	
2007	21.844.894	3%	-5.984.913	-1%	15.859.981	4%
2008	22.631.707	4%	-6.547.972	9%	16.083.734	1%
2009	24.210.906	7%	-7.853.158	20%	16.357.749	2%
2010	25.365.904	5%	-8.555.605	9%	16.810.299	3%
Breyting	4.155.556		-2.529.276		1.626.279	
% breyting	20%		42%		11%	

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Allar tölur í þús.kr. Staðvirt á verðlagi ársins 2010.

Tafla 1.1.5 sýnir þróun útgjalda vegna félagsþjónustu sveitarfélaga á tímabilinu 2006–2010. Raunhækkun á kostnaði á tímabilinu eru rúmir fjórir milljarðar króna eða sem nemur 20% hækkun

árið 2010 samanborið við árið 2006. Mest verður aukningin milli árunna 2008 og 2009, en árið 2009 eykst kostnaður um 7% frá fyrra ári.

Hér má einnig sjá þróun þjónustutekna í málaflokknum.

Tafla 1.1.6. Kostnaður sveitarfélaga vegna félagsþjónustu árin 2008, 2009 og 2010 eftir landshlutum

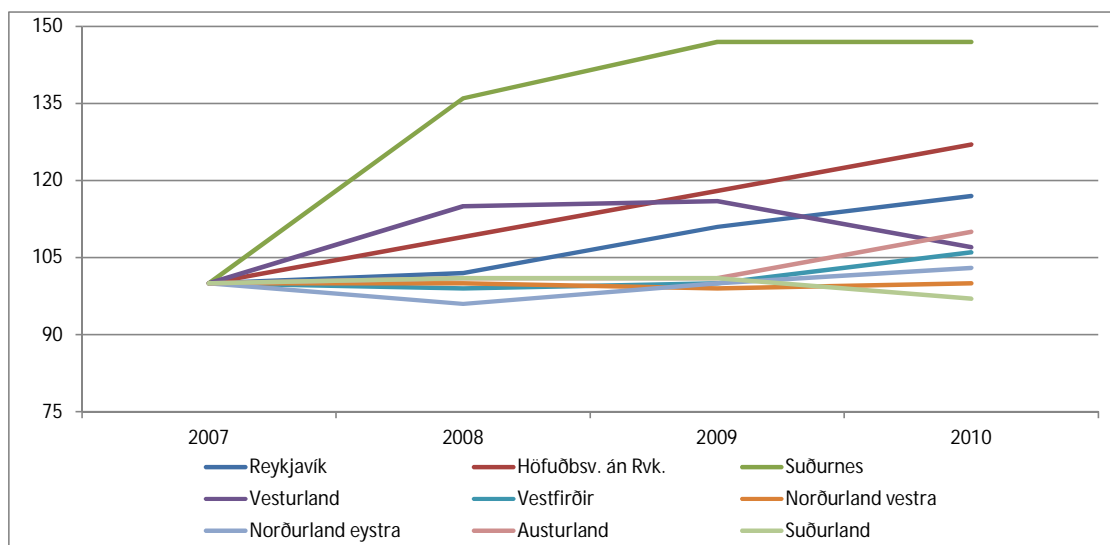
	2008		2009		2010		Breyting 08-10		% breyting 08-10	
	Kostnaður	Tekjur	Kostnaður	Tekjur	Kostnaður	Tekjur	Kostnaður	Tekjur	Kostnaður	Tekjur
Reykjavík	11.844.572	-2.732.309	12.886.412	-3.728.074	13.683.966	-4.419.748	1.839.394	-1.687.439	16%	62%
Höfuðbsv. án Rvk.	3.370.976	-588.438	3.662.011	-811.589	3.977.385	-865.806	606.409	-277.368	18%	47%
Suðurnes	1.157.600	-402.698	1.285.661	-417.349	1.279.656	-423.167	122.057	-20.469	11%	5%
Vesturland	784.507	-212.982	795.676	-270.877	720.981	-172.768	-63.526	40.214	-8%	-19%
Vestfirðir	256.026	-48.280	259.257	-47.884	273.564	-48.073	17.538	206	7%	0%
Norðurland vestra	555.375	-300.527	548.375	-314.445	555.121	-312.838	-253	-12.311	0%	4%
Norðurland eystra	2.985.145	-1.784.779	3.095.136	-1.838.628	3.187.593	-1.879.586	202.448	-94.807	7%	5%
Austurland	542.893	-120.835	542.329	-133.413	593.469	-136.668	50.576	-15.833	9%	13%
Suðurland	1.134.614	-357.124	1.136.049	-290.899	1.093.568	-296.951	-41.046	60.174	-4%	-17%
Landið allt	22.631.707	-6.547.972	24.210.906	-7.853.158	25.365.304	-8.555.605	2.733.597	-2.007.633	12%	31%

Heimild: Samband Íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Tölur í þús.kr. staðvirt á verðlagi ársins 2010.

Tafla 1.1.6 sýnir yfirlit yfir þróun á kostnaði vegna félagsþjónustu í hverjum landshluta fyrir sig á tímabilinu 2008–2010. Í krónum talið hækkar kostnaður vegna félagsþjónustu mest í Reykjavík um tæpa tvo milljarða króna á tímabilinu eða um 16%. Hlutfallslega er hækkingin þó mest á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur en kostnaður þar jókst um 18% á sama tíma. Á tímabilinu hækkar kostnaðurinn um 11% á Suðurnesjum, en lækkar þó örlítið árið 2010 miðað við fyrra ár. Kostnaðurinn dregst saman á Vesturlandi um 8% og á Suðurlandi um 4%.

Ef lítið er til tekjuhliðarinnar þá sjáum við að á landsvísu jukust tekjur um 2 ma.kr. eða 31% á tímabilinu 2008–2010. Hlutfallslega jukust þær mest í Reykjavík um heil 62% og þá á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur um 47%. Tekjur hækkuðu í öllum landshlutum á tímabilinu með tveimur undantekningum. Á Vesturlandi drógust tekjur saman um 19% og á Suðurlandi um 17%.

Mynd 1.1.3. Uppsöfnuð hlutfallsleg þróun kostnaðar félagsþjónustu eftir landshlutum árin 2007–2010

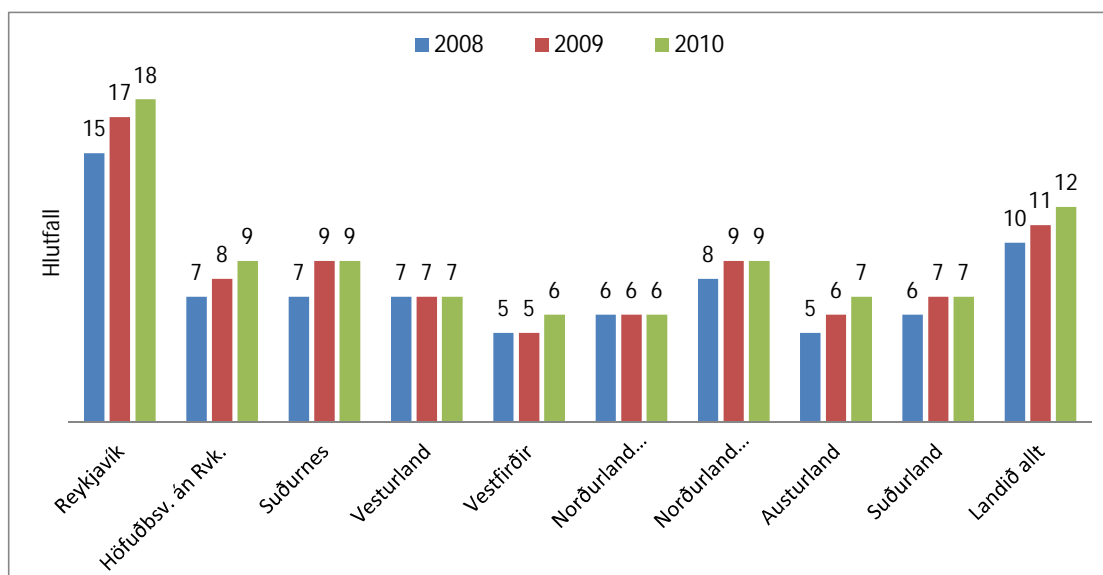
Heimild: Samband Íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 1.1.3 sýnir uppsafnaða hlutfallslega þróun kostnaðar vegna félagsþjónustu sveitarfélaga á tímabilinu 2007–2010 eftir landshlutum. Suðurnes skera sig nokkuð úr, kostnaður vegna félagsþjónustu hækkar nokkuð bratt framan af á tímabilinu en stendur svo nánast í stað á milli árunna 2009 og 2010. Þróunin á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur er sú að kostnaður hefur hækkað nokkuð jafnt og þétt milli ára. Sömu þróun má sjá hjá Reykjavíkurborg. Á Vesturlandi hækkar kostnaður hlutfallslega nokkuð til að byrja með en lækkar síðan nokkuð árið 2010 miðað við árið 2009.

1.2 Útgjöld í hlutfalli af skatttekjum

Hér að framan kemur fram hve mikið sveitarfélög greiða í kostnað vegna félagsþjónustu. Einnig er fróðlegt að skoða útgjöld sem hlutfall af skatttekjum þeirra, þ.e. hversu miklu af heildarskatttekjum sínum sveitarfélög verja til félagsþjónustu. Í þessum kafla er sjónum beint að útgjöldum, þ.e. þegar búið er að taka tillit til tekna. Skatttekjur sveitarfélaga eru útsvar, fasteignaskattur, greiðslur úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga og aðrar tekjur er hafa skattalegt ígildi.

Mynd 1.2.1. Útgjöld vegna félagsþjónustu sem hlutfall af skatttekjum árin 2008–2010

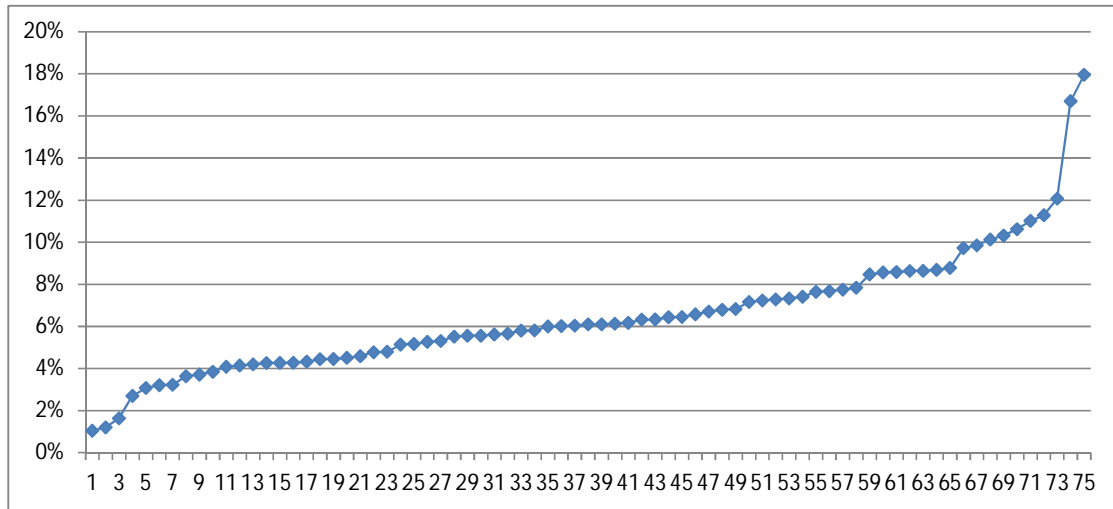
Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Um er að ræða veginni meðaltal landshluta og svo á landsvisu. Reiknað er hlutfall útgjalda af skatttekjum, þ.e. sá kostnaður sem stendur eftir þegar tillit hefur verið tekið til tekna.

Á mynd 1.2.1 eru útgjöld sett sem hlutfall af skatttekjum sveitarfélaga eftir landshlutum árin 2008, 2009 og 2010. Hafa skal í huga að kostnaðarbyrði sveitarfélaga innan landshluta getur verið afar misjöfn. Munur á kostnaðarbyrði sveitarfélaga innan hvers landshluta getur allt eins verið meiri en munur milli landshluta.

Útgjöld allra sveitarfélaga vegna félagsþjónustu nam tæpum 12% af skatttekjum þeirra árið 2010 og hafa þau hækkað um eitt prósentustig frá fyrra ári. Eins og myndin sýnir þá vegur Reykjavík þungt í þeirri lykiltölu, hlutfallið er lægra í öllum öðrum landshlutum. Árið 2010 er kostnaðarbyrðin sem hlutfall af skatttekjum langhæst í Reykjavík eða 18% og hækkaði um þrjú prósentustig frá 2008. Næsthæst er hlutfallið á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur, Suðurnesjum og á Norðurlandi eystra eða um 9%. Lægst er það á Vestfirðum og Norðurlandi vestra eða 6%.

Mynd 1.2.2. Hlutfall útgjalda vegna félagsþjónustu af skatttekjum sveitarfélaga árið 2010

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

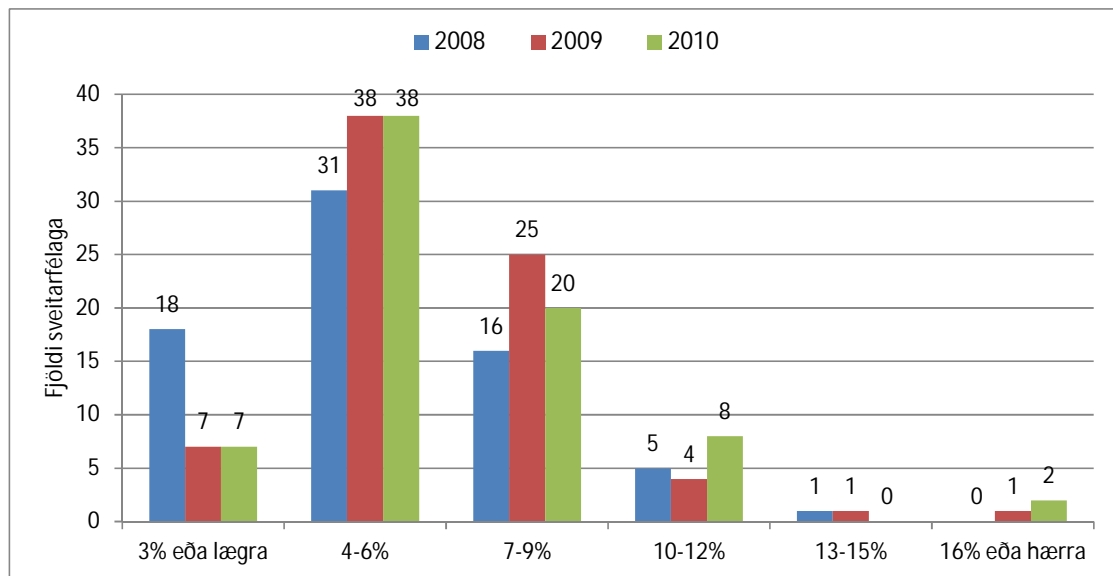
Skýring: Reiknað er hlutfall útgjalda af skatttekjum, þ.e. sá kostnaður sem stendur eftir þegar tillit hefur verið tekið til tekna.

Mynd 1.2.2 hér að ofan sýnir dreifingu sveitarfélaga út frá því hve háu hlutfalli þau verja af

Í fylgiskjali 5 er að finna yfirlit yfir hlutfall útgjalda vegna félagsþjónustu af skatttekjum árið 2010 eftir sveitarfélögum.

skatttekjum sínum til útgjalda vegna félagsþjónustu. Dreifingin er talsverð, eða allt frá því að sveitarfélög verji 1% af skatttekjum sínum til þessa verkefnis upp í 18%.

Mynd 1.2.3. Flokkun á hlutfalli útgjalda vegna félagsþjónustu af skatttekjum sveitarfélaga árin 2008–2010

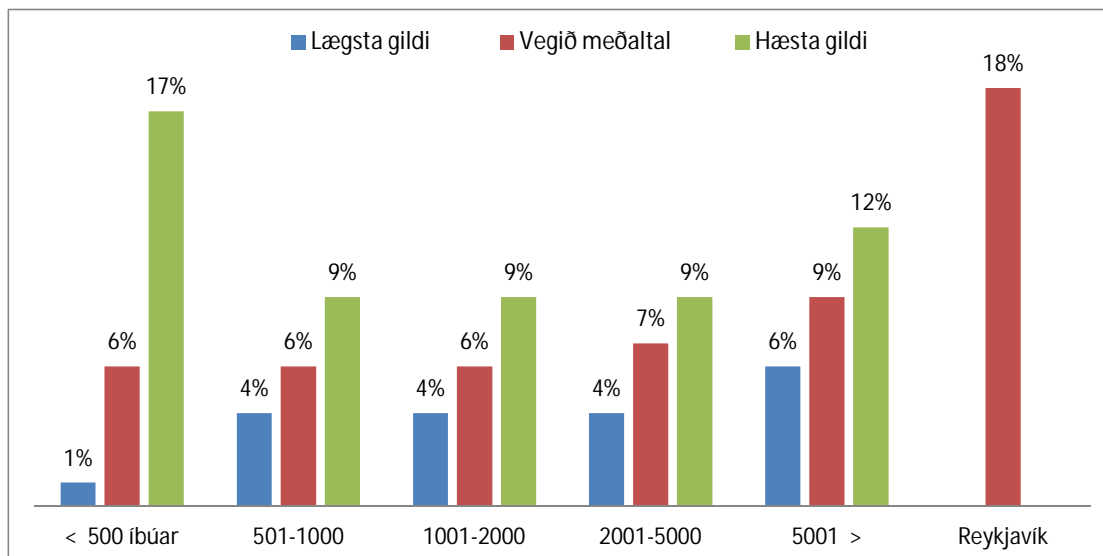

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Á mynd 1.2.3 kemur fram að í 38 sveitarfélögum liggur hlutfall útgjalda vegna félagsþjónustu af skatttekjum á bilinu 4–6% árið 2010. Í öðrum 20 er hlutfallið 7–9%. Rétt er að geta þess að í flestum tilvikum eru þau sveitarfélög sem verja 6% eða lægra hlutfalli af skatttekjum sínum til félagsþjónustu tiltölulega fámenn með 1.500 íbúa eða færri.

Myndin sýnir einnig að frá árinu 2008 hefur þeim sveitarfélögum fækkað um 11 sem verja 3% eða lægra hlutfalli af skatttekjum til félagsþjónustu, en fjölgar í flestum öðrum hópum.

Mynd 1.2.4. Hlutfall útgjalda vegna félagsþjónustu af skatttekjum árið 2010 eftir stærð sveitarfélaga

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 1.2.4 sýnir hve háu hlutfalli af skatttekjum sínum sveitarfélög verja til félagsþjónustu eftir stærð þeirra. Gefið er upp vegið meðaltal fyrir hvern hóp sveitarfélaga ásamt hæsta og lágsta gildi sem gefur vísbendingu um dreifingu innan hvers hóps. Vegið meðaltal meðal sveitarfélaga með 500 íbúa eða færri er 6%. Hæst er hlutfallið 17% og lægst um 1% í þeim stærðarflokki. Með því að flokka gögnin eftir stærð sveitarfélaga sést að því fámennari sem sveitarfélög eru því lægra hlutfalli af skatttekjum sínum verja þau til félagsþjónustu. Reykjavíkurborg ver langhæstu hlutfalli skatttekna sinna til félagsþjónustu eða um 18% árið 2010.

2. FÉLAGSLEG AÐSTOÐ

Almennt gildir það um rétt til félagsþjónustu að sveitarfélag skal sjá um að veita íbúum þjónustu og aðstoð samkvæmt gildandi lögum þar um og jafnframt tryggja að þeir geti séð fyrir sér og sínum. Þá er kveðið á um það í lögum um félagsþjónustu nr. 40/1991 að aðstoð og þjónusta skuli jöfnum höndum vera til þess fallin að bæta úr vanda og koma í veg fyrir að einstaklingar og fjölskyldur komist í þá aðstöðu að geta ekki ráðið fram úr málum sínum sjálf. Undir félagslega aðstoð falla þjónustuþættir eins og fjárhagsaðstoð, niðurgreiðsla húsaleigu og dvalargjalda, húsaleigubætur og önnur félagsleg aðstoð. Að auki fellur almenn félagsleg heimaþjónusta hér undir. Um félagslega heimaþjónustu við fatlað fólk og aldrað fólk er fjallað um á öðrum stað í skýrslunni.²

2.1 Félagsleg ráðgjöf

Hornsteinn félagslegrar þjónustu sveitarfélaga er hin eiginlega félagslega ráðgjöf en samkvæmt lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga skulu félagsmálanefndir bjóða upp á félagslega ráðgjöf. Markmið félagslegrar ráðgjafar er að veita upplýsingar og leiðbeiningar um félagsleg réttindamál og að veita stuðning vegna félagslegs og persónulegs vanda fólks sem þarf á því að halda. Skv. lögnum á ráðgjöfin að taka til ráðgjafar á sviði fjármála, húsnæðismála, uppeldismála, skilnaðarmála, þar með talinna forsjár- og umgengismála, ættleiðingarmála o.fl.

Hinni félagslegu ráðgjöf skal ætíð beitt í eðlilegu samhengi við aðra aðstoð samkvæmt lögnum og í samvinnu við aðra þá aðila sem bjóða upp á slíka þjónustu, svo sem skóla og heilsugæslustöðvar eftir því sem við á. Lykilatriði er að félagsmálanefndir skulu samkvæmt lögnum leitast við að hafa á að skipa menntuðu starfsfólki í félagsráðgjöf eða á hliðstæðu sviði til þess að annast félagslega ráðgjöf.

2.2 Fjárhagsaðstoð

Sveitarstjórn setur sér reglur um framkvæmd fjárhagsaðstoðar að fengnum tillögum félagsmálanefndar. Það er svo á hendi félagsmálanefndar að meta þörf og ákveða fjárhagsaðstoð til einstaklinga í samræmi við ofangreindar reglur sveitarstjórnar. Fjárhagsaðstoð getur hvort heldur sem er verið veitt í formi láns eða styrkja.

Sveitarfélögum er skylt að setja sér reglur um veitingu fjárhagsaðstoðar. Leiðbeinandi reglur hafa verið gefnar út af félags- og tryggingamálaráðuneyti og einnig um grunnfjárhæð samkvæmt 21. gr. laga nr. 40/1991. Reglurnar eru tvenns konar; annars vegar leið A og hins vegar leið B.

Leið A felur í sér að framfærsla barna er talin með. Leið B á hinn bóginn felur í sér að framfærsla barna er ekki talin með. Í Hagtíðindum Hagstofu Íslands um heilbrigðis-, félags- og dómsmál 2010 kemur fram að 48 sveitarfélög af 60 sem hafa fleiri en 250 íbúa, hafa sett sér reglur um fjárhagsaðstoð á grundvelli leiðar A eða B.³ Sveitarstjórn ákveður hvor leiðin er valin.

Hér á eftir verður fjallað um fjárhagsaðstoð út frá viðtakendum hennar, íbúum á heimilum viðtakenda, heimilum viðtakenda og að lokum er fjallað um meðalgreiðslur sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar.

² Félagsleg aðstoð sem stjórnvöld ríkisins veita á grundvelli laga nr. 99/2007, um það efni, er af öðrum toga (umönnunargreiðslur o.fl.) og snertu ekki málefnasvið félagsþjónustu sveitarfélaga á því tímabili sem þessi skýrsla tekur til.

³ Hagstofa Íslands (2011). Félagsþjónusta sveitarfélaga 2008–2010. *Hagtíðindi*, 96:32 (*Heilbrigðis-, félags- og dómsmál 2011:1;4*).

2.2.1 Viðtakendur fjárhagsaðstoðar

Í lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991 kemur fram í 19. gr. að hverjum manni er skylt að framfæra sjálfan sig, maka sinn og börn yngri en 18 ára. Margvíslegar ástæður geta hins vegar verið fyrir því að einstaklingi eða hjónum er ekki fært að framfæra sig og sína. Sveitarfélögum er skylt að veita fjárhagsaðstoð til framfærslu einstaklinga og fjölskyldna sem ekki geta séð sér og sínum farborða án aðstoðar. Sótt er um fjárhagsaðstoð í lögheimilissveitarfélagi. Til þess að eiga rétt á fjárhagsaðstoð þarf umsækjandi að hafa fullnýtt rétt til annarra greiðslna áður en leitað er eftir fjárhagsaðstoð, þar með talið frá almannatryggingum, atvinnuleysistryggingum, lífeyrissjóðum og sjúkrasjóðum stéttarfélaga.

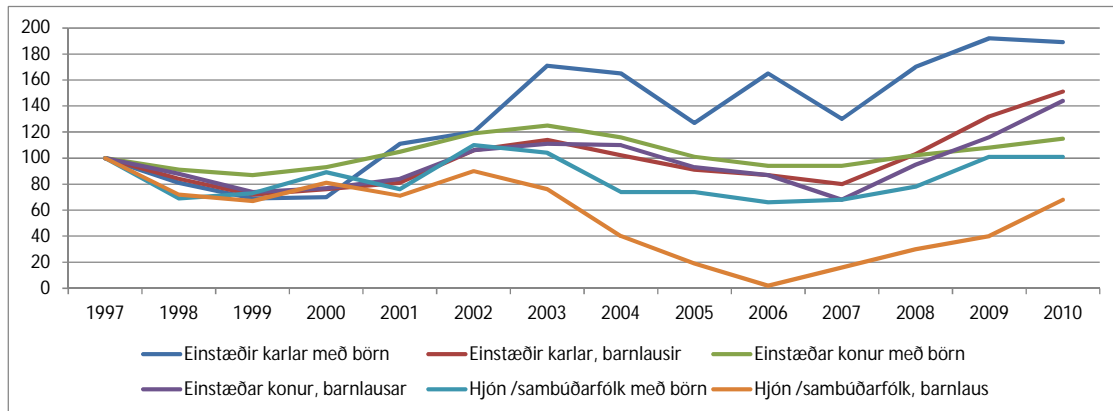
Tafla 2.2.1.A. Viðtakendur fjárhagsaðstoðar eftir fjölskyldugerð 1997–2010

	Einstæðir karlar með börn % breyting frá fyrra ári	Einstæðir karlar, barnlausir % breyting frá fyrra ári	Einstæðar konur með börn % breyting frá fyrra ári	Einstæðar konur, barnlausar % breyting frá fyrra ári	Hjón /sambúðarfólk með börn % breyting frá fyrra ári	Hjón /sambúðarfólk, barnlaus % breyting frá fyrra ári	Alls % breyting frá fyrra ári
1997	96	2.084	1.685	1.001	495	289	5.650
1998	78 -19%	1.753 -16%	1.535 -9%	883 -12%	340 -31%	208 -28%	4.797 -15%
1999	69 -12%	1.546 -12%	1.472 -4%	761 -14%	354 4%	198 -5%	4.400 -8%
2000	70 1%	1.608 4%	1.553 6%	786 3%	410 16%	226 14%	4.653 6%
2001	99 41%	1.690 5%	1.747 12%	842 7%	357 -13%	204 -10%	4.939 6%
2002	108 9%	2.115 25%	1.997 14%	1.031 22%	478 34%	242 19%	5.971 21%
2003	163 51%	2.289 8%	2.119 6%	1.083 5%	449 -6%	209 -14%	6.312 6%
2004	153 -6%	2.007 -12%	1.937 -9%	1.067 -1%	315 -30%	134 -36%	5.613 -11%
2005	95 -38%	1.785 -11%	1.639 -15%	885 -17%	315 0%	106 -21%	4.825 -14%
2006	131 38%	1.714 -4%	1.527 -7%	828 -6%	291 -8%	88 -17%	4.579 -5%
2007	85 -35%	1.598 -7%	1.525 0%	674 -19%	298 2%	100 14%	4.280 -7%
2008	119 40%	1.963 23%	1.650 8%	856 27%	327 10%	114 14%	5.029 18%
2009	145 22%	2.532 29%	1.755 6%	1.036 21%	401 23%	125 10%	5.994 19%
2010	140 -3%	3.016 19%	1.871 7%	1.322 28%	401 0%	160 28%	6.910 15%
Breyting	44	932	186	321	-94	-129	1.260
%breyting	46%	45%	11%	32%	-19%	-45%	22%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.2.1.A er yfirlit yfir viðtakendur fjárhagsaðstoðar eftir fjölskyldugerð á tímabilinu 1997–2010 og þróun hennar. Í heildina fjölgar viðtakendum fjárhagsaðstoðar um 1.260 á tímabilinu eða um 22%. Fjölgunin er þó mest hin síðari ár og viðtakendum fjölgar um 916 árið 2010 frá fyrra ári. Þróunin er þó misjöfn eftir fjölskyldugerð. Þannig fjölgar einstæðum körlum um 46% á tímabilinu á meðan barnlausu sambúðarfólki/hjónum fækkar um 45%. Fjölmennasti hópurinn eru barnlausir einstæðir karlar og þeim fjölgar líka mest á tímabilinu eða um 932, mest árin 2009 og 2010. Næstfjölmennasti hópurinn eru einstæðar konur með börn.

Mynd 2.2.1.A. Uppsöfnuð hlutfallsleg þróun í fjölda viðtakenda fjárhagsaðstoðar eftir fjölskyldugerð árin 1997–2010

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Á mynd 2.2.1.A er að finna myndræna framsetningu á gögnum úr töflu 2.2.1.A.

Tafla 2.2.1.B. Hlutfallsleg skipting viðtakenda fjárhagsaðstoðar eftir fjölskyldugerð árin 1997–2010

	Einstæðir karlar með börn	Einstæðir karlar, barnlausir	Einstæðar konur með börn	Einstæðar konur, barnlausar	Hjón /sambúðarfolk með börn	Hjón /sambúðarfolk, barnlaus	Alls
1997	2%	37%	30%	18%	9%	5%	100%
1998	2%	37%	32%	18%	7%	4%	100%
1999	2%	35%	33%	17%	8%	5%	100%
2000	2%	35%	33%	17%	9%	5%	100%
2001	2%	34%	35%	17%	7%	4%	100%
2002	2%	35%	33%	17%	8%	4%	100%
2003	3%	36%	34%	17%	7%	3%	100%
2004	3%	36%	35%	19%	6%	2%	100%
2005	2%	37%	34%	18%	7%	2%	100%
2006	3%	37%	33%	18%	6%	2%	100%
2007	2%	37%	36%	16%	7%	2%	100%
2008	2%	39%	33%	17%	7%	2%	100%
2009	2%	42%	29%	17%	7%	2%	100%
2010	2%	44%	27%	19%	6%	2%	100%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Tafla 2.2.1.B sýnir hlutfallslega skiptingu viðtakenda fjárhagsaðstoðar eftir fjölskyldugerð á tímabilinu 1997–2010. Árið 1997 eru barnlausir einstæðir karlar 37% viðtakenda, en hlutdeild þeirra er 44% árið 2010 og hefur aukist um sjö prósentustig. Á móti fækkar viðtakendum í hópi sambúðarfólks/hjóna um þrjú prósentustig á tímabilinu hvort sem börn eru á heimilinu eða ekki.

Tafla 2.2.1.C. Viðtakendur fjárhagsaðstoðar eftir fjölskyldugerð og landshlutum árið 2010

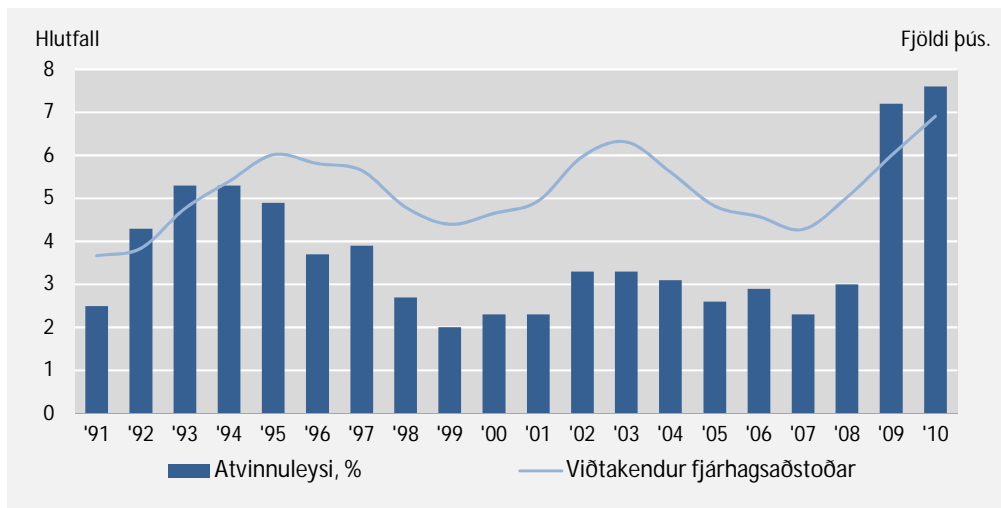
	Einstæðir karlar með börn		Einstæðir karlar barnlausir		Einstæðar konur með börn		Einstæðar konur barnlausar		Hjón/sambúðarfólk með börn		Hjón/sambúðarfólk barnlaus		Alls
	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%	
Reykjavík	64	2%	1820	48%	914	24%	767	20%	169	4%	65	2%	3.799
Höfuðsv. án Rvk.	40	3%	541	41%	390	30%	257	20%	51	4%	35	3%	1.314
Suðurnes	7	2%	187	42%	139	31%	73	16%	32	7%	9	2%	447
Vesturland	2	1%	93	39%	68	28%	31	13%	40	17%	7	3%	241
Vestfirðir	2	2%	28	34%	20	24%	14	17%	16	19%	3	4%	83
Norðurland vestra	.		27	31%	27	31%	14	16%	13	15%	5	6%	86
Norðurland eystra	9	2%	160	34%	167	35%	78	16%	44	9%	18	4%	476
Austurland	6	5%	24	20%	49	40%	26	21%	9	7%	7	6%	121
Suðurland	10	3%	136	40%	97	28%	62	18%	27	8%	11	3%	343
Landið allt	140	2%	3016	44%	1871	27%	1322	19%	401	6%	160	2%	6.910

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.2.1.C er að finna yfirlit yfir viðtakendur fjárhagsaðstoðar eftir fjölskyldugerð og landshlutum árið 2010 ásamt hlutfallslegri skiptingu hópanna innan hvers landshluta. Taflan sýnir að hlutfallsleg skipting er nokkuð misjöfn eftir landshlutum og getur vikið nokkuð frá tölum á landsvísu.

Árið 2010 er nær helmingur viðtakenda fjárhagsaðstoðar í Reykjavík barnlausir einstæðir karlar. Á Austurlandi er hlutfallið lægst, en þar eru barnlausir einstæðir karlar 20% þeirra sem fá fjárhagsaðstoð. Einstæðar konur með börn eru 40% allra viðtakenda fjárhagsaðstoðar á Austurlandi, en í Reykjavík er hlutfall þeirra 24%.

Mynd 2.2.1.B. Hlutfall atvinnulausra og viðtakendur fjárhagsaðstoðar árin 1991–2010

Heimild: Hagstofa Íslands.

Mynd 2.2.1.B sem er fengin úr Hagtíðindum Hagstofunnar má sjá fjölda viðtakenda fjárhagsaðstoðar ásamt hlutfalli atvinnulausra árin 1991–2010. Þróunin er nokkuð sveiflukennd á tímabilinu en skörp skil verða árið 2009. Fjöldi viðtakenda fjárhagsaðstoðar ríflega tvöfaldast frá fyrri árum og hlutfall atvinnulausra eykst.

⁴ Hagstofa Íslands (2011). Félagsþjónusta sveitarfélaga 2008–2010. *Hagtíðindi*, 96:32 (*Heilbrigðis-, félags- og dómsmál* 2011:1;2).

Tafla 2.2.1.D. Viðtakendur fjárhagsaðstoðar eftir aldri árin 1997–2010

	18 - 24 ára Breyting frá fyrri ári	25 - 39 ára Breyting frá fyrri ári	40 - 54 ára Breyting frá fyrri ári	55 - 64 ára Breyting frá fyrri ári	65 ára og eldri Breyting frá fyrri ári	Alls Breyting frá fyrri ári
1997	1.445	2.393	1.276	312	224	5.650
1998	1.243 -14%	1.978 -17%	1.158 -9%	257 -18%	161 -28%	4.797 -15%
1999	1.124 -10%	1.767 -11%	1.113 -4%	233 -9%	163 1%	4.400 -8%
2000	1.169 4%	1.890 7%	1.144 3%	289 24%	161 -1%	4.653 6%
2001	1.277 9%	1.969 4%	1.229 7%	289 0%	175 9%	4.939 6%
2002	1.711 34%	2.313 17%	1.427 16%	320 11%	200 14%	5.971 21%
2003	1.775 4%	2.464 7%	1.512 6%	343 7%	218 9%	6.312 6%
2004	1.604 -10%	2.182 -11%	1.356 -10%	313 -9%	158 -28%	5.613 -11%
2005	1.385 -14%	1.885 -14%	1.138 -16%	265 -15%	152 -4%	4.825 -14%
2006	1.238 -11%	1.847 -2%	1.103 -3%	263 -1%	128 -16%	4.579 -5%
2007	1.126 -9%	1.815 -2%	957 -13%	248 -6%	134 5%	4.280 -7%
2008	1.349 20%	2.112 16%	1.124 17%	279 13%	165 23%	5.029 18%
2009	1.755 30%	2.491 18%	1.281 14%	337 21%	130 -21%	5.994 19%
2010	2.254 28%	2.791 12%	1.327 4%	376 12%	162 25%	6.910 15%
Breyting	809	398	51	64	-62	1.260
% breyting	56%	17%	4%	21%	-28%	22%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband Íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.2.1.D má sjá viðtakendur fjárhagsaðstoðar á tímabilinu 1997–2010 eftir aldri. Að auki má sjá þróun milli ára í hverjum aldursflokki. Á tímabilinu fjölgar þeim hlutfallslega mest sem eru á aldrinum 18–24 ára, eða um 56% eða um 809 einstaklinga. Við sjáum að viðtakendum í þessum aldurshópi fjölgar verulega á árunum 2008–2010. Þá fjölgar viðtakendum fjárhagsaðstoðar á aldrinum 55-64 ára um 21% á tímabilinu. Viðtakendum eldri en 65 ára fækkar á tímabilinu um 62 eða 28%.

2.2.2 Íbúar á heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar

Hér að framan var fjallað um viðtakendur fjárhagsaðstoðar. Vert er að huga að því að viðtakendur eiga oft fjölskyldu sem þeir hafa á framfæri. Í þessum kafla verður fjallað um íbúa á heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar.

Tafla 2.2.2.A. Fjöldi íbúa á heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar eftir aldri árin 1997–2010

	17 ára og yngri Breyting frá fyrri ári		18 - 24 ára Breyting frá fyrri ári		25 - 39 ára Breyting frá fyrri ári		40 - 54 ára Breyting frá fyrri ári		55 - 64 ára Breyting frá fyrri ári		65 ára og eldri Breyting frá fyrri ári		Alls Breyting frá fyrri ári	
1997	4.028		1.549		2.766		1.614		393		285		10.635	
1998	3.181	-21%	1.304	-16%	2.244	-19%	1.386	-14%	321	-18%	193	-32%	8.629	-19%
1999	3.225	1%	1.213	-7%	2.023	-10%	1.427	3%	288	-10%	192	-1%	8.368	-3%
2000	3.456	7%	1.262	4%	2.210	9%	1.498	5%	356	24%	204	6%	8.986	7%
2001	3.586	4%	1.363	8%	2.225	1%	1.586	6%	361	1%	211	3%	9.332	4%
2002	4.380	22%	1.819	33%	2.653	19%	1.878	18%	415	15%	248	18%	11.393	22%
2003	4.585	5%	1.878	3%	2.783	5%	1.962	4%	427	3%	269	8%	11.904	4%
2004	4.231	-8%	1.656	-12%	2.355	-15%	1.540	-22%	345	-19%	193	-28%	10.320	-13%
2005	3.632	-14%	1.430	-14%	2.056	-13%	1.299	-16%	302	-12%	175	-9%	8.894	-14%
2006	3.396	-6%	1.225	-14%	1.910	-7%	1.191	-8%	276	-9%	144	-18%	8.142	-8%
2007	3.284	-3%	1.173	-4%	1.990	4%	1.105	-7%	289	5%	156	8%	7.997	-2%
2008	3.587	9%	1.412	20%	2.309	16%	1.279	16%	322	11%	188	21%	9.097	14%
2009	3.892	9%	1.825	29%	2.725	18%	1.452	14%	389	21%	144	-23%	10.427	15%
2010	3.974	2%	2.322	27%	3.059	12%	1.491	3%	427	10%	195	35%	11.468	10%
Breyting	-54		773		293		-123		34		-90		833	
% breyting	-1%		50%		11%		-8%		9%		-32%		8%	

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Það er einnig áhugavert að skoða íbúa á heimili viðtakenda fjárhagsaðstoðar, því margir viðtakendur fjárhagsaðstoðar hafa fyrir börnum eða maka að sjá. Í töflu 2.2.2.A sést að fjöldi íbúa á heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar eftir aldri á tímabilinu 1997–2010. Hér kemur fram börnum 17 ára og yngri fækkar um 1% eða 54 á öllu tímabilinu, en þegar eingöngu er litið til þróunar milli árunna 2008 og 2009 sést að þeim fjölgar um 305 eða heil 9%. Fjölgunin er hlutfallslega mest meðal íbúa á aldrinum 18–24 ára en þeim fjölgar um 50% á tímabilinu eða um 773. Fjölgun þeirra er langmest á árunum 2008–2010. Íbúum á heimilum viðtakenda á aldrinum 65 ára og eldri fækkar hins vegar á tímabilinu um 32% eða um 90. Sé nánar að gáð sést að þeim fækkar á milli árunna 2008 og 2009 um 23% en fjölgar svo aftur árið 2010 um 35% frá fyrri ári. Í heildina fjölgar íbúum á heimilum viðtakenda um 8% á öllu tímabilinu.

Tafla 2.2.2.B. Fjöldi íbúa á heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar eftir aldri og landshlutum árið 2010

	Alls	17 ára og yngri % af heild		18- 24 ára % af heild		25- 39 ára % af heild		43 - 54 ára % af heild		55 - 64 ára % af heild		65 ára og eldri % af heild	
Reykjavík	5.870	1.837	31%	1.190	20%	1.658	28%	851	14%	216	4%	118	2%
Höfuðsv. án Rvk.	2.174	768	35%	505	23%	573	26%	224	10%	78	4%	26	1%
Suðurnes	804	313	39%	182	23%	194	24%	84	10%	27	3%	4	0%
Vesturland	487	192	39%	87	18%	132	27%	60	12%	12	2%	4	1%
Vestfirðir	159	55	35%	27	17%	38	24%	28	18%	11	7%	0	0%
Norðurland vestra	183	77	42%	20	11%	40	22%	27	15%	10	5%	9	5%
Norðurland eystra	907	374	41%	149	16%	227	25%	112	12%	29	3%	16	2%
Austurland	262	128	49%	25	10%	64	24%	24	9%	17	6%	4	2%
Suðurland	622	230	37%	137	22%	133	21%	81	13%	27	4%	14	2%
Landið allt	11.468	3.974	35%	2.322	20%	3.059	27%	1.491	13%	427	4%	195	2%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Tafla 2.2.2.B gefur mynd af fjölda íbúa á heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar eftir aldri og landshlutum árið 2010. Að auki má sjá hlutfallslega skiptingu íbúa á heimilum viðtakenda eftir aldri og landshlutum. Þannig má sjá að í öllum landshlutum eru viðtakendur fjárhagsaðstoðar hlutfallslega fjölmennastir á aldrinum 17 ára og yngri. Þó er misjafnt milli landshluta hve hátt hlutfall þeirra er; á Austurlandi eru 49% íbúa á heimilum viðtakenda 17 ára eða yngri. Í Reykjavík er hlutfall þess aldursflokks 31%. Það að þessi aldurshópur sé hlutfallslega fjölmennastur kemur varla á óvart þar sem stærsti hluti hópsins eru börn á framfæri foreldris eða foreldra/forráðamanna.

Tafla 2.2.2.C. Hlutfall íbúa á heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar af aldurshópi árin 1997–2010

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Breyting 97-10	% breyting 97-10
17 ára og yngri	5,2	4,1	4,2	4,4	4,6	5,6	5,9	5,4	4,6	4,3	4,1	4,5	4,8	5	-0,2	-4%
18 - 24 ára	5,3	4,4	4	4,1	4,4	5,9	6,2	5,6	4,8	4	3,7	4,3	5,6	7	1,7	32%
25 - 39 ára	4,5	3,6	3,2	3,5	3,5	4,2	4,5	3,8	3,2	2,9	2,9	3,3	4	4,5	0,0	0%
40 - 54 ára	3,1	2,6	2,6	2,7	2,8	3,2	3,3	2,5	2,1	1,8	1,7	1,9	2,2	2,3	-0,8	-26%
55 - 64 ára	1,9	1,5	1,3	1,6	1,5	1,7	1,7	1,3	1,1	0,9	0,9	1	1,2	1,2	-0,7	-37%
65 ára og eldri	0,9	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,6	0,5	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	-0,4	-44%
Alls	3,9	3,1	3,0	3,2	3,3	4,0	4,1	3,5	3,0	2,6	2,6	2,8	3,3	3,6	-0,3	-8%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.2.2.C hér fyrir ofan kemur fram hve hátt hlutfall af hverjum aldurshópi fyrir sig býr á heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar á tímabilinu 1997–2010. Í þremur yngstu aldurshópunum er hlutfall af aldurshóp hæst, en fer svo lækkandi og er lægst meðal 65 ára og eldri. Mögulega endurspeglar taflan ekki mismunandi þörf ólíkra aldurshópa. Hugsanlega kinokar eldra fólk sér frekar við því að sækja um fjárhagsaðstoð þrátt fyrir að þörf sé til staðar.

Tafla 2.2.2.D. Hlutfall íbúa á heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar af aldurshópi eftir landshlutum árið 2010

	17 ára og yngri	18 - 24 ára	25 - 39 ára	40 - 54 ára	55 - 64 ára	65 ára og eldri	Alls
Reykjavík	6,7	9,5	5,9	3,7	1,7	0,8	4,9
Höfuðsv. án Rvk.	3,4	6,1	3,3	1,3	0,9	0,3	2,6
Suðurnes	5,3	8,2	4,1	2,0	1,4	0,2	3,8
Vesturland	4,8	5,3	4,4	2,0	0,7	0,2	3,2
Vestfirðir	3,1	3,8	2,9	1,8	1,3	0,0	2,2
Norðurland vestra	4,2	2,7	3,0	1,9	1,1	0,8	2,5
Norðurland eystra	5,0	4,9	4,3	1,9	0,9	0,4	3,1
Austurland	4,2	2,0	2,8	0,9	1,2	0,2	2,1
Suðurland	3,7	5,4	3,1	1,7	1,0	0,4	2,6
Landið allt	5,0	7,0	4,5	2,3	1,2	0,5	3,6

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.2.2.D má sjá hve hátt hlutfall af hverjum aldurshópi býr á heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar eftir landshlutum árið 2010. Hér er svipað mynstur og í töflu 2.1.2.C; hlutfall af aldurshópi er hæst meðal yngri hópanna en lækkar eftir því sem aldurinn hækkar. Hér má einnig sjá mun milli landshluta. Þannig eru íbúar á heimilum viðtakenda á aldrinum 18–24 ára ríflega 9% af aldurshópnum í Reykjavík. Á Austurlandi er hlutfall íbúa í sama aldurshópi 2%.

2.2.3 Heimili viðtakenda fjárhagsaðstoðar

Í þessum hluta er fjallað um fjárhagsaðstoð út frá heimilum viðtakenda fjárhagsaðstoðar.

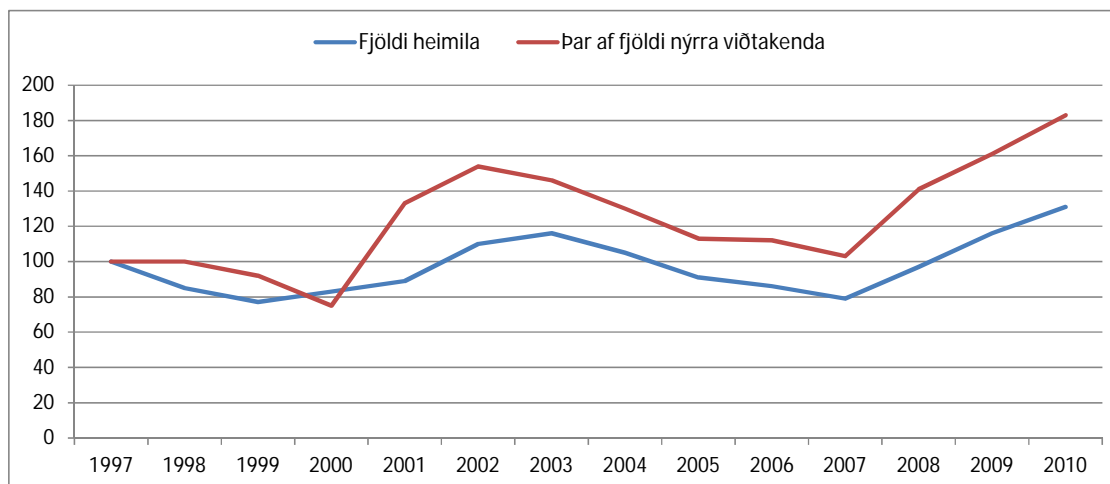
Tafla 2.2.3.A. Fjöldi heimila er fengu fjárhagsaðstoð árin 1997–2010

	Fjöldi heimila	% breyting frá fyrra ári	Þar af nýir viðtakendur	% breyting frá fyrra ári
1997	5.650		2.302	
1998	4.797	-15%	2.300	0%
1999	4.400	-8%	2.105	-8%
2000	4.653	6%	1.747	-17%
2001	4.939	6%	2.753	58%
2002	5.971	21%	3.321	21%
2003	6.312	6%	3.069	-8%
2004	5.613	-11%	2.586	-16%
2005	4.825	-14%	2.150	-17%
2006	4.579	-5%	2.139	-1%
2007	4.280	-7%	1.943	-9%
2008	5.029	18%	2.677	38%
2009	5.994	19%	3.211	20%
2010	6.910	15%	3.924	22%
Breyting 97-10	1.260		1.622	
% beyting 97-10	22%		70%	

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.2.3.A kemur fram yfirlit yfir þann fjölda heimila er fengu fjárhagsaðstoð á árunum 1997–2010. Að auki má sjá fjölda heimila er teljast til nýrra viðtakenda. Í heildina fjölgar heimilum er fengu fjárhagsaðstoð um 22% eða 1.260 á öllu tímabilinu. Mest er breytingin milli ára 2001 og 2002 og svo aftur árin 2008 og 2009. Árið 2008 eru heimili viðtakenda færri en árið 1997. Á sama tíma eykst fjöldi nýrra viðtakenda verulega, eða um 38% árið 2008 miðað við fyrra ár, og um 20% árið 2009 og 22% árið 2010 frá fyrra ári.

Mynd 2.2.3.A. Uppsöfnuð hlutfallsleg þróun fjölda viðtökuheimila og nýrra viðtakenda 1997–2010

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 2.2.3.A sýnir uppsafnaða hlutfallslega þróun fjölda heimila viðtakenda fjárhagsaðstoðar alls annars vegar og fjölda heimila nýrra viðtakenda hins vegar.

Tafla 2.2.3.B. Fjöldi heimila er fengu fjárhagsaðstoð árin 2007–2010 eftir landshlutum

	2007		2008		2009		2010		Breyting 2007 - 2010		% breyting 2007–2010	
	Fjöldi heimila	Þar af nýir viðtakendur	Fjöldi heimila	Þar af nýir viðtakendur	Fjöldi heimila	Þar af nýir viðtakendur	Fjöldi heimila	Þar af nýir viðtakendur	Fjöldi heimila	Þar af nýir viðtakendur	Fjöldi heimila	Þar af nýir viðtakendur
Reykjavík	2.509	1.014	2.801	1.367	3.309	1.719	3.799	1.918	1.290	904	51%	89%
Höfuðbsv. án Rvk.	611	305	850	516	1.090	574	1.314	870	703	565	115%	185%
Suðurnes	210	111	357	214	406	255	447	313	237	202	113%	182%
Vesturland	132	74	167	104	174	110	241	187	109	113	83%	153%
Vestfirðir	86	59	81	50	86	54	83	48	-3	-11	-3%	-19%
Norðurland vestra	70	39	56	27	78	48	86	38	16	-1	23%	-3%
Norðurland eystra	378	169	436	207	436	196	476	237	98	68	26%	40%
Austurland	83	46	75	46	80	50	121	78	38	32	46%	70%
Suðurland	201	126	206	146	335	205	343	235	142	109	71%	87%
Landið allt	4.280	1.943	5.029	2.677	5.994	3.211	6.910	3.924	2.630	1.981	61%	102%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.2.3.B er yfirlit yfir fjölda heimila sem fengu fjárhagsaðstoð á árunum 2007–2010, auk fjölda nýrra viðtakenda. Á þessu árabili fjölgar heimilum um 2.630 eða 61%. Hlutfallslega fjölgar þeim langmest á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur eða um 115% og síðan á Suðurnesjum um 113%.

Nýjum viðtakendum fjölgar um 1.981 eða tvöfaldast á sama tíma. Fjölgun heimila á tímabilinu má að mestu rekja til nýrra viðtakenda, en þeir veга um 75% af fjölguninni. Nýjum viðtakendum fjölgar hlutfallslega mest í nágrennasveitarfélögum Reykjavíkur eða um 185% og síðan á Suðurnesjum um 182%.

2.2.4 Heildargreiðslur sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar

Hér að framan hefur verið fjallað um viðtakendur fjárhagsaðstoðar, heimili þeirra og íbúa á heimilum. Að lokum er tæpt á heildargreiðslum sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar.

Tafla 2.2.4.A. Heildargreiðslur sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar og meðalfjárhæð fjárhagsaðstoðar á heimili árin 1997–2010

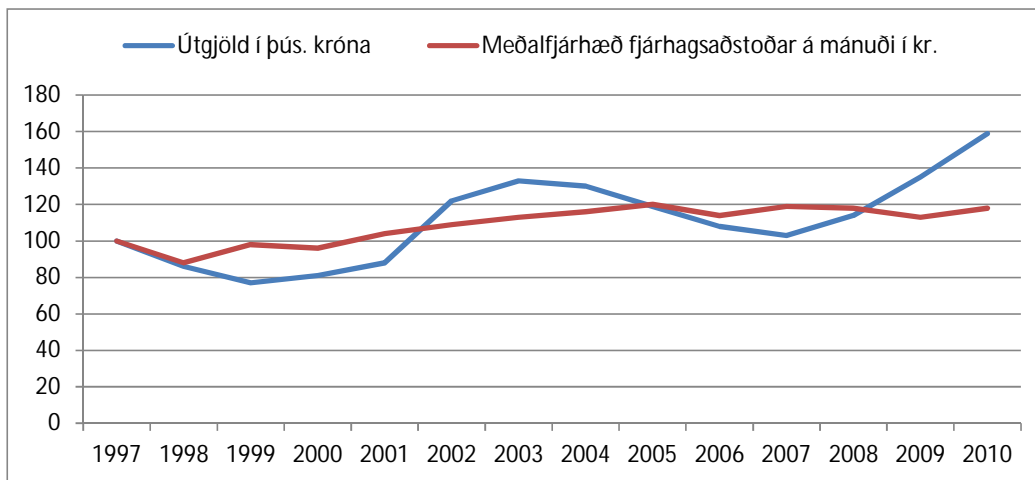
	Útgjöld í þús. króna	% breyting frá fyrra ári	Meðalfjárhæð fjárhagsaðstoðar á mánuði í kr.	% breyting frá fyrra ári
1997	1.909.926		86.469	
1998	1.635.579	-14%	75.890	-12%
1999	1.488.541	-9%	83.260	10%
2000	1.541.841	4%	81.717	-2%
2001	1.654.297	7%	88.474	8%
2002	2.208.762	34%	93.119	5%
2003	2.462.691	11%	97.029	4%
2004	2.377.152	-3%	100.095	3%
2005	2.120.060	-11%	104.200	4%
2006	1.879.483	-11%	97.748	-6%
2007	1.787.830	-5%	102.832	5%
2008	1.989.395	11%	102.090	-1%
2009	2.411.339	21%	96.481	-5%
2010	2.987.149	24%	101.342	5%
Breyting 97-10	1.077.223		14.873	
% breyting 97-10	56%		17%	

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Kostnaðartölur á verðlagi ársins 2010.

Í töflu 2.2.4.A er annars vegar að finna yfirlit yfir heildargreiðslur sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar á tímabilinu 1997–2010 og hins vegar yfirlit um meðalfjárhæð fjárhagsaðstoðar á hvert viðtökuheimili. Heildargreiðslur sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar námu um 3 ma.kr. árið 2010 og höfðu hækkað um rúman milljarð frá árinu 1997 eða um 56%.

Meðalfjárhæð fjárhagsaðstoðar hefur hækkað talsvert minna á sama tímabili eða um tæpar 15 þúsund krónur á hvert heimili, eða um 17% á tímabilinu. Hækkun heildargreiðslna má því rekja til fjölgunar viðtakenda.

Mynd 2.2.4.A. Uppsöfnuð hlutfallsleg þróun heildargreiðslna sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar og meðalfjárhæðar fjárhagsaðstoðar á viðtökuheimili árin 1997–2010

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 2.2.4.A sýnir uppsafnaða hlutfallslega þróun á heildargreiðslum til fjárhagsaðstoðar annars vegar og meðalfjárhæð fjárhagsaðstoðar viðtökuheimila hins vegar á tímabilinu 1997–2010. Hér sést að mun meiri sveifla er í þróun heildargreiðslna, þannig verður mikil hlutfallsleg aukning á árunum 2002 og 2003 og svo aftur árin 2008–2010.

Tafla 2.2.4.B. Heildargreiðslur sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar og meðalfjárhæð fjárhagsaðstoðar á heimili árin 2007–2010 eftir landshlutum

	2007		2008		2009		2010		Breyting 07-10		% breyting 07–10	
	Útgjöld í þús. króna	Meðalfjárh. fjárhagsaðst. á mán. í kr.	Útgjöld í þús. króna	Meðalfjárh. fjárhagsaðst. á mán. í kr.	Útgjöld í þús. króna	Meðalfjárh. fjárhagsaðst. á mán. í kr.	Útgjöld í þús. króna	Meðalfjárh. fjárhagsaðst. á mán. í kr.	Útgjöld í þús. króna	Meðalfjárh. fjárhagsaðst. á mán. í kr.	Útgjöld í þús. króna	Meðalfjárh. fjárhagsaðst. á mán. í kr.
Reykjavík	1.272.251	115.639	1.206.059	106.788	1.631.708	106.690	1.984.894	107.472	712.643	-8.167	56%	-7%
Höfuðbsv. án Rvk.	222.356	100.116	477.567	137.350	408.496	93.306	516.528	97.238	294.172	-2.878	132%	-3%
Suðurnes	57.073	75.095	73.107	65.788	108.509	83.661	139.412	77.044	82.339	1.949	144%	3%
Vesturland	37.972	94.459	48.317	89.976	49.773	91.327	81.523	90.986	43.551	-3.473	115%	-4%
Vestfirðir	15.810	68.147	11.099	59.992	14.430	61.405	16.078	71.144	268	2.997	2%	4%
Norðurland vestra	14.787	77.014	11.367	71.045	16.643	74.298	24.392	67.944	9.605	-9.070	65%	-12%
Norðurland eystra	95.069	57.653	97.015	50.060	86.902	49.944	110.414	113.947	15.345	56.294	16%	98%
Austurland	22.121	81.929	20.165	90.426	17.307	68.406	26.090	79.062	3.969	-2.867	18%	-3%
Suðurland	50.392	76.584	44.698	78.281	77.570	75.531	87.817	79.437	37.425	2.853	74%	4%
Landið allt	1.787.830	746.634	1.989.395	749.706	2.411.339	704.568	2.987.148	784.274	1.199.318	37.640	67%	5%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Kostnaðartölur á verðlagi ársins 2010.

Tafla 2.2.4.B sýnir heildargreiðslur sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar og meðalfjárhæð hennar á heimili á tímabilinu 2007–2010 eftir landshlutum. Á tímabilinu aukast heildargreiðslur sveitarfélaga um rúman milljarð eða sem nemur 67% aukningu. Þær aukast hlutfallslega mest á Suðurnesjum eða um 144% og þá á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur um 132%.

Á sama tíma hækkar meðalfjárhæð um 5%. Það er þó misjafnt eftir landshlutum hver þróunin er. Meðalfjárhæð lækkar hjá borginni um 4% sem vegur þungt í heildina. Meðalfjárhæð hækkar hlutfallslega mest á Norðurlandi eystra en þar tvöfaldast meðalfjárhæð fjárhagsaðstoðar á tímabilinu. Meðalfjárhæð lækkar í fimm landshlutum og hlutfallslega mest á Norðurlandi um 12% og þá í Reykjavík en þar lækkaði meðalfjárhæð um 7% á tímabilinu.

Tafla 2.2.4.C. Meðalfjöldi mánaða á hverja fjölskyldu árin 1997–2010

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Meðalfjöldi mánaða greitt	3,9	4,5	4,1	4,1	3,8	4	4	4,2	4,2	4,2	4,1	3,9	4,2	4,3
% breyting frá fyrra ári		15%	-9%	0%	-7%	5%	0%	5%	0%	0%	-2%	-5%	8%	2%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflunni hér fyrir ofan má sjá þann meðalfjölda mánaða sem hvert heimili þiggur fjárhagsaðstoð á hverju ári á árunum 1997–2010. Árið 1997 er meðalfjöldi mánaða 3,9 en 4,3 árið 2010. Nokkur sveifla er milli ára, þannig eykst meðalfjöldi mánaða um 15% árið 1998 frá fyrra ári.

Tafla 2.2.4.D. Meðalfjöldi mánaða greitt á hverja fjölskyldu 1997–2010 eftir landshlutum

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Breyting 97–10	% breyting 97–10
Reykjavík	4,2	5	4,5	4,5	4,1	4,4	4,5	4,7	4,7	4,6	4,4	4	4,6	4,9	0,7	17%
Höfuðbsv. án Rvk.	3,4	3,1	3,5	3,1	3,4	3,7	3,6	3,8	3,7	3,5	3,6	4,1	4	4	0,6	18%
Suðurnes	4	3,9	3,4	6	2,9	2,6	2,9	3,6	3	3,3	3,6	3,2	3,2	4	0	0%
Vesturland	4,6	4	3,2	2,9	3	3	2,7	2,9	2,8	3,4	3	3,2	3,1	3,7	-0,9	-20%
Vestfirðir	4	4,1	4,1	3,5	4,4	3,7	3,5	3,4	3,2	2,8	2,7	2,3	2,7	2,7	-1,3	-33%
Norðurland vestra	3,1	3,4	2,8	2,7	3,6	2,8	2,8	2,7	2,1	2,8	2,7	2,9	2,9	4,2	1,1	35%
Norðurland eystra	2,8	3,2	2,9	2,6	3,3	3,5	3,3	3,3	3,8	4,4	4,4	4,4	4	2	-0,8	-29%
Austurland	3,1	3,6	2,9	2,4	2,9	3	3	3,8	2,9	2,6	3,3	3	3,2	2,7	-0,4	-13%
Suðurland	2,5	2,9	3,2	2,9	3,2	3,4	3,2	3,3	3	3,4	3,3	2,8	3,1	3,2	0,7	28%
Landið allt	3,9	4,5	4,1	4,1	3,8	4	4	4,2	4,2	4,2	4,1	3,9	4,2	4,3	0,4	10%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Tafla 2.2.4.D sýnir meðalfjölda mánaða sem hver fjölskylda fær greidda fjárhagsaðstoð ár hvert á tímabilinu 1997–2010 eftir landshlutum. Á landsvísu hefur meðalfjöldi mánaða aukist um 0,4 eða 10%. Þróunin er nokkuð misjöfn eftir landshlutum. Veruleg aukning verður á Norðurlandi vestra en þar eykst meðalfjöldi mánaða um 1,1 mánuð eða 35%. Á Vestfjörðum lækkar meðalfjöldi mánaða um þriðjung eða 1,3 mánuð.

2.3 Félagsleg heimþjónusta

Lög um heimilishjálpi í viðlögum voru sett árið 1952 og voru í gildi fram til ársins 1991 þegar ný lög voru sett. Á þessum tíma var sveitarfélögum heimilt, en ekki skylt, að veita heimilishjálpi. Lög

Þessi voru ákveðinn grunnur að félagslegri heimaþjónustu og varð síðan að lögbundinni þjónustu sveitarfélaga með lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991.⁵

Í VII. kafla laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991 er fjallað um félagslega heimaþjónustu. Þar segir að sveitarfélag skuli sjá um félagslega heimaþjónustu til handa þeim sem búa í heimahúsi og geta ekki séð hjálparlaust um heimilishald og persónulega umhirðu vegna skertrar getu, fjölskylduaðstæðna, álags, veikinda, barnsburðar eða fötlunar. Markmiðið er að efla viðkomandi til sjálfsbjargar og gera einstaklingi kleift að búa sem lengst í heimahúsum við sem eðlilegastar aðstæður. Með félagslegri heimaþjónustu er átt við hvers konar aðstoð við heimilishald, persónulega umhirðu, félagslegan stuðning, gæslu og umönnun barna og unglinga.

Í bókhalda sveitarfélaga er gerður skýr greinarmunur á almennri félagslegri heimaþjónustu og svo á félagslegri heimaþjónustu við aldraða annars vegar og félagslegrar heimaþjónustu við fatlað fólk hins vegar. Heimilum er skipt í þrjár gerðir; heimili aldraðra, heimili fatlaðs fólks og önnur heimili, t.d. þar sem veita þarf tímabundna aðstoð sökum veikinda, slysa, fjölburaefæðinga eða vegna annarra sérstakra erfiðleika í fjölskyldu.

Í þessum kafla er sameiginleg umfjöllun um þessa þrjúþættu þjónustu.

Tafla 2.3.1. Fjöldi heimila er nýta félagslega heimaþjónustu eftir tegund heimila árin 2000–2010

Fjöldi heimila	Heimili aldraðs fólks	% breyting frá fyrra ári	Fatlað fólk á heimili	% breyting frá fyrra ári	Önnur heimili	% breyting frá fyrra ári	Alls	% breyting frá fyrra ári
2000	4.926		651		824		6.401	
2001	5.034	2%	850	31%	887	8%	6.771	6%
2002	5.276	5%	832	-2%	936	6%	7.044	4%
2003	5.604	6%	1.197	44%	518	-45%	7.319	4%
2004	5.185	-7%	1.059	-12%	601	16%	6.846	-6%
2005	5.687	10%	1.119	6%	690	15%	7.496	9%
2006	5.751	1%	1.325	18%	456	-34%	7.532	0%
2007	5.833	1%	1.253	-5%	540	18%	7.626	1%
2008	6.019	3%	1.413	13%	432	-20%	7.864	3%
2009	6.160	2%	1.517	7%	383	-11%	8.060	2%
2010	6.493	5%	1.258	-17%	397	4%	8.148	1%
Breyting 00-10	1.567		607		-427		1.747	
%breyting 00-10	32%		93%		-52%		27%	

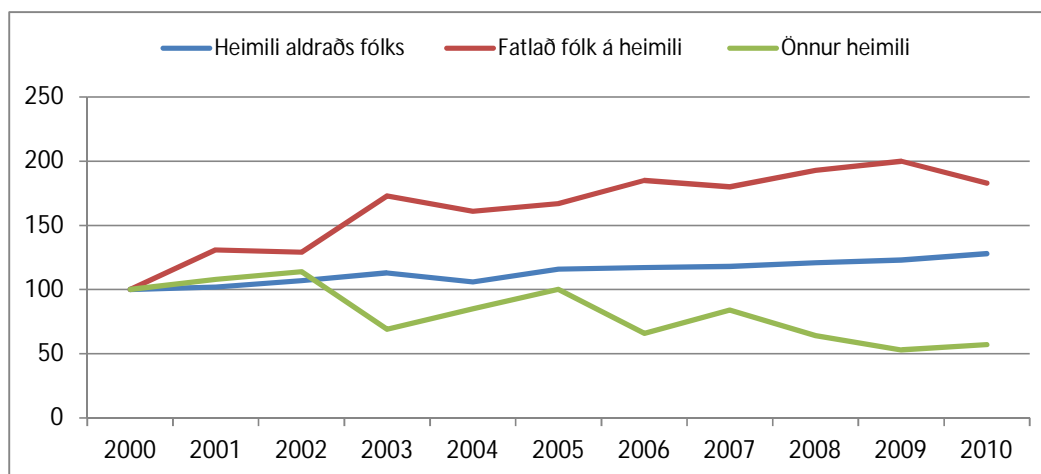
Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.3.1 er yfirlit yfir þann fjölda heimila er nýttu sér félagslega heimaþjónustu skipt upp eftir tegund heimila á tímabilinu 2000–2010. Taflan sýnir einnig hlutfallslega breytingu á fjölda frá fyrra ári. Á tímabilinu fjölga heimilum aldraðs fólks sem nýta sér félagslega þjónustu um 32% eða 1.567. Um það bil tvöföldun verður á heimilum með fötluðu fólki er nýta sér þjónustuna, og fjölga þeim um 607 á tímabilinu. Öðrum heimilum fækka verulega eða um 52%. Sé litið til heildarinnar þá fjölga þeim heimilum sem nýta sér félagslega þjónustu um 27% eða 1.747.

Þróunin milli ára er sveiflukennd. Þeim heimilum aldraðs fólks fækka er nýta sér félagslega heimaþjónustu um 7% árið 2004 miðað við árið 2003. En næsta ár á eftir fjölga þeim um 10% milli ára. Sama sveiflukennda þróun á sér stað í fjöldapróun heimila fatlaðs fólks og öðrum heimilum er nýta sér þjónustuna. Hugsanlega má rekja fjölgun heimila fatlaðs fólks með félagslega heimaþjónustu til aukinnar áherslu á sjálfstæða búsetu fatlaðs fólks.

⁵ Hagstofa Íslands (2011). Félagsþjónusta sveitarfélaga 2008–2010. *Hagtíðindi*, 96:32 (Heilbrigðis-, félags- og dómsmál 2011:1;2).

Mynd 2.3.1. Uppsöfnuð hlutfallsleg þróun fjölda heimila eftir tegund heimila árin 2000–2010

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 2.3.1 sýnir uppsafnaða hlutfallslega þróun á fjölda heimila er nýta sér félagslega heimaþjónustu eftir tegund heimila á árunum 2000–2010. Þar kemur fram nokkuð sveiflukennd þróun á fjölda heimila, ekki síst meðal heimila með fötluðu fólki og svo öðrum heimilum.

Tafla 2.3.2. Fjöldi heimila er nýta félagslega heimaþjónustu eftir tegund heimila og landshlutum árin 2007–2010

Fjöldi heimila	2007				2010				% breyting 2007–2010			
	Heimili aldraðs fólks	Fatlað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls	Heimili aldraðs fólks	Fatlað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls	Heimili aldraðs fólks	Fatlað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls
Reykjavík	2.778	558	374	3.710	3.024	575	178	3.777	9%	3%	-52%	2%
Höfuðsv. án Rvk.	1.009	186	95	1.290	1.278	190	94	1.562	27%	2%	-1%	21%
Suðurnes	303	100	2	405	289	119	16	424	-5%	19%	700%	5%
Vesturland	274	63	9	346	276	64	4	344	1%	2%	-56%	-1%
Vestfirðir	108	16	7	131	135	13	10	158	25%	-19%	43%	21%
Norðurland vestra	130	20	8	158	142	21	15	178	9%	5%	88%	13%
Norðurland eystra	690	178	38	906	734	162	26	922	6%	-9%	-32%	2%
Austurland	191	44	2	237	175	41	20	236	-8%	-7%	900%	0%
Suðurland	350	88	5	443	440	73	34	547	26%	-17%	580%	23%
Landið allt	5.833	1.253	540	7.626	6.493	1.258	397	8.148	11%	0%	-26%	7%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.3.2 birtist yfirlit um þann fjölda heimila er nýta sér félagslega heimaþjónustu eftir landshlutum árin 2007 og 2010. Eins og taflan ber með sér er þróunin misjöfn milli landshluta. Athygli vekur mikil hlutfallsleg fjölgun annarra heimila í sumum landshlutum er nýta félagslega heimaþjónustu. Þannig tífaldast fjöldi þeirra á Austurlandi, áttfaldast á Suðurnesjum og sexfaldast á Suðurlandi. Þó fækkar þeim heimilum er teljast til annarra heimila á landsvísi um 26% eða um 143 heimili.

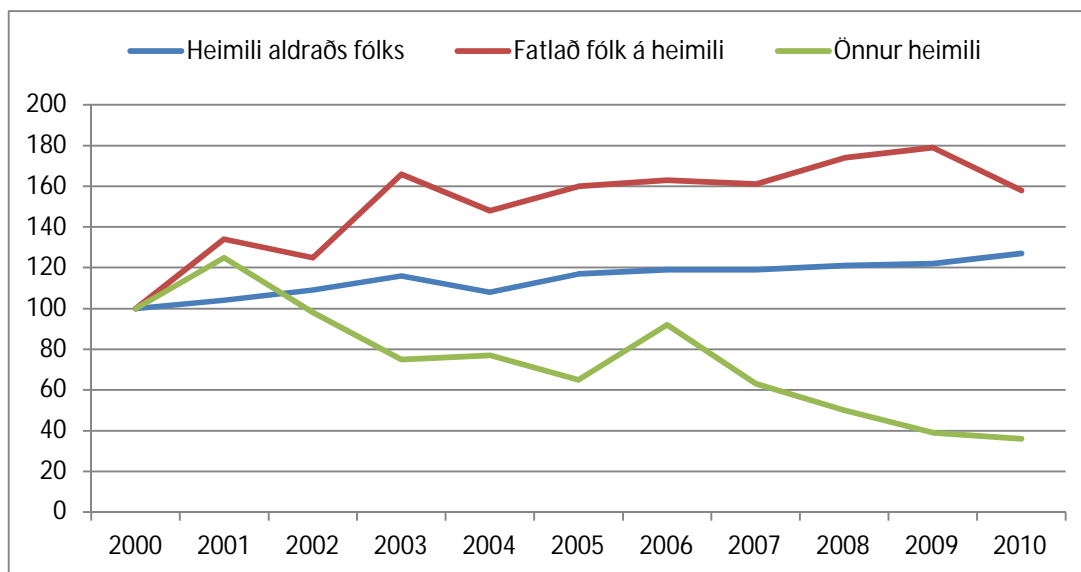
Tafla 2.3.3. Fjöldi heimilismanna er nýta félagslega heimaþjónustu eftir tegund heimila árin 2000–2010

Fjöldi heimila	2007				2010				% breyting 2007–2010			
	Heimili aldraðs fólks	Fattað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls	Heimili aldraðs fólks	Fattað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls	Heimili aldraðs fólks	Fattað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls
Reykjavík	2.778	558	374	3.710	3.024	575	178	3.777	9%	3%	-52%	2%
Höfuðsv. án Rvk.	1.009	186	95	1.290	1.278	190	94	1.562	27%	2%	-1%	21%
Suðurnes	303	100	2	405	289	119	16	424	-5%	19%	700%	5%
Vesturland	274	63	9	346	276	64	4	344	1%	2%	-56%	-1%
Vestfirðir	108	16	7	131	135	13	10	158	25%	-19%	43%	21%
Norðurland vestra	130	20	8	158	142	21	15	178	9%	5%	88%	13%
Norðurland eystra	690	178	38	906	734	162	26	922	6%	-9%	-32%	2%
Austurland	191	44	2	237	175	41	20	236	-8%	-7%	900%	0%
Suðurland	350	88	5	443	440	73	34	547	26%	-17%	580%	23%
Landið allt	5.833	1.253	540	7.626	6.493	1.258	397	8.148	11%	0%	-26%	7%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.3.3 er yfirlit yfir fjölda heimilismanna á heimilum þeirra er nýta sér félagslega heimaþjónustu eftir tegund heimila á tímabilinu 2000–2010. Þessi þróun er mjög áþekkt þróun í fjölda heimila og kemur fram í töflu 2.3.1. Í heildina fjölga íbúum heimila er nýta sér þjónustuna um 14% eða 1.356. Þegar litið er til tegundar heimilis kemur í ljós að íbúum annarra heimila fækkar um 58%, en íbúum á heimilum aldraðra fjölga um 32% og íbúum á heimilum með fötluðu fólki fjölga um 52%.

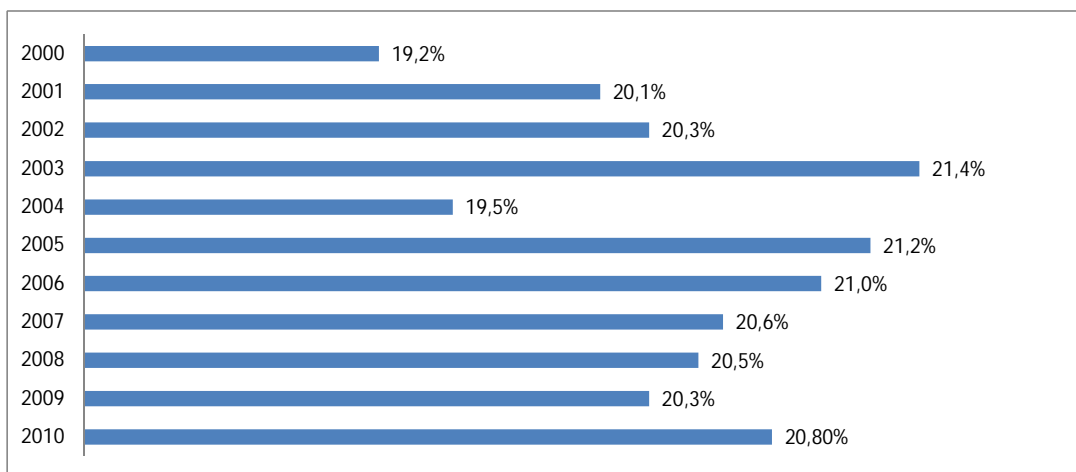
Mynd 2.3.2. Uppsöfnuð hlutfallsleg þróun fjölda heimilismanna eftir tegund heimila árin 2000–2010

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 2.3.2 sýnir uppsafnaða hlutfallslega þróun á fjölda heimilismanna á heimilum er nýta sér félagslega heimaþjónustu eftir tegund heimila á árunum 2000–2010. Myndin sýnir nokkuð sveiflukennða þróun á fjölda heimila, ekki sist meðal heimila með fötluðu fólki og svo öðrum heimilum. Þessi mynd sýnir mjög svipaða þróun og mynd 2.2.1.

Mynd 2.3.3. Hlutfall viðtakenda félagslegrar heimaþjónustu 65 ára og eldri af aldurshópi árin 2000–2010

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 2.3.3 sýnir hve hátt hlutfall af 65 ára og eldri nýttu sér félagslega heimaþjónustu á árunum 2000–2010. Hlutfallið er lægst árið 2000 en þá er það 19,2%. Hæst er það árið 2003 eða 21,4%, en árið á eftir lækkaði það niður í 19,5%.

Tafla 2.3.4. Fjöldi heimilismanna er nýta félagslega heimaþjónustu eftir tegund heimila og landshlutum árin 2007–2010

Fjöldi heimilismanna	2007				2010				% breyting 2007–2010			
	Heimili aldraðs fólks	Fattað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls	Heimili aldraðs fólks	Fattað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls	Heimili aldraðs fólks	Fattað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls
Reykjavík	3.459	817	785	5.061	3.712	810	412	4.934	7%	-1%	-48%	-3%
Höfuðsv. án Rvk.	1.317	284	210	1.811	1.591	337	192	2.120	21%	19%	-9%	17%
Suðurnes	390	208	8	606	352	204	24	580	-10%	-2%	200%	-4%
Vesturland	364	123	25	512	362	120	13	495	-1%	-2%	-48%	-3%
Vestfirðir	136	32	25	193	170	17	21	208	25%	-47%	-16%	8%
Norðurland vestra	177	44	28	249	181	36	33	250	2%	-18%	18%	0%
Norðurland eystra	922	320	116	1.358	939	247	96	1.282	2%	-23%	-17%	-6%
Austurland	226	92	9	327	221	60	42	323	-2%	-35%	367%	-1%
Suðurland	460	162	24	646	565	122	87	774	23%	-25%	263%	20%
Landið allt	7.451	2.081	1.230	10.762	8.093	1.953	920	10.966	9%	-6%	-25%	2%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Tafla 2.3.4 sýnir þróun á fjölda heimilismanna á þeim heimilum er nýta sér félagslega þjónustu eftir landshlutum og tegund heimila árin 2007 og 2010. Þróunin er nokkuð misjöfn eftir landshlutum. Heimilismönnum á öðrum heimilum fjölga hlutfallslega mikið á Austurlandi, Suðurlandi og Suðurnesjum á tímabilinu. Það er í samræmi við fjöldapróun heimila eftir landshlutum sem er sýnd í töflu 2.3.2.

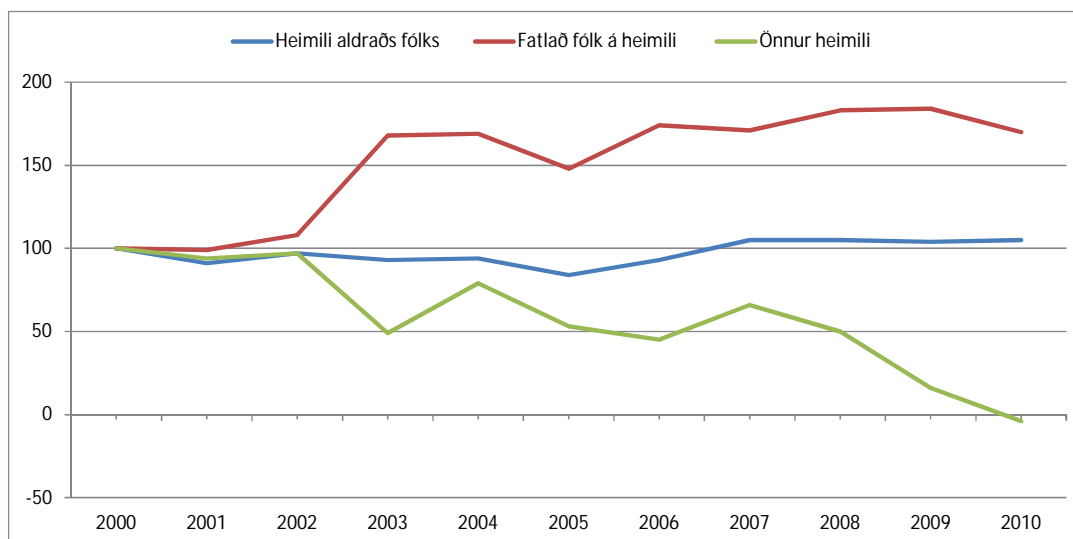
Tafla 2.3.5. Fjöldi vinnustunda á ári eftir tegund heimila árin 2000–2010

Fjöldi vinnustunda	Heimili aldraðs fólks	% breyting frá fyrra ári	Fatlað fólk á heimili	% breyting frá fyrra ári	Önnur heimili	% breyting frá fyrra ári	Alls	% breyting frá fyrra ári
2000	695.008		101.705		142.377		939.090	
2001	635.836	-9%	100.999	-1%	133.286	-6%	870.121	-7%
2002	676.315	6%	109.769	9%	137.688	3%	923.772	6%
2003	649.018	-4%	175.699	60%	71.722	-48%	896.439	-3%
2004	653.650	1%	176.707	1%	93.463	30%	923.820	3%
2005	590.531	-10%	140.393	-21%	69.241	-26%	800.165	-13%
2006	644.784	9%	177.429	26%	63.804	-8%	886.017	11%
2007	723.322	12%	171.403	-3%	77.304	21%	972.029	10%
2008	722.567	0%	192.380	12%	64.743	-16%	979.690	1%
2009	716.796	-1%	194.521	1%	42.610	-34%	953.927	-3%
2010	723.595	1%	166.975	-14%	34.246	-20%	924.816	-3%
Breyting 00-10	28.587		65.270		-108.131		-14.274	
%breyting 00-10	4%		64%		-76%		-2%	

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.3.5 er að finna yfirlit yfir fjölda vinnustunda vegna félagslegrar heimaþjónustu eftir tegund heimila á tímabilinu 2000–2010. Ef á heildina er litið þá hefur vinnustundum fækkað um rúmlega 14 þúsund vinnustundir eða 2% á öllu tímabilinu. Sé þróunin skoðuð eftir tegund heimila má sjá að vinnustundum vegna annarra heimila hefur fækkað verulega eða um 76%. Til hliðsjónar má nefna að heimilum í þessum flokki fækkaði á sama tíma um 52%. Vinnustundum vegna heimila með fötluðu folki fjölgaði um 64% eða riflega 65 þúsund vinnustundir. Á sama tíma fjölgaði þeim heimilum um 93%.

Mynd 2.3.4. Uppsöfnuð hlutfallsleg þróun fjölda vinnustunda eftir tegund heimila árin 2000–2010

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 2.3.4 sýnir uppsafnaða hlutfallslega þróun á fjölda vinnustunda eftir tegund heimila er nýta sér félagslega heimaþjónustu á árunum 2000–2010. Myndin sýnir nokkuð sveiflukennda þróun á fjölda heimila. Hlutfallsleg aukning er mest meðal heimila fatlaðs fólks.

Tafla 2.3.6. Meðalfjöldi vinnustunda á ári á hvert heimili er nýtir sér félagslega heimaþjónustu árin 2000–2010 eftir tegund heimila

Meðalfjöldi vinnustunda á heimili	Heimili aldraðs fólks	% breyting frá fyrra ári	Fatlað fólk á heimili	% breyting frá fyrra ári	Önnur heimili	% breyting frá fyrra ári	Alls	% breyting frá fyrra ári
2000	141		156		173		147	
2001	126	-11%	119	-24%	150	-13%	129	-12%
2002	128	2%	132	11%	147	-2%	131	2%
2003	116	-9%	147	11%	139	-5%	122	-7%
2004	126	9%	167	14%	156	12%	135	11%
2005	104	-17%	125	-25%	100	-36%	107	-21%
2006	112	8%	134	7%	140	40%	118	10%
2007	124	11%	137	2%	143	2%	127	8%
2008	120	-3%	136	-1%	150	5%	125	-2%
2009	116	-3%	128	-6%	111	-26%	118	-6%
2010	111	-4%	133	4%	86	-23%	114	-3%
Breyting 00-10	-30		-23		-87		-33	
% breyting 00-10	-21%		-15%		-50%		-22%	

Heimild: Hagstofa Íslands.

Hér að framan hefur verið fjallað um fjölda heimila og fjölda vinnustunda á aðskilinn hátt. Fróðlegt er að skoða þróun á fjölda vinnustunda að meðaltali á hvert heimili eftir tegund heimila. Tafla 2.3.6 sýnir að dregið hefur úr fjölda vinnustunda á hvert heimili árið 2010 miðað við árið 2000. Að jafnaði voru unnar tæpar 147 stundir á hvert heimili árið 2000, en árið 2010 eru vinnustundir á hvert heimili rétt um 114. Það jafngildir fækkun vinnustunda um 33%. Þróunin er misjöfn eftir tegund heimila, hlutfallslega fækkar vinnustundum mest á önnur heimili, eða um 87 vinnustundir á hvert heimili sem nemur 50% fækkun.

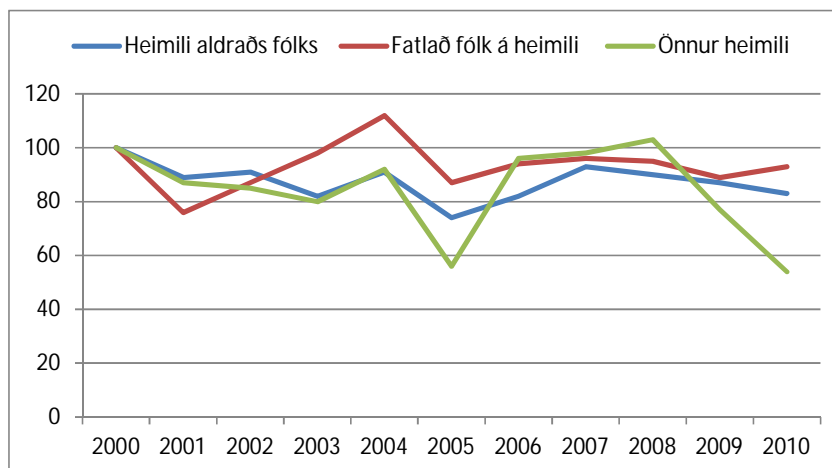
Tafla 2.3.7. Fjöldi vinnustunda eftir tegund heimila og landshlutumárin 2007 og 2010

Fjöldi vinnustunda	2007				2010				% breyting 2007–2010			
	Heimili aldraðs fólks	Fatlað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls	Heimili aldraðs fólks	Fatlað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls	Heimili aldraðs fólks	Fatlað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls
Reykjavík	393.642	100.801	64.852	559.295	415.044	91.457	20.488	526.989	5%	-9%	-68%	-6%
Höfuðbsv. án Rvk.	103.486	13.090	5.352	121.928	109.009	11.157	5.262	125.428	5%	-15%	-2%	3%
Suðurnes	26.568	9.725	253	36.546	24.490	10.199	1.147	35.836	-8%	5%	353%	-2%
Vesturland	30.594	8.192	318	39.104	28.153	8.068	531	36.752	-8%	-2%	67%	-6%
Vestfirðir	15.057	1.230	717	17.004	13.097	1.740	614	15.451	-13%	41%	-14%	-9%
Norðurland vestra	14.062	1.418	821	16.301	10.738	1.958	548	13.244	-24%	38%	-33%	-19%
Norðurland eystra	75.621	20.233	4.348	100.202	62.535	26.100	3.114	91.749	-17%	29%	-28%	-8%
Austurland	23.610	5.647	402	29.659	23.773	5.192	1.314	30.279	1%	-8%	227%	2%
Suðurland	40.684	11.068	241	51.993	36.756	11.104	1.228	49.088	-10%	0%	410%	-6%
Landið allt	723.322	171.403	77.304	972.029	723.595	166.975	34.246	924.816	0%	-3%	-56%	-5%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 2.3.7 má sjá fjölda vinnustunda eftir tegund heimila og landshlutum árin 2007 og 2010. Á landsvísu fækkar vinnustundum í heildina um 5% á hvert heimili árið 2010 miðað við árið 2007. Þessi lykiltala er þó æði misjöfn, bæði eftir tegund heimila og eins eftir landshlutum.

Mynd 2.3.5. Uppsöfnuð hlutfallsleg þróun meðalfjölda vinnustunda á hvert heimili eftir tegund heimila árin 2000–2010

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 2.3.5 sýnir uppsafnaða hlutfallslega þróun á meðalfjölda vinnustunda á hvert heimili eftir tegund heimila er nýta sér félagslega heimaþjónustu á árunum 2000–2010.

Tafla 2.3.8. Meðalfjöldi vinnustunda á hvert heimili eftir tegund heimila og landshlutum árin 2007–2010

Meðalfjöldi vinnustunda á heimili	2007				2010				% breyting 2007–2010			
	Heimili aldraðs fólks	Fatlað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls	Heimili aldraðs fólks	Fatlað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls	Heimili aldraðs fólks	Fatlað fólk á heimili	Önnur heimili	Alls
Reykjavík	142	181	173	151	137	159	115	140	-4%	-12%	-34%	-7%
Höfuðsv. án Rvk.	103	70	56	95	85	59	56	80	-17%	-16%	0%	-16%
Suðurnes	88	97	127	90	85	86	72	85	-3%	-11%	-43%	-6%
Vesturland	112	130	35	113	102	126	133	107	-9%	-3%	280%	-5%
Vestfirðir	139	77	102	130	97	134	61	98	-30%	74%	-40%	-25%
Norðurland vestra	108	71	103	103	76	93	37	74	-30%	31%	-64%	-28%
Norðurland eystra	110	114	113	111	85	161	120	100	-23%	41%	6%	-10%
Austurland	124	127	201	125	136	127	66	128	10%	0%	-67%	2%
Suðurland	116	126	48	117	84	152	36	90	-28%	21%	-25%	-23%
Landið allt	124	137	143	127	111	133	86	114	-10%	-3%	-40%	-10%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Að lokum er forvitnilegt að skoða meðalfjölda vinnustunda á hvert heimili eftir tegund heimila og landshlutum árin 2007 og 2010. Meðalfjöldi vinnustunda á hvert heimili í heildina hefur fækkað um 10% árið 2010 samanborið við árið 2007. Sé lykiltalan greind eftir tegund heimila kemur í ljós að meðalvinnustundafjöldi á heimili með fötluðu fólki dregst saman um 3%, á heimili aldraðra um 10% og meðalfjöldi vinnustunda á önnur heimili dregst saman um 40%.

Sé litið til landshluta má sá að þróunin er misjöfn. Það vekur athygli að meðalvinnustundafjöldi á heimili með fötluðu fólki jókst um 74% á Vesturlandi árið 2010 samanborið við árið 2007. Þá eykst meðalfjöldi vinnustunda á hvert heimili sem flokkast undir önnur heimili á Vesturlandi um 280%.

2.4 Húsnæðisstuðningur

Í þessum kafla er annars vegar fjallað um húsaleigubætur og hins vegar sérstaka niðurgreiðslu húsaleigu sem oft er vísað til sem sérstakar húsaleigubætur.

2.4.1 Húsaleigubætur

Í lögum um húsaleigubætur nr. 138/1997 kemur fram að markmið með slíkum bótum er að lækka húsnæðiskostnað tekjulágra leigjenda og draga úr aðstöðumun á húsnæðismarkaðnum. Sveitarfélög skulu greiða húsaleigubætur og annast félagsmálanefndir sveitarfélaga að jafnaði afgreiðslu umsókna.

Tafla 2.4.1.A. Samtals greiðslur sveitarfélaga til húsaleigubóta eftir landshlutum árin 2008–2010

	2008	2009	2010	Breyting 2008–2010	% breyting 2008–2010
Reykjavík	1.271.766	1.522.694	1.581.756	309.990	24%
Höfuðsv. án Rvk.	375.886	563.535	648.532	272.646	73%
Suðurnes	242.584	322.874	316.748	74.164	31%
Vesturland	115.346	142.159	140.245	24.899	22%
Vestfirðir	66.341	67.635	63.316	-3.025	-5%
Norðurland vestra	67.509	75.244	76.246	8.737	13%
Norðurland eystra	273.692	309.761	310.808	37.116	14%
Austurland	80.647	99.655	89.016	8.370	10%
Suðurland	154.809	191.120	197.285	42.476	27%
Landið allt	2.648.579	3.294.676	3.423.952	775.373	29%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Í þús.kr. staðvirt á verðlagi ársins 2010.

Í töflu 2.4.1.A má sjá að greiðslur sveitarfélaga til húsaleigubóta á landsvísu höfðu aukist um 29% árið 2010 miðað við árið 2008 eða um tæpa 8 ma.kr. Einn skýringarþáttur birtist í töflu 2.4.1.E en þar má sjá að viðtakendum húsaleigubóta fjölgaði um 36% á sama tíma.

Í öllum landshlutum hækka greiðslur sveitarfélaga til húsaleigubóta, þó mismikið. Undantekning er Vestfirðir þar sem greiðslur lækka um 5%. Hlutfallslega er hækkunin mest á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur en þar hækkuðu greiðslurnar um 73% á tímabilinu. Þá hækkuðu greiðslur um tæpan þriðjung á Suðurnesjum. Þess má geta að á tímabilinu 2007–2009 jukust greiðslur sveitarfélaga á Suðurnesjum gríðarlega eða um 139%.

Í fylgiskjali 6 er að finna yfirlit yfir heildargreiðslur sveitarfélaga til húsaleigubóta 2008–2010 eftir sveitarfélögum.

Tafla 2.4.1.B. Heildargreiðslur sveitarfélaga vegna húsaleigubóta eftir tegund íbúða árin 2007–2010

	Almennar íbúðir	Br. frá fyrra ári	Félagslegar íbúðir	Br. frá fyrra ári	Námgarðar /heimavistir	Br. frá fyrra ári	Sambyli	Br. frá fyrra ári	Samtals	Br. frá fyrra ári
2007	887.172.607		760.422.470		297.108.683		62.454.902		2.007.158.662	
2008	1.153.723.015	30%	984.236.742	29%	443.606.632	49%	67.012.996	7%	2.648.579.386	32%
2009	1.722.456.773	49%	1.022.002.466	4%	478.956.164	8%	66.850.273	0%	3.294.675.953	24%
2010	1.940.615.166	13%	982.494.759	-4%	433.393.699	-10%	67.448.812	1%	3.423.952.436	4%
Breyting	1.053.442.559		222.072.289		136.285.016		4.993.910		1.416.793.774	
% breyting	119%		29%		46%		8%		71%	

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Tölur í þús.kr. staðvirt á verðlagi ársins 2010.

Í töflu 2.4.1.B er yfirlit yfir heildargreiðslur sveitarfélaga vegna húsaleigubóta eftir tegund íbúða á tímabilinu 2007–2010. Greiðslur hafa riflega tvöfaldast vegna húsaleigubóta í almennum íbúðum. Þá jukust greiðslur vegna viðtakenda á námsgörðum/heimavistum um 46%. Í heildina jukust greiðslur vegna húsaleigubóta um 1,4 ma.kr á tímabilinu eða um 71%.

Tafla 2.4.1.C. Skipting greiðslna til húsaleigubóta eftir tegund íbúða og landshlutum árið 2010

	Almennar íbúðir		Félagslegar íbúðir		Námgarðar/ heimavistir		Sambýli		Samtals	
	Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild
Reykjavík	879.223	56%	535.801	34%	144.654	9%	22.077	1%	1.581.756	100%
Höfuðsv. án Rvk.	440.160	68%	165.387	26%	21.553	3%	21.433	3%	648.532	100%
Suðurnes	153.301	48%	63.903	20%	97.150	31%	2.394	1%	316.748	100%
Vesturland	84.707	60%	19.501	14%	34.860	25%	1.176	1%	140.245	100%
Vestfirðir	25.992	41%	27.453	43%	9.439	15%	432	1%	63.316	100%
Norðurland vestra	20.986	28%	25.752	34%	26.823	35%	2.685	4%	76.246	100%
Norðurland eystra	173.367	56%	75.391	24%	54.110	17%	7.941	3%	310.808	100%
Austurland	38.359	43%	28.937	33%	19.031	21%	2.689	3%	89.016	100%
Suðurland	124.520	63%	40.369	20%	25.774	13%	6.621	3%	197.285	100%
Landið allt	1.940.615	57%	982.495	29%	433.394	13%	67.449	2%	3.423.952	100%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjárhæðir í þús.kr.

Tafla 2.4.1.C sýnir yfirlit yfir skiptingu greiðslna til húsaleigubóta ásamt hlutfallslegri skiptingu eftir landshlutum og tegund íbúða árið 2010. Á landsvísi skiptast greiðslur sveitarfélaga þannig að tæp 60% þeirra renna til viðtakenda í almennum íbúðum, tæpur þriðjungur til viðtakenda í félagslegum íbúðum og 13% renna til viðtakenda sem eru á námsgörðum eða á heimavist. Einungis 2% renna til viðtakenda sem búa á sambýli.

Hafa ber í huga að húsaleigubætur eru reiknaðar út frá ákveðnum reglum þar sem hver íbúð fær sitt grunnjald og að auki hafa þættir eins og fjöldi barna, leiguupphæð, tekjur viðtakanda og annarra fullorðinna á heimili áhrif á bótaupphæð.

Í fylgiskjali 7 er að finna yfirlit yfir heildargreiðslur sveitarfélaga til húsaleigubóta eftir tegund íbúða eftir sveitarfélögum.

Skiptingin er misjöfn eftir landshlutum, þó er algengast að stærstur hluti greiðslna til húsaleigubóta renni til viðtakenda sem búa í almennum íbúðum. Undantekning frá þessu er Norðurland vestra þar sem hærra hlutfall rennur til viðtakenda í félagslegum íbúðum annars vegar og viðtakenda á námsgörðum eða heimavistum hins vegar. Önnur undantekning er Vestfirðir en þar er aðeins hærra hlutfalli veitt til viðtakenda í félagslegum íbúðum.

Sammerkt öllum landshlutum er að lítil hluti greiðslna rennur til viðtakenda er búa á sambýlum, eins og eðlilegt má teljast, eða á bilinu 1–4% af heildargreiðslum til húsaleigubóta.

Mjög misjafnt er hve hátt hlutfall af heildargreiðslum sveitarfélaga renna til viðtakenda á námsgörðum eða heimavistum. Skýringar á þessu er að finna í staðsetningu námsgarða við skóla á háskólastigi annars vegar og framhaldsskóla sem bjóða upp á heimavist.

Í fylgiskjöllum 8 og 9 er að finna yfirlit skiptingu greiðslna vegna húsaleigubóta sveitarfélaga 2008–2010 eftir sveitarfélögum og tegund íbúða.

Tafla 2.4.1.D. Fjöldi viðtakenda húsaleigubóta að meðaltali eftir tegund íbúða árin 2007–2010

	Almennar íbúðir	Br. frá fyrra ári	Félagslegar íbúðir	Br. frá fyrra ári	Námsgarðar /heimavistir	Br. frá fyrra ári	Sambyli	Br. frá fyrra ári	Samtals	Br. frá fyrra ári
2007	3.943		3.294		1.573		510		9.317	
2008	4.141	5%	3.538	7%	1.912	22%	515	1%	10.106	8%
2009	6.356	53%	3.669	4%	2.082	9%	518	1%	12.624	25%
2010	7.424	17%	3.784	3%	1.994	-4%	514	-1%	13.716	9%
Breyting	3.481		490		421		4		4.399	
% breyting	88%		15%		27%		1%		47%	

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal þeirra.

Í töflunni hér að ofan má sjá þróun fjölda viðtakenda húsaleigubóta eftir tegund íbúða á tímabilinu 2007–2010. Langmesta fjölgunin hefur orðið meðal viðtakenda í almennum íbúðum. Á tímabilinu fjölgaði þeim um tæplega 3.500 eða 88%. Ljóst má vera að hér gætir áhrifa efnahagskreppunnar, enda sést að fjölgunin verður helst milli árána 2008–2009 en þá fjölgar viðtakendum í almennum íbúðum um 53%.

Á tímabilinu verður einnig allnokkur fjölgun meðal viðtakenda á námsgörðum/heimavistum, en þar er fjölgunin ríflega 400 eða 27%. Viðtakendum húsaleigubóta alls fjölgar um tæplega 4.400 á tímabilinu eða um 47%.

Tafla 2.4.1.E. Fjöldi viðtakenda húsaleigubóta eftir tegund íbúða og landshlutum árið 2010

	Almennar íbúðir		Félagslegar íbúðir		Námsgarðar / heimavistir		Sambyli		Samtals	
	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild
Reykjavík	3.520	56%	2.006	32%	574	9%	174	3%	6.273	100%
Höfuðsv. án Rvk.	1.552	65%	588	24%	106	4%	159	7%	2.405	100%
Suðurnes	525	45%	255	22%	378	32%	16	1%	1.174	100%
Vesturland	299	53%	84	15%	165	29%	12	2%	560	100%
Vestfirðir	115	37%	133	43%	56	18%	4	1%	308	100%
Norðurland vestra	94	25%	112	30%	149	40%	20	5%	375	100%
Norðurland eystra	682	51%	297	22%	287	22%	65	5%	1.331	100%
Austurland	168	39%	125	29%	116	27%	17	4%	426	100%
Suðurland	468	54%	183	21%	162	19%	46	5%	859	100%
Landið allt	7.422	54%	3.784	28%	1.993	15%	513	4%	13.712	100%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal.

Þegar fjallað er um kostnað og heildargreiðslur sveitarfélaga vegna húsaleigubóta er nauðsynlegt að skoða fjölda viðtakenda húsaleigubóta. Í töflu 2.4.1.E má sjá fjölda viðtakenda árið 2010 og hlutfallslega skiptingu eftir tegund íbúða.

Fram kemur að ríflega helmingur allra viðtakenda á landinu býr í almennum íbúðum, 28% í félagslegum íbúðum, 15% á námsgörðum/heimavistum og aðeins 4% á sambylum.

Hlutfallsleg skipting eftir landshlutum helst í hendur við þá skiptingu sem kemur fram í töflu 2.4.1.C.

Í fylgiskjali 10 er að finna yfirlit yfir fjölda viðtakenda húsaleigubóta eftir tegund íbúða og sveitarfélögum árin 2008–2010.

Tafla 2.4.1.F. Fjöldi viðtakenda húsaleigubóta að meðaltali árin 2008 og 2010 eftir landshlutum og tegund íbúða

	Fjöldi viðtakenda að meðaltali á árinu 2008					Fjöldi viðtakenda að meðaltali á árinu 2010					% breyting á meðaltalsfjölda viðtakenda 2008–2010				
	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námgarðar /heimavistir	Sambýli	Samtals	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námgarðar /heimavistir	Sambýli	Samtals	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námgarðar /heimavistir	Sambýli	Samtals
Reykjavík	2.177	1.789	507	183	4.657	3.520	2.006	574	174	6.273	62%	12%	13%	-5%	35%
Höfuðsv. án Rvk.	580	545	105	135	1.365	1.552	588	106	159	2.405	168%	8%	1%	17%	76%
Suðurnes	227	257	341	15	840	525	255	378	16	1.174	131%	-1%	11%	8%	40%
Vesturland	149	96	174	17	436	299	84	165	12	560	101%	-13%	-5%	-29%	28%
Vestfirðir	96	131	64	4	295	115	133	56	4	308	20%	1%	-12%	7%	4%
Norðurland vestra	67	99	142	24	332	94	112	149	20	375	40%	13%	5%	-14%	13%
Norðurland eystra	475	297	296	73	1.142	682	297	287	65	1.331	44%	0%	-3%	-11%	17%
Austurland	97	146	124	15	383	168	125	116	17	426	72%	-15%	-7%	12%	11%
Suðurland	272	177	159	49	657	468	183	162	46	859	72%	4%	2%	-7%	31%
Landið allt	4.141	3.538	1.912	515	10.106	7.422	3.784	1.993	513	13.712	79%	7%	4%	0%	36%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal.

Tafla 2.4.1.F gefur yfirlit yfir fjölda viðtakenda húsaleigubóta að meðaltali árin 2008 og 2010 eftir landshlutum og tegund íbúða. Í öllum landshlutum fjölgar viðtakendum að meðaltali í almennum íbúðum. Mest fjölgar þeim í nágrannasveitarfélögum Reykjavíkur eða um 168% og á Suðurnesjum um 131%. Viðtakendum í félagslegum íbúðum fækkar um 15% á Austurlandi og 13% á Vesturlandi. Þeim fjölgar hins vegar á Norðurlandi vestra um 13% og í Reykjavík um 12%.

Tafla 2.4.1.G. Skipting greiðslna húsaleigubóta og fjöldi viðtakenda þeirra eftir tegund íbúða og stærð sveitarfélaga árið 2010

	Almennar íbúðir		Félagslegar íbúðir		Námgarðar/heimavistir		Sambýli		Samtals	
	Greiðsla svf.	Fj. Viðtakenda	Greiðsla svf.	Fj. Viðtakenda	Greiðsla svf.	Fj. Viðtakenda	Greiðsla svf.	Fj. Viðtakenda	Greiðsla svf.	Fj. alls
≤ 500 íbúar	16.384	67	8.325	46	20.953	113	1.107	7	46.769	233
501 – 1000	46.520	213	21.872	99	27.513	193	1.562	14	97.467	519
1001 – 2000	65.550	240	21.440	91	25.155	148	2.584	16	114.730	495
2001 – 5000	172.633	685	97.762	454	71.710	378	9.171	66	351.276	1.583
5001 ≥	760.304	2.699	297.294	1.088	143.408	588	30.948	237	1.231.955	4.612
Reykjavík	879.223	3.520	535.801	2.006	144.654	574	22.077	174	1.581.756	6.274

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjárhæðir í þús.kr. Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og meðaltal ársins fundið út frá því.

Í töflu 2.4.1.G má sjá heildargreiðslur sveitarfélaga til húsaleigubóta eftir stærð þeirra ásamt fjölda viðtakenda eftir tegund íbúða.

Tafla 2.4.1.H. Fjöldi viðtakenda húsaleigubóta að meðaltali eftir tegund íbúða og stærð sveitarfélaga árið 2010

	Almennar íbúðir		Félagslegar íbúðir		Námsháttar/ heimavistir		Sambylli		Samtals	
	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild
≤ 500 íbúar	67	29%	46	20%	113	48%	7	3%	233	100%
501 - 1000	213	41%	99	19%	193	37%	14	3%	519	100%
1001 - 2000	240	48%	91	18%	148	30%	16	3%	495	100%
2001 - 5000	685	43%	454	29%	378	24%	66	4%	1.583	100%
5001 ≥	2.699	59%	1.088	24%	588	13%	237	5%	4.612	100%
Reykjavík	3.520	56%	2.006	32%	574	9%	174	3%	6.274	100%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal þeirra.

Tafla 2.4.1.H sýnir hvernig fjöldi viðtakenda húsaleigubóta skiptist eftir tegund íbúða og stærð sveitarfélaga árið 2010.

Hér kemur glögg í ljós nokkur munur á hlutfallslegri skiptingu viðtakenda húsaleigubóta eftir stærð sveitarfélaga. Um helmingur viðtakenda hjá minnstu sveitarfélögunum búa á námsháttum eða heimavistum. Hér hefur áhrif að námsmenn njóta undanþágu frá lögum um lögheimili nr. 21/1995 samkvæmt 3. mgr. 4. gr. Þar segir að dveljist maður hérlendis við nám utan þess sveitarfélags þar sem hann átti lögheimili er námið hófst getur hann átt lögheimili þar áfram enda hafi hann þar bækistöð í leyfum og taki ekki upp fasta búsetu annars staðar.

Tafla 2.4.1.I. Greiðslur sveitarfélaga til viðtakenda húsaleigubóta að meðaltali á ári eftir tegund íbúða árið 2010

	Almennar íbúðir		Félagslegar íbúðir		Námsháttar/ heimavistir		Sambylli		Samtals	
	Br. frá fyrra ári		Br. frá fyrra ári		Br. frá fyrra ári		Br. frá fyrra ári		Br. frá fyrra ári	
2007	213		219		179		116		204	
2008	264	24%	264	21%	220	23%	124	6%	249	22%
2009	257	-3%	264	0%	218	-1%	123	-1%	247	-1%
2010	261	2%	260	-2%	217	0%	131	7%	250	1%
Breyting 07–10	48		41		38		15		45	
% breyting 07–10	22%		19%		21%		13%		22%	

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal þeirra. Heildargreiðslur sveitarfélaga deilt á fjölda viðtakendur árið 2010. Fjárhæðir í þús.kr. og staðvirt á verðlagi ársins 2010.

Tafla 2.4.1.I sýnir hverjar greiðslur sveitarfélaga á viðtakendur húsaleigubóta voru að meðaltali eftir tegund íbúða á tímabilinu 2007–2010. Húsaleigubætur sem einstaklingar fá greiddar eru misháar og byggja á ákveðinni reiknireglu sem tekur tillit til þátta eins og barnafjölda, árstekna viðtakenda og fleiru.

Í töflunni kemur fram að meðaltalsgreiðslur til viðtakenda í almennum íbúðum hafa hækkað um 22% á tímabilinu, og 21% til viðtakenda á námsháttum eða heimavistum.

Tafla 2.4.1.J. Greiðslur sveitarfélaga til viðtakenda húsaleigubóta að meðaltali á ári eftir tegund íbúða og landshlutum árið 2010

2010	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námssgarðar /heimavistir	Sambýli	Heild
Reykjavík	250	267	252	127	252
Höfuðsv. án Rvk.	284	281	203	135	270
Suðurnes	292	251	257	146	270
Vesturland	284	232	211	98	250
Vestfirðir	225	207	168	108	205
Norðurland vestra	223	230	180	132	203
Norðurland eystra	254	254	189	122	233
Austurland	228	231	165	159	209
Suðurland	266	220	159	145	230
Landið allt	261	260	217	132	250

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal þeirra. Heildargreiðslur sveitarfélaga deilt á fjölda viðtakendur árið 2010. Fjárhæðir í þús.kr.

Í töflu 2.4.1.J má sjá greiðslu sveitarfélaga á hvern viðtakanda að meðaltali eftir tegund íbúðar og landshlutum árið 2010. Húsaleigubætur sem einstaklingar fá greiddar eru misháar og byggja á ákveðinni reiknireglu sem tekur tillit til þátta eins og barnafjölda, leiguupphæðar, árstekna viðtakanda og fleiru.

Tafla 2.4.1.K. Greiðslur sveitarfélaga til viðtakenda húsaleigubóta að meðaltali á ári eftir tegund íbúða og stærð sveitarfélaga árið 2010

	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námssgarðar /heimavistir	Sambýli	Heild
< 500 íbúar	245	181	185	158	201
501 - 1000	218	221	143	112	188
1001 - 2000	273	236	170	161	232
2001 - 5000	252	215	190	139	222
5001 >	282	273	244	131	267
Reykjavík	250	267	252	127	252

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal þeirra. Heildargreiðslur sveitarfélaga deilt á fjölda viðtakendur árið 2010. Fjárhæðir í þús.kr.

Að lokum sjáum við greiðslu sveitarfélaga á hvern viðtakanda að meðaltali eftir tegund íbúða og stærð sveitarfélags. Útreikningur húsaleigubóta byggir á nokkrum þáttum, svo sem árstekjum, barnafjölda og leiguverði. Meðalgreiðsla á viðtakanda í minni sveitarfélögum er lægri en í stærri sveitarfélögum. Ein skýring er líklega staðsetning leiguhúsnæðis og leiguverð.

2.4.2 Sérstakar húsaleigubætur

Sveitarstjórn getur tekið ákvörðun um að greiða hærri húsaleigubætur en sem nemur grunnfjárhæðum húsaleigubóta samkvæmt 4. mgr. 5. gr. laga um húsaleigubætur nr. 138/1997. Um er að ræða húsaleigubætur sem eru viðbót við grunnfjárhæðir húsaleigubóta, þ.e. „sérstakar húsaleigubætur“. Sveitarstjórn skal setja reglur um slíkar bætur og kynna íbúum sveitarfélagsins með tryggum hætti.

Sérstakar húsaleigubætur eru ætlaðar leigjendum sem búa við mjög erfiðar félagslegar og fjárhagslegar aðstæður. Stuðningurinn er tengdur leigjandanum sjálfum í formi sérstakra bóta sem taka mið af persónulegum aðstæðum í stað þess að tengjast því húsnæði sem er leigt.

Tafla 2.4.2.A. Skipting greiðslna sérstakra húsaleigubóta og fjöldi bótaþega eftir tegund íbúða og landshlutum árið 2010

	Fj. svf.	Almennar íbúðir		Félagslegar íbúðir		Námogarðar/ heimavistir		Sambyli		Samtals	
		Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild
Reykjavík	1	243.420	30,4%	556.409	69,6%	0	0,0%	0	0,0%	799.829	100%
Höfuðsv. án Rvk.	4	101.915	97,5%	312	0,3%	2.290	2,2%	35	0,0%	104.553	100%
Suðurnes	5	12.616	76,0%	3.698	22,3%	295	1,8%	0	0,0%	16.610	100%
Vesturland	2	15.298	78,9%	4.082	21,1%	0	0,0%	0	0,0%	19.380	100%
Vestfirðir	1	768	61,7%	476	38,3%	0	0,0%	0	0,0%	1.244	100%
Norðurland vestra	0	0		0		0		0		0	
Norðurland eystra	2	12.653	98,8%	8	0,1%	140	1,1%	0	0,0%	12.800	100%
Austurland	2	3.159	73,4%	980	22,8%	164	3,8%	0	0,0%	4.303	100%
Suðurland	2	8.884	81,6%	2.008	18,4%	0	0,0%	0	0,0%	10.892	100%
Landið allt	19	398.713	41,1%	567.973	58,6%	2.889	0,3%	35	0,0%	969.610	100%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjárhæðir í þús.kr.

Eins og fram kemur hér að framan þá er það sveitarfélögum í sjálfsvald sett hvort þau greiða sérstakar húsaleigubætur eða ekki. Í töflu 2.4.2.A má sjá að ekkert sveitarfélag á Norðurlandi vestra greiðir slíkar bætur árið 2010 og í flestum tilvikum búa viðtakendur í almennum húsnæði og þá félagslegu húsnæði. Á höfuðborgarsvæðinu utan Reykjavíkur búa 97,5% viðtakenda sérstakra húsaleigubóta í almennum íbúðum. Reykjavíkurborg sker sig aðeins úr en um 70% viðtakenda búa í félagslegu húsnæði en 30% í almennum íbúðum. Í engum öðrum landshluta eru fleiri viðtakendur sérstakra húsaleigubóta sem búa í félagslegum íbúðum en almennum íbúðum.

Í fylgiskjali 11 er að finna yfirlit yfir greiðslur sveitarfélaga til sérstakra húsaleigubóta eftir tegund íbúða og sveitarfélögum árið 2010.

Tafla 2.4.2.B. Fjöldi viðtakenda sérstakra húsaleigubóta að meðaltali eftir tegund íbúða og landshlutum árið 2010

	Almennar íbúðir		Félagslegar íbúðir		Námogarðar/ heimavistir		Sambyli		Samtals	
	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild
Reykjavík	751	28,4%	1.892	71,6%	0	0,0%	0	0,0%	2.643	100%
Höfuðsv. án Rvk.	480	96,1%	2	0,4%	16	3,3%	1	0,2%	499	100%
Suðurnes	61	60,0%	35	34,1%	6	5,8%	0	0,0%	102	100%
Vesturland	53	72,1%	21	27,9%	0	0,0%	0	0,0%	74	100%
Vestfirðir	4	58,9%	3	41,1%	0	0,0%	0	0,0%	7	100%
Norðurland vestra	0		0		0		0		0	
Norðurland eystra	78	98,8%	0	0,1%	1	1,1%	0	0,0%	79	100%
Austurland	13	69,2%	5	28,1%	1	2,8%	0	0,0%	18	100%
Suðurland	32	61,5%	20	38,5%	0	0,0%	0	0,0%	52	100%
Landið allt	1.471	42,4%	1.977	56,9%	24	0,7%	1	0,0%	3.473	100%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal þeirra. Heildargreiðslur sveitarfélaga deilt á fjölda viðtakenda árið 2010.

Í töflu 2.4.2.B má sjá yfirlit yfir viðtakendur sérstakra húsaleigubóta eftir tegund íbúða og landshlutum árið 2010. Upplýsingar í þessari töflu koma vel heim og saman við þær sem birtast í töflu 2.3.2.A, enda má segja að heildargreiðslur sveitarfélaga til sérstakra húsaleigubóta sé ákveðið fall af fjölda viðtakenda þeirra.

Í fylgiskjali 13 er að finna yfirlit yfir fjölda viðtakenda sérstakra húsaleigubóta eftir tegund íbúðar og sveitarfélagi árin 2009–2010.

Tafla 2.4.2.C. Meðalgreiðsla sveitarfélaga á viðtakendur sérstakra húsaleigubóta í almennum og félagslegum íbúðum á ári eftir landshlutum árin 2009–2010

	Almennar íbúðir			Félagslegar íbúðir		
	2009	2010	% breyting 2009–2010	2009	2010	% breyting 2009–2010
Reykjavík	334	324	-3%	332	294	-11%
Höfuðsv. án Rvk.	239	212	-11%	164	164	0%
Suðurnes	305	207	-32%	248	107	-57%
Vesturland	323	289	-11%	282	199	-29%
Vestfirðir	167	185	11%	165	164	-1%
Norðurland vestra	0	0		0	0	
Norðurland eystra	167	163	-2%	0	78	
Austurland	275	251	-9%	222	192	-14%
Suðurland	321	278	-13%	256	100	-61%
Landið allt	301	271	-10%	254	287	13%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal þeirra. Heildargreiðslur sveitarfélaga deilt á fjölda viðtakendur. Fjárhæðir í þús.kr. Meðaltal viðtakenda í félagslegu húsnæði yfir fjóra ársfjórðunga í Reykjavík árið 2009 var einungis 0,35 sem skýrir háar meðaltalsgreiðslur það árið til viðtakenda í félagslegu húsnæði.

Tafla 2.4.2.C sýnir meðalgreiðslu sveitarfélaga til sérstakra húsaleigubóta á hvern viðtakanda í almennum og félagslegum íbúðum eftir landshlutum árin 2009 og 2010. Meðalgreiðsla á viðtakanda í almennu húsnæði er hæst í Reykjavík eða 324 þúsund árið 2010 en hefur lækkað um 3% frá fyrra ári. Mjög misjafnt er á milli landshluta hvort meðalgreiðslur til viðtakenda í almennu húsnæði hækki eða lækki árið 2010 frá fyrra ári. Á Vestfjörðum hækka þær um 11%, en á Suðurnesjum lækka þær um 32%.

Sé litið til meðalgreiðslna til viðtakenda í félagslegum íbúðum sést að Reykjavíkurborg er með langhæstu greiðsluna eða 294 þús.kr. árið 2010 en hefur lækkað um 11% frá fyrra ári. Það á sér sínar skýringar, sjá skýringartexta fyrir neðan töflu. Á Suðurlandi lækka meðalgreiðslur um 61% og 57% á Suðurnesjum.

Vert er að hafa í huga að sveitarfélögin setja sér sjálf eigin reglur um greiðslur sérstakra húsaleigubóta.

Tafla 2.4.2.D. Meðalgreiðsla sveitarfélaga á viðtakendur sérstakra húsaleigubóta á námsgörðum/heimavistum og sambýlum á ári eftir landshlutum árin 2009–2010

	Námgarðar/heimavistir			Sambýli		
	2009	2010	% breyting 2009–2010	2009	2010	% breyting 2009–2010
Reykjavík	0	0		0	0	0
Höfuðsv. án Rvk.	169	140	-17%	481	35	-93%
Suðurnes	252	50	-80%	0	0	
Vesturland	248	0	-100%	0	0	
Vestfirðir	0	0		0	0	
Norðurland vestra	0	0		0	0	
Norðurland eystra	162	165	2%	0	0	
Austurland	392	327	-17%	0	0	
Suðurland	0	0		0	0	
Landið allt	224	123	-45%	481	35	-93%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal þeirra. Heildargreiðslur sveitarfélaga deilt á fjölda viðtakendur. Fjárhæðir í þús.kr. Meðaltal viðtakenda á sambýlum yfir fjóra ársfjórðunga árið 2009 var einungis 0,25 meðal sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu utan Reykjavíkur sem skýrir háar meðaltalsgreiðslur það árið til viðtakenda á sambýlum.

Tafla 2.4.2.D sýnir meðalgreiðslu sveitarfélaga til sérstakra húsaleigubóta á hvern viðtakanda á námsgörðum og sambýlum eftir landshlutum árin 2009 og 2010. Í öllum landshlutum þar sem greiddar eru sértakar húsaleigubætur til þeirra er dvelja á heimavistum eða námsgörðum lækka greiðslur milli ára, mest á Vesturlandi. Á þessu er undantekning. Á Norðurlandi eystra jukust þessar greiðslur um 2% milli ára.

Það eru einungis nágrannasveitarfélög Reykjavíkur sem greiða sérstakar húsaleigubætur til þeirra er búa á sambýlum. Tölur hér eru þó villandi í töflunni. Ástæðu þess að meðalgreiðslan er svo há árið 2009 sem raun ber vitni er að finna í mjög lágum meðaltalsfjölda viðtakenda. Í raun er einungis um einn viðtakanda að ræða á einum ársfjórðungi.

Tafla 2.4.2.E. Skipting greiðslna sérstakra húsaleigubóta og fjöldi bótaþega eftir tegund íbúða og stærð sveitarfélaga árið 2010

	Fj. svf.	Almennar íbúðir		Félagslegar íbúðir		Námgarðar/heimavist		Sambýli		Greiðslur svf. alls	
		Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild	Greiðsla svf.	% af heild
≤ 500 íbúar	1	45	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	45	100%
501 - 1000	0	0		0		0		0		0	
1001 - 2000	3	1.042	92,2%	89	7,8%	0	0,0%	0	0,0%	1.131	100%
2001 - 5000	7	16.632	81,6%	3.589	17,6%	164	0,8%	0	0,0%	20.384	100%
5001 ≥	7	137.574	92,8%	7.886	5,3%	2.725	1,8%	35	0,0%	148.221	100%
Reykjavík	1	243.420	30,4%	556.409	69,6%	0	0,0%	0	0,0%	799.829	100%
Landið allt	19	398.713	41,1%	567.973	58,6%	2.889	0,3%	35	0,0%	969.610	100%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjárhæðir í þús.kr.

Ef sérstakar húsaleigubætur eru skoðaðar út frá stærð sveitarfélaga má, með einni undantekningu, segja að þær þekkist ekki í sveitarfélögum með 1.000 íbúa eða færri árið 2010.

Tafla 2.4.2.F. Fjöldi viðtakenda sérstakra húsaleigubóta að meðaltali eftir tegund íbúða og stærð sveitarfélaga árið 2010

	Fj. svf.	Almennar íbúðir		Félagslegar íbúðir		Námgarðar/ heimavist		Sambýli		Greiðslur svf alls	
		Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild	Fjöldi viðtakenda	% af heild
≤ 500 íbúar	1	1,0	100%	0,0	0%	0,0	0%	0,0	0%	1,0	100%
501 - 1000	0	0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
1001 - 2000	3	5,3	85%	0,9	15%	0,0	0%	0,0	0%	6,2	100%
2001 - 5000	7	63,4	76%	19,6	23%	0,5	1%	0,0	0%	83,5	100%
5001 ≥	7	651,9	88%	64,6	9%	23,1	3%	1,0	0%	740,5	100%
Reykjavík	1	750,9	28%	1.891,8	72%	0,0	0%	0,0	0%	2.642,7	100%
Landið allt	19	1.472,5	42%	1.976,9	57%	23,6	1%	1,0	0%	3.473,9	100%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal þeirra. Heildargreiðslur sveitarfélaga deilt á fjölda viðtakenda árið 2010.

Í töflu 2.4.2.F kemur fram fjöldi viðtakenda sérstakra húsaleigubóta og hlutfallsleg skipting þeirra eftir stærð sveitarfélaga árið 2010. Það eru helst meðalstór og stærri sveitarfélög sem greiða sérstakar húsaleigubætur og langflestir viðtakendur búa í almennum íbúðum.

Tafla 2.4.2.G. Meðalgreiðsla sveitarfélaga á viðtakendur sérstakra húsaleigubóta á ári eftir tegund íbúða og stærð sveitarfélaga árið 2010

	Fj. svf.	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námgarðar /heimavistir	Sambýli	Samtals
≤ 500 íbúar	1	45	0	0	0	45
501 - 1000	0	0	0	0	0	0
1001 - 2000	3	197	98	0	0	182
2001 - 5000	7	262	183	327	0	244
5001 ≥	7	211	122	118	35	200
Reykjavík	1	324	294	0	0	303
Landið allt	19	271	287	122	35	279

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal þeirra. Heildargreiðslur sveitarfélaga deilt á fjölda viðtakendur árið 2010. Fjárhæðir í þús.kr.

Að lokum er fróðlegt að skoða greiðslu sveitarfélaga til sérstakra húsaleigubóta að meðaltali á hvern viðtakanda eftir tegund íbúða og stærð sveitarfélaga. Hún er hæst á viðtakanda í almennu húsnæði í Reykjavík eða 324 þúsund árið 2010, og þá meðal sveitarfélaga með 2001–5000 íbúa eða 262 þúsund. Meðaltalsgreiðsla á viðtakanda í félagslegri íbúð er einnig hæst í Reykjavík eða 294 þúsund krónur.

Áréttað er að sveitarfélögin setja sér sjálf eigin reglur um greiðslur sérstakra húsaleigubóta.

3. BARNAVERND

Markmið barnaverndarlaga nr. 80/2002 er að tryggja að börn sem búa við óviðunandi aðstæður eða börn sem stofna heilsu sinni eða þroska í hættu fái nauðsynlega aðstoð. Yfirstjórn barnaverndarmála er í höndum velferðarráðuneytis. Barnaverndarstofa er sjálfstæð stofnun undir stjórn velferðarráðherra sem annast stjórnslu á því sviði sem löggin ná til.

Í árlegri skýrslu Barnaverndarstofu er að finna mikið af upplýsingum um starfsemi hennar og barnaverndarnefnda. Hér verður því aðeins komið inn á starf barnaverndarnefnda annars vegar og fjölda tilkynninga hins vegar til að fá nokkra hugmynd um umfang málaflokksins. Að öðru leyti er vísað á vef Barnaverndarstofu www.bvs.is en undir hnappnum Barnaverndarstofa er bæði hægt að ýta á hnappinn „Útgefið efni“ sem og „Tölulegar upplýsingar“ til að nálgast ýmsan fróðleik.

Samkvæmt mynd 1.1.1 renna 10% þess fjár sem veitt er til félagsþjónustu sveitarfélaga til þjónustu við börn og unglinga árið 2010.

3.1 Barnaverndarnefndir

Samkvæmt barnaverndarlögum nr. 80/2002 skulu barnaverndarnefndir starfa á vegum sveitarfélaga. Lög heimila sveitarstjórn í hverju sveitarfélagi að haga skipan barnaverndarmála með ýmsum hætti. Samkvæmt ákvæðum barnaverndarlaga skal þó samanlagður íbúafjöldi sveitarfélaga að baki hverri barnaverndarnefnd ekki vera undir 1.500. Fyrir utan að skipa sérstaka barnaverndarnefnd er unnt að fela félagsmálanefnd framkvæmd barnaverndarlaga. Einnig er unnt að skipa sameiginlega barnaverndarnefnd með öðrum sveitarfélögum eða á héraðsgrundvelli. Barnaverndarnefndir sveitarfélaga bera ábyrgð á framkvæmd barnaverndarstarfs í eigin umdæmi og lúta eftirliti Barnaverndarstofu.

Við upphaf árs 2009 voru barnaverndarnefndir landsins 31, en 1. júní 2009 sameinuðust barnaverndarnefnd Grímseyjar barnaverndarnefnd Eyjafjarðar. Barnaverndarnefndir landsins voru því 30 við lok árs 2009. Nefndum hefur fækkað umtalsvert síðustu ár en árið 1996 voru þær 82. Langflest minni sveitarfélög hafa sameinast öðrum um kosningu barnaverndarnefndar en velferðarráðuneytið fylgir því eftir að sveitarfélög uppfylli lagaskyldur sínar að þessu leyti.⁶

Tafla 3.1.1. Fjöldi barnaverndarnefnda og starfsmenn árin 2006–2009 eftir stærð umdæmis

	2006			2007			2008			2009			
	Fjöldi nefnda	Fjöldi starfsmanna	Fjöldi stöðugilda	Fjöldi nefnda	Fjöldi starfsmanna	Fjöldi stöðugilda	Fjöldi nefnda	Fjöldi starfsmanna	Fjöldi stöðugilda	Fjöldi nefnda	Fjöldi starfsmanna	Fjöldi stöðugilda	Meðalfjöldi stöðug. á nefnd
0–999 íbúar	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
1000–1999 íbúar	5	9	3,7	4	6	2,8	4	6	2,4	4	4	2,1	0,5
2000–2999 íbúar	5	6	3,2	4	5	2,9	4	6	2,4	4	7	3,15	0,8
3000–3999 íbúar	1	2	2	2	3	2	2	3	1,5	2	4	2,5	1,3
4000–4999 íbúar	6	13	9,3	7	20	8,7	7	20	7,45	9	23	9,65	1,1
5.000 > íbúar	14	73	61,4	13	76	64,5	13	79	63,4	11	78	63,05	5,7
Heildarfjöldi	32	103	79,6	31	110	80,9	31	114	77,15	30	116	80,45	2,7

Heimild: Barnaverndarstofa, Ársskýrsla 2008 og 2009. Skýring: Tölur yfir fjölda starfsmanna og stöðugilda eru ónákvæmar. Ástæðan er sú að effitt er fyrir barnaverndarnefndir að áætla með öryggi það vinnumagn sem ráðstafað er til barnaverndar þar sem starfslíð sinnir venjulega fleiri verkefnum en barnavernd. Hafa ber í huga að upplýsingar um stöðugildi byggjast stundum á áætlun félagsmálastjóra eða yfirmanna á hverjum tíma og byggjast því á huglægum forsendum frá ári til árs.

⁶ Barnaverndarstofa. Ársskýrsla 2008 og 2009. Bls. 56. Tekið af netinu 14.04.2011.

Í töflu 3.1.1 kemur fram að árið 2009 er ekkert umdæmi barnaverndarnefndar á Íslandi með færri en 999 íbúa. Skýringin er sú að þá sameinaðist barnaverndarnefnd Grímseyjar barnaverndarnefnd Eyjafjarðar. Samkvæmt lögum skal íbúafjöldi umdæmi barnaverndarnefndar ekki vera undir 1.500. Árið 2009 er þó ein barnaverndarnefnd með færri en 1.500 íbúa í sínu umdæmi.

Fjöldi starfsmanna árið 2009 er 116 og hefur aukist um rúm 12% frá árinu 2006. Að sönnu má segja að réttara sé að líta til fjölda stöðugilda, en þeim hefur nánast ekkert fjölgað eða um tæpt stöðugildi á sama tíma.

Í fylgiskjali 14 er að finna yfirlit yfir barnaverndarnefndir sveitarfélaga eftir sveitarfélögum árið 2010.

Tafla 3.1.2. Fjöldi starfsmanna og stöðugilda barnaverndarnefnda árin 2008–2009 eftir landshlutum

	2008		2009		Breyting 2008–2009	
	Fjöldi starfsmanna	Fjöldi stöðugilda	Fjöldi starfsmanna	Fjöldi stöðugilda	Fjöldi starfsmanna	Fjöldi stöðugilda
Reykjavík	30	27,3	29	28,304 ¹	-1	1,0
Höfuðsv. án Rvk.	25	20,75	30	21,25	5	0,5
Suðurnes	11	7,5	10	7,2	-1	-0,3
Vesturland	6	2,45	8	4	2	1,55
Vestfirðir	7	2,75	6	2,2	-1	-0,55
Norðurland vestra	6	2,6	4	2,5	-2	-0,1
Norðurland eystra	11	6,8	11	6,4	0	-0,4
Austurland	6	1,75	7	2,5	1	0,75
Suðurland	12	5,25	11	6,1	-1	0,85
Landið allt	114	77,15	116	80,45	2	3,3

Heimild: Barnaverndarstofa, Ársskýrsla 2008 og 2009. Skýring: ¹ Stöðugildi voru 28,3 auk tveggja eftirlitsmanna í tveimur stöðugildum. Eftirlitsmennirnir voru ekki meðtaldir í tölum síðustu ára. Tölur yfir fjölda starfsmanna og stöðugilda eru ónákvæmar. Ástæðan er sú að erfitt er fyrir barnaverndarnefndir að áætla með öryggi það vinnumagn sem ráðstafað er til barnaverndar þar sem starfslíð sinnir venjulega fleiri verkefnum en barnavernd. Hafa ber í huga að upplýsingar um stöðugildi byggjast stundum á áætlun félagsmálastjóra eða yfirmanna á hverjum tíma og byggjast því á huglægum forsendum frá ári til árs.

Á Vesturlandi fjölgar starfsmönnum um tvo árið 2009 frá fyrra ári sem jafngildir 25% aukningu. Stöðugildum þar fjölgar um ríflega 1,5. Athygli vekur að á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur fjölgar starfsmönnum barnaverndarnefnda um fimm, en stöðugildum fjölgar einungis um 0,5. Þá fækkar starfsmönnum um tvo á Norðurlandi vestra eða um þriðjung.

Tafla 3.1.3. Fjöldi mála barnaverndarnefnda eftir landshlutum árin 2008 og 2009

	2008			2009			Breyting 2008 - 2009		
	Fjöldi mála	% barna í umdæmi	Fjöldi mála / 1000 börn	Fjöldi mála	% barna í umdæmi	Fjöldi mála / 1000 börn	Fjöldi mála	% barna í umdæmi	Fjöldi mála / 1000 börn
Reykjavík	1.512	23,0	55	1.468	23,2	53,5	-44	0,2	-1,5
Höfuðsv. án Rvk.	1.045	26,9	48	990	27,1	44,2	-55	0,2	-3,4
Suðurnes	461	28,2	76	462	28,2	77	1	0,0	1,2
Vesturland	111	26,8	26	163	26,7	39,7	52	-0,1	13,4
Vestfirðir	106	25,8	62	93	25,3	58,1	-13	-0,5	-3,8
Norðurland vestra	57	25,4	28	68	25,2	34	11	-0,2	6,4
Norðurland eystra	468	26,4	61	442	26,2	58,1	-26	-0,2	-2,9
Austurland	156	24,6	49	124	24,9	40	-32	0,3	-9,4
Suðurland	349	26,5	55	337	26,2	54,3	-12	-0,3	-0,2
Landið allt	4.265	25,3	53	4.147	25,4	51,4	-118	0,1	-1,4

Heimild: Barnaverndarstofa, Ársskýrsla 2008 og 2009.

Í töflu 3.1.3 er að finna yfirlit yfir fjölda barnaverndarmála eftir landshlutum ásamt upplýsingum um hlutfall barna af íbúafjölda og fjölda mála á hver 1000 börn.

Á landsvísi hefur barnaverndarmálum fækkað um 118 á árunum 2008 og 2009. Börnum sem hlutfalli af íbúafjölda hefur fjölgað sem nemur 0,1 prósentustigi, og málum á hver 1.000 börn hefur fækkað um 1,4.

Í flestum landshlutum hefur málum til barnaverndarnefndar fækkað. Þeim fjölgar þó verulega á Vesturlandi eða um 52 mál milli ára eða um 13,4 mál á hver þúsund börn.

Tafla 3.1.4. Fjöldi mála barnaverndarnefnda eftir stærð umdæma þeirra árin 2008 og 2009

	2008				2009				Breyting 2008-2009			
	Fjöldi mála	Fjöldi íbúa alls	% barna í umdæmi	Fjöldi mála / 1000 börn	Fjöldi mála	Fjöldi íbúa alls	% barna í umdæmi	Fjöldi mála / 1000 börn	Fjöldi mála	Fjöldi íbúa alls	% barna í umdæmi	Fjöldi mála / 1000 börn
1.500 eða færri	5	1.300	25,3	15,2	8	1.234	24,3	26,6	3	-66	-1,0	11,4
1.501 - 5.000	629	53.717	26,2	44,6	759	63.117	25,8	46,5	130	9.400	-0,4	1,9
5.001 - 15.000	1.075	69.074	26,7	58,2	957	58.728	27,1	60,1	-118	-10.346	0,4	1,9
15.001 - 30.000	1.044	75.730	26,9	51,2	955	76.225	27,1	46,3	-89	495	0,2	-4,9
Reykjavík	1.512	119.547	23,0	55,0	1.468	118.326	23,2	53,5	-44	-1.221	0,2	-1,5
Landið allt	4.265	319.368	25,3	52,8	4.147	317.630	25,4	51,4	-118	-1.738	0,1	-1,4

Heimild: Barnaverndarstofa, Ársskýrsla 2008 og 2009.

Í töflu 3.1.4 kemur fram yfirlit yfir fjölda barnaverndarmála eftir stærð umdæmis barnaverndarnefnda. Málum fjölgar til þeirra barnaverndarnefnda er hafa fámennari umdæmi. Barnaverndarmálum fækkar hins vegar þar sem umdæmi nefnda eru með 5.000 íbúa eða fleiri.

3.2 Tilkynningar til barnaverndarnefnda

IV. kafli barnaverndarlaga snýr að tilkynningaskyldu við barnaverndaryfirvöld, en hún nær til almennings, lögreglu og allra þeirra sem afskipti hafa af börnum. Hér á eftir er tæpt á fjölda tilkynninga til barnaverndarnefnda, ástæður þeirra og hverjir tilkynna.

Tafla 3.2.1. Fjöldi tilkynninga til barnaverndarnefnda árin 2008–2010 eftir barnaverndarnefndum

Barnaverndarnefndir:	2008		2009		2010		2008–2010	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Breyting	% breyting
Reykjavík	3.814	46,5	4.332	46,4	4.238	45,9	424	11%
Seltjarnarnes	80	1	84	0,9	38	0,4	-42	-53%
Kópavogur	630	7,7	766	8,2	837	9,1	207	33%
Garðabær	120	1,5	158	1,7	129	1,4	9	8%
Hafnarfjörður	535	6,5	690	7,4	724	7,8	189	35%
Álftanes	53	0,6	99	1,1	102	1,1	49	92%
Mosfellsbær	296	3,6	350	3,8	238	2,6	-58	-20%
Reykjanesbær	585	7,1	612	6,6	582	6,3	-3	-1%
Grindavík	56	0,7	112	1,2	142	1,5	86	154%
Sandgerði, Garður og Vogar	220	2,7	236	2,5	279	3	59	27%
Akranes	164	2	149	1,6	109	1,2	-55	-34%
Borgarfjarðar og Dala	26	0,3	58	0,6	33	0,4	7	27%
Snæfellinga	41	0,5	43	0,5	29	0,3	-12	-29%
Norðanverðir Vestfirðir	186	2,3	139	1,5	172	1,9	-14	-8%
Vesturbyggð og Tálknafjörður	21	0,3	16	0,2	20	0,2	-1	-5%
Húnaþing vestra	16	0,2	31	0,3	35	0,4	19	119%
Austur-Húnavatnssýsla	18	0,2	34	0,4	80	0,9	62	344%
Sveitarfélagið Skagafjörður	34	0,4	67	0,7	51	0,6	17	50%
Útey - Dalvíkurbyggð og Fjallabyggð	86	1	87	0,9	104	1,1	18	21%
Eyjafjörður	329	4	413	4,4	390	4,2	61	19%
Grimsey *	0	0	0	0	0	0	0	
Pingeyingar	87	1,1	138	0,5	92	1	5	6%
Fljótsdalshérað	92	1,1	90	1	73	0,8	-19	-21%
Fjarðabyggð	102	1,2	66	0,7	95	1	-7	-7%
Sveitarfélagið Hornafjörður	34	0,4	39	0,4	38	0,4	4	12%
Sveitarfélagið Árborg	160	2	172	1,8	186	2	26	16%
Uppsveitir Árnessýslu	50	0,6	41	0,4	26	0,3	-24	-48%
Hveragerðisbær	29	0,4	49	0,5	43	0,5	14	48%
Sveitarfélagið Ölfus	14	0,2	8	0,1	10	0,1	-4	-29%
Rangárvalla- og V.-Skaftafellssýslur	65	0,8	50	0,5	61	0,7	-4	-6%
Vestmannaeyjabær	258	3,1	198	2,1	277	3	19	7%
Samtals	8.201	100	9.327	100	9.233	100	1.032	13%

Heimild: Barnaverndarstofa. Skýring: *Barnavernd Grimseyjar sameinaðist barnavernd Eyjafjarðar 1. júní 2009.

Á tímabilinu 2008–2010 fjölgaði tilkynningum til barnaverndarnefnda á landinu um ríflega 1.000 eða 13%. Það er þó misjafnt eftir nefndum hver þróunin var. Sé litið til fjölda þá fjölgar þeim mest í Reykjavík eða um 424, en hlutfallsleg aukning er 11%. Hlutfallsleg aukning er mest hjá barnaverndarnefnd Austur-Húnavatnssýslu en þar ríflega fjórfaldast fjöldi tilkynninga. Þá verður

meira en tvöföldun á fjölda tilkynninga til barnaverndarnefndar Grindavíkur á tímabilinu. Heimildir eru skýrslur Barnaverndarstofu⁷

Tilkynningum fjölgaði þó ekki alls staðar. Í Mosfellsbæ fækkaði tilkynningum um 58 á tímabilinu eða um 20%. Hlutfallslega fækkar þeim mest á Seltjarnarnesi en þar fækkar þeim um 53%.

Rétt er að taka það fram að í þessum kafla er rætt um fjölda tilkynninga en ekki fjölda barna sem tilkynnt er um.

Tafla 3.2.2. Fjöldi tilkynninga til barnaverndarnefnda árin 2008–2010 eftir landshlutum

	2008		2009		2010		2008–2010	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Breyting	% breyting
Reykjavík	3.814	46,5	4.332	46,4	4.238	45,9	424	11,1
Höfuðsv. án Rvk.	1.714	20,9	2.147	23,0	2.068	22,4	354	20,7
Suðurnes	861	10,5	960	10,3	1.003	10,9	142	16,5
Vesturland	231	2,8	250	2,7	171	1,9	-60	-26,0
Vestfirðir	207	2,5	155	1,7	192	2,1	-15	-7,2
Norðurland vestra	68	0,8	132	1,4	166	1,8	98	144,1
Norðurland eystra	502	6,1	638	6,8	586	6,3	84	16,7
Austurland	228	2,8	195	2,1	206	2,2	-22	-9,6
Suðurland	576	7,0	518	5,6	603	6,5	27	4,7
Landið allt	8.201	100	9.327	100	9.233	100	1.032	12,6

Heimild: Barnaverndarstofa og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Tafla 3.2.2 sýnir þróun fjölda tilkynninga til barnaverndarnefnda á árunum 2008–2010 eftir landshlutum. Byggt er á þeim upplýsingum sem fram koma í töflu 3.2.1. Hlutfallsleg fjölgun er langmest á Norðurlandi eystra, en þar ríflega tvöfaldast fjöldi tilkynninga á tímabilinu. Tilkynningum fækkar hins vegar um 26% á Vesturlandi á sama tíma.

⁷ Allar tölur frá árunum 2006–2008 eru fengnar úr skýrslunni „Ársskýrsla 2008/2009“. Nýrri tölur frá árunum 2009–2010 um tilkynningar eru fengnar úr skýrslunni „Samanburður á fjölda tilkynninga til barnaverndarnefnda og fjölda umsókna um þjónustu til Barnaverndarstofu fyrir árin 2009 og 2010“.

Tafla 3.3.3. Ástæður tilkynninga til barnaverndarnefnda árin 2006–2010

	2006		2007		2008		2009		2010		2008–2010	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Breyting	% breyting
Tilkynningar v. vanrækslu												
Líkamleg vanræksla	95	1,4	103	1,2	106	1,3	163	1,7	147	1,6	52	54,7
Vanræksla varðandi umsjón og eftirlit	1.721	25	2.174	25,8	1.972	24	2.631	28,2	2.387	25,9	666	38,7
*Þar af foreldrar í áfengis- og fíkniefnaneyslu						8,7	821	8,8	670	7,3		0,0
Vanræksla varðandi nám	42	0,6	46	0,5	97	1,2	113	1,2	98	1,1	56	133,3
Tilfinningaleg vanræksla	184	2,7	227	2,7	263	3,2	385	4,1	250	2,7	66	35,9
Vanræksla alls	2.006	29,1	2.492	29,6	2.392	29	3.236	34,7	2.818	30,5	812	40,5
Tilkynningar v. ofbeldis												0,0
Tilfinningalegt/sálrænt ofbeldi	374	5,4	702	8,3	571	6,9	764	8,2	1.068	11,6	694	185,6
*Þar af heimilisofbeldi						3	267	2,9	370	4		0,0
Líkamlegt ofbeldi	417	6	484	5,8	480	5,8	539	5,8	525	5,7	108	25,9
Kynferðislegt ofbeldi	340	4,9	438	5,2	479	5,8	440	4,7	430	4,7	90	26,5
Ofbeldi alls	1.127	16,3	1.590	18,9	1.526	18,5	1.730	18,5	1.995	21,6	868	77,0
Tilkynningar v. áhættuhegðunar												0,0
Neysla barns á vímuefnum	790	11,5	820	9,7	603	7,3	662	7,1	836	9,1	46	5,8
Barn stefnir eigin heilsu og þroska í hættu	1.048	15,2	1.116	13,3	1.037	12,6	1.085	11,6	919	10	-129	-12,3
Afbrot barns	1.496	21,7	1.902	22,6	2.043	24,8	1.970	21,1	1.943	21	447	29,9
Barn beitir ofbeldi	244	3,5	372	4,4	373	4,5	403	4,3	511	5,5	267	109,4
Erfiðleikar barns í skóla, skólasókn áfátt	233	3,4	218	2,6	243	2,9	247	2,6	204	2,2	-29	-12,4
Áhættuhegðun alls	3.725	54	4.306	51,2	4.276	51,9	4.321	46,3	4.366	47,3	641	17,2
Heilsa eða líf ófæddis barns í hættu	35	0,5	29	0,3	47	0,6	40	0,4	54	0,6	19	54,3
Tilkynningar alls	6.893	100	8.417	100	8.241	100	9.327	100	9.233	100	2.340	33,9
Hversu oft var barn í yfirvofandi hættu	*		*		*		186		173			

Heimild: Barnaverndarstofa. Skýring: Athugið að aðeins má merkja við eina aðalástæðu fyrir hverja tilkynningu. Hins vegar má merkja við fleiri undirástæður t.d. innan vanrækslu. Ef ein tilkynning berst um vanrækslu skal merkja við vanrækslu sem aðalflokk en merkja má t.d. við bæði líkamlega vanrækslu og tilfinningalega. Samanlagður fjöldi aðalflokka fjögurra stemmir því við fjölda tilkynninga en fjöldi innan hvers aðalflokks þarf ekki að stemma við heildartöluna.

*Fyrst var spurt um áfengis- og fíkniefnaneyslu foreldra og heimilisofbeldi í sískráningu 2009.

*Gögn ekki aðgengileg.

Í töflu 3.3.3 er yfirlit yfir tíðni tilkynninga eftir ástæðum þeirra. Ástæður tilkynninga eru hér ferns konar; vegna vanrækslu, ofbeldis, áhættuhegðunar og að lokum ef heilsa og líf ófæddis barns er í hættu.

Árið 2010 eru flestar tilkynningar vegna áhættuhegðunar, eða rúm 47% þeirra. Tilkynningum vegna áhættuhegðunar fjölgaði um 641 eða rúm 17% á tímabilinu.

Árið 2010 voru tilkynningar vegna vanrækslu um 30% allra tilkynninga og fjölgaði þeim um 812 frá árinu 2006 eða 40,5%.

Um 21% allra tilkynninga voru vegna ofbeldis árið 2010, og hafði þá fjölgað um 868 á tímabilinu eða heil 77%. Sé litið til undirflokkunar þá sést að mjög mikil aukning varð á tilfinningalegu eða sálrænu ofbeldi á tímabilinu, en fjöldi tilkynninga af þeim toga ríflega tvöfaldaðist á sama tíma.

Tilkynningar á grundvelli þess að heilsa eða líf ófædds barns sé í hættu voru 54 árið 2010 eða 0,6%. Þeim hefur þó fjölgað talsvert á tímabilinu, eða um 19 sem samsvarar 54% aukningu.

Í heildina fjölgar tilkynningum til barnaverndarnefnda um 2.340 á árunum 2006–2010 eða um tæp 34%.

Tafla 3.3.4. Hver tilkynnir til barnaverndarnefndar árin 2006–2010

Tilkynnendur:	2006		2007		2008		2009		2010		2006 - 2010	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Breyting	% breyting
Barnið sjálft	38	0,6	28	0,4	33	0,4	47	0,5	52	0,6	14	36,8
Ættingjar barns aðrir en foreldrar	241	4	281	4,1	345	4,1	481	5,2	413	4,5	172	71,4
Nágrannar	263	4,4	261	3,8	547	6,5	727	7,8	674	7,3	411	156,3
Önnur barnaverndarnefnd þjónustumiðstöð /starfsm. félagsþjónustu	149	2,5	132	1,9	181	2,2	222	2,4	178	1,9	29	19,5
Lögregla	3.240	54,4	3.896	56,5	4.959	58,9	4.625	49,6	4.599	49,8	1.359	41,9
Skóli, sérfræðiþj., fræðslu- eða skólaskr.	583	9,8	618	9	641	7,6	904	9,7	902	9,8	319	54,7
Leikskóli/gæsluforeldri	85	1,4	104	1,5	106	1,3	201	2,2	133	1,4	48	56,5
Læknir/heilsugæsla/ sjúkrahús	388	6,5	429	6,2	553	6,6	635	6,8	629	6,8	241	62,1
Foreldrar barns	494	8,3	497	7,2	605	7,2	833	8,9	895	9,7	401	81,2
Aðrir	346	5,8	493	7,2	290	3,4	456	4,9	581	6,3	235	67,9
Samtals	5.952	100	6.893	100	8.417	100	9.327	100	9.233	100	3.281	55,1

Heimild: Barnaverndarstofa. Skýring: Fleiri en ein tilkynning getur hafa borist um sama barn.

Í töflu 3.3.4 er yfirlit yfir hverjir senda tilkynningu til barnaverndarnefndar. Langalgengast er að tilkynning berist frá lögreglu. Árið 2010 kemur nær helmingur tilkynninga frá lögreglu. Næst algengustu tilkynnendur eru foreldrar barnsins og skóli, sérfræðiþjónusta eða skólaskrifstofa eða í tæplega 10% tilvika árið 2010.

Samkvæmt 16. grein barnaverndarlaga er hverjum þeim, sem ástæðu hefur til að ætla að barn búi við óvinunandi uppeldisaðstæður, verði fyrir áreitni eða ofbeldi eða stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu, skylt að tilkynna það barnaverndarnefnd. Sérstaklega er kveðið á um tilkynningaskyldu lögreglu í 18. grein og þeirra sem stöðu sinnar og starfa vegna hafa afskipti af málefnum barna í 17. grein barnaverndarlaga.

Á tímabilinu hefur orðið mikil hlutfallsleg aukning á tilkynningum frá nágrönnum en fjöldi þeirra hefur tvöfaldað. Mögulega má rekja það til aukinnar vitundar í samfélaginu um tilkynningarskyldu almennings.

4. ÝMIS FÉLAGSÞJÓNUSTA

Á þennan lið fellur til kostnaður vegna aðstoðar við áfengissjúka og vímugjafavarnir samkvæmt XIII. kafla laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991 og kostnað af jafnréttismálum samanber lög um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 96/2000.

Forvarnir í áfengis- og vímugjafarmálum er eitt af lögbundnum hlutverkum sveitarfélaga, en félagsmálanefndir skulu stuðla að slíkum forvörnum í samstarfi við viðeigandi aðila. Félagsmálanefndum ber einnig að hlutast til um að þeir sem misnota áfengi eða aðra vímugjafa fái viðeigandi meðferð og aðstoð, og í framhaldinu stuðning og aðstoð til að lifa eðlilegu lífi að meðferð lokinni.

Samkvæmt 12. grein laga nr. 10/2008, um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla skulu sveitarstjórnir, að loknum sveitarstjórnarkosningum, skipa jafnréttisnefndir sem fjalla um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla innan viðkomandi sveitarfélags. Skulu nefndirnar vera ráðgefandi fyrir sveitarstjórnir í málefnum er varða jafnrétti kynjanna og fylgjast með og hafa frumkvæði að aðgerðum, þar með talið sértækum aðgerðum, til að tryggja jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla innan viðkomandi sveitarfélags. Þá skal hver jafnréttisnefnd hafa umsjón með gerð jafnréttisáætlana til fjögurra ára, þar sem m.a. komi fram hvernig unnið skuli að kynjasambættingu á öllum sviðum ásamt framkvæmdaáætlun um það hvernig leiðrétta skuli mismun á stöðu kvenna og karla innan sveitarfélagsins. Jafnréttisáætlanir skulu lagðar fram til samþykktar í viðkomandi sveitarstjórn eigi síðar en ári eftir sveitarstjórnarkosningar.

Samkvæmt mynd 1.1.1 renna 2% þess fjár sem veitt er til félagsþjónustu sveitarfélaga á lið sem heitir „ýmis félagsþjónusta“.

5. ÝMIS LÖGBUNDIN FRAMLÖG

Samkvæmt mynd 1.1.1 rennur innan við 1% þess fjár sem veitt er til félagsþjónustu sveitarfélaga á lið sem heitir „ýmis lögbundin framlög“. Þessi lögbundnu framlög eru framlög til Orlofssjóðs húsmæðra samkvæmt lögum um orlof húsmæðra nr. 53/1972 og til Varasjóðs húsnæðislána samkvæmt X. kafla laga um húsnæðismál nr. 44/1998.

5.1 Orlofssjóður húsmæðra

Samkvæmt lögum um Orlofssjóð húsmæðra nr. 53/1972 skiptir Kvenfélagasamband Íslands landinu í orlofssvæði. Sérhver kona, sem veitir eða hefur veitt heimili forstöðu, án launagreiðslu fyrir það starf, á rétt á að sækja um orlof.

Til þess að standa straum af kostnaði við orlof húsmæðra skal sveitarsjóður leggja árlega fram fjárhæð, sem nemi minnst kr. 100 fyrir hvern íbúa sveitarfélagsins. Fjárhæð þessi tekur breytingum eftir vísitölu framfærslukostnaðar og miðast við vísitöluna eins og hún er í febrúar ár hvert. Framlag þetta skal greiða orlofsnefnd viðkomandi orlofssvæðis fyrir 15. maí.

Árið 2010 er kostnaður sveitarfélaga vegna Orlofssjóðs húsmæðra 24,7 milljónir króna (nettó) samkvæmt ársreikningum sveitarfélaga.

Samband íslenskra sveitarfélaga hefur um langt skeið barist fyrir brottfalli laganna. Í því erfiða rekstrarumhverfi sem sveitarfélögin glíma nú við er lögð rík áhersla á að skerða ekki grunnþjónustu en hætta eða draga úr stuðningi við önnur verkefni. Ljóst er að orlof húsmæðra telst ekki til grunnþjónustu sveitarfélaga í þeirri mynd sem það er nú framkvæmt. Er það því eindreginn vilji margra sveitarstjórna að lög nr. 53/1972 um orlofssjóð húsmæðra verði afnumin til að þau geti varið þeim fjármunum sem þeim er samkvæmt lögum skylt að greiða til þessa verkefnis í önnur og brýnni verkefni.

5.2 Varasjóður húsnæðislána

Í X. kafla laga um húsnæðismál nr. 44/1998 er lögð sú skylda á herðar sveitarfélaga að starfrækja sérstakan varasjóð húsnæðismála sem skal vera í eigu og á ábyrgð þeirra. Varasjóður húsnæðismála er sjálfstæð rekstrareining en félagsmálaráðherra hefur yfirumsjón með starfsemi sjóðsins og setur honum reglur samkvæmt lögum þessum.

Yfir sjóðnum er skipuð 5 manna ráðgjafarnefnd til 4 ára í senn. Hlutverk hennar er margþætt.

Meðal annars skal hún veita rekstrarframlög til sveitarfélaga vegna hallareksturs félagslegra leiguíbúða eða íbúða sem hafa staðið auðar í lengri tíma.

Þá skal hún veita framlög til sveitarfélaga vegna sölu félagslegra eignar- og leiguíbúða á almennum markaði. Sjóðurinn skal taka þátt í niðurgreiðslu við sölu á innleystum félagslegum íbúðum á almennum markaði í þeim tilvikum þar sem innlausnarverð er hærra en markaðsverð íbúðanna.

Í lögum um húsnæðismál nr. 44/1998 voru þau nýmæli að leyfilegt var að veita viðbótarlán til fasteignakaupa. Markmið viðbótarlána samkvæmt frumvarpinu var að koma í stað lána vegna félagslegra eignaríbúða og skyldu þau veitt þeim sem þjuggu við erfiðar aðstæður. Markmiðið var jafnframt að breyta áhrifum og ábyrgð sveitarfélaga og húsnæðisnefnda sveitarfélaga hvað félagslegt húsnæði og lánveitingar varðar. Í X. kafla sömu laga kemur fram sú skylda sveitarfélaga að starfrækja sérstakan varasjóð til að mæta hugsanlegu útlánatapi vegna viðbótarlánanna. Þessi varasjóður viðbótarlána var í eigu og á ábyrgð sveitarfélaga. Viðbótarlánin voru aflögð í lok árs 2004. Þar með var Varasjóður viðbótarlána felldur inn í Varasjóð húsnæðismála, og tók sá síðarnefndi við öllum eignum, réttindum og skyldum eldri varasjóðs samkvæmt lögum.

Árið 2010 er rekstrarkostnaður sveitarfélaga vegna varasjóðs húsnæðislána 26,3 milljónir króna (nettó) samkvæmt ársreikningum sveitarfélaga.

6. INNHEIMTUSTOFNUN SVEITARFÉLAGA

Samkvæmt 53. grein Barnalaga nr. 76/2003 er foreldrum skylt báðum saman og hvoru um sig, að framfæra barn sitt. Framfærslu barns skal haga með hliðsjón af högum foreldra og þörfum barns. Framfærsluskyldan er enn til staðar þó foreldrar skilji og annað búi ekki lengur með barni sínu. Ef foreldrar barns búa ekki saman er því foreldri sem ekki býr með barninu, skylt að greiða hinu meðlag.

Hlutverk Innheimtustofnunar sveitarfélaga er að innheimta hjá meðlagsskyldum foreldrum meðlög sem Tryggingastofnun ríkisins hefur greitt forráðamönnum barna þeirra samkvæmt 3. gr. laga um Innheimtustofnun sveitarfélaga nr. 54/1971. Jöfnunarsjóður sveitarfélaga greiðir Innheimtustofnuninni það sem á vantar að tekjur hennar nægi til endurgreiðslu til Tryggingastofnunar, sbr. 3. gr., og greiðslu rekstrarkostnaðar hennar.

Þar sem þessar greiðslur fara í gegnum Innheimtustofnun sveitarfélaga og að hluta Jöfnunarsjóð sveitarfélaga þá birtast þær ekki í bókhaldi sveitarfélaganna sjálfra.

Tafla 6.1. Greiðslur til Tryggingastofnunar árin 2002–2010

	Meðlagskröfur - Tryggingastofnun	Innheimt af Innheimtustofnun	Innheimtu- hlutfall	Greiðsluþátttaka Jöfnunarsjóðs svf.	% greiðslna frá jöfnunarsjóði
2002	2.589.974	1.874.999	72,4%	714.974	27,6%
2003	2.675.992	1.950.343	72,9%	725.649	27,1%
2004	2.702.317	2.058.028	76,2%	644.290	23,8%
2005	2.797.694	2.256.145	80,6%	541.549	19,4%
2006	2.865.701	2.382.000	83,1%	483.701	16,9%
2007	2.987.266	2.387.856	79,9%	599.409	20,1%
2008	3.142.429	2.359.482	75,1%	782.947	24,9%
2009	3.415.516	2.313.363	67,7%	1.102.152	32,3%
2010	3.314.317	2.303.358	69,5%	1.010.960	30,5%

Heimild: Innheimtustofnun sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga. Skýring: Á verðlagi hvers árs. Tölur eru í þús.kr.

Í töflu 6.1 er að finna yfirlit yfir hvernig greiðslur til Tryggingastofnunar skiptast á milli Innheimtustofnunar og Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga. Eins og áður segir ber Jöfnunarsjóði sveitarfélaga að greiða það sem á vantar til þess að tekjur Innheimtustofnunar nægi til endurgreiðslu til Tryggingastofnunar ríkisins vegna greiddra meðlaga.

Í skýrslu um heildarendurskoðun á reglum Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga skoðaði viðkomandi starfshópur meðal annars bundin framlög sjóðsins til Innheimtustofnunar sveitarfélaga. Í skýrslunni er bent á að fjárþörf Innheimtustofnunar sveitarfélaga úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga hefur farið mjög vaxandi á undanfönum árum.

Á sama tíma og lögbundin framlög frá ríki í sjóðinn dragast saman og ráðstöfunarfé hans minnkar, verða vanskil við stofnunina meiri og fjárþörf hennar úr jöfnunarsjóði eykst. Fyrirkomulag á greiðslum framlaga úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga er þannig hátt að fjárhæðin sem greidd er árlega í útgjaldajöfnunarframlög er sú fjárhæð sem eftir er í sjóðnum þegar sjóðurinn er búinn að inna af hendi önnur framlög. Útgjaldajöfnunarframlög renna til þeirra sveitarfélaga sem búa við þær landfræðilegar eða lýðfræðilegar aðstæður að rekstur þeirra er hlutfallslega dýrari en annarra sveitarfélaga. Sem dæmi um slíkar aðstæður sem gera reksturinn kostnaðarsamari er hátt hlutfall barna og unglinga eða aldraðra í sveitarfélaginu. Útgjaldajöfnunarframlagið er ætlað til að mæta þessum kostnaðarauka. Því má til sanns vegar færa að miðað við núverandi fyrirkomulag hjá Jöfnunarsjóði sveitarfélaga þá standa þau sveitarfélög sem fá útgjaldajöfnunarframlög undir sívaxandi þörf Innheimtustofnunar sveitarfélaga fyrir framlög úr jöfnunarsjóðnum þar sem framlag til þeirra lækkar að sama skapi.

Að tilstuðlan starfshópsins hefur verið skipaður vinnuhópur til að fara ofan í málefni Innheimtustofnunar sveitarfélaga. Er það mat starfshópsins að eðlilegt væri að verkefni stofnunarinnar verði færð til ríkisins þar sem þau verði sameinuð öðrum innheimtugerfum ríkissjóðs.⁸

⁸ Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti. „Heildarendurskoðun á reglum Jófnunarsjóðs sveitarfélaga.“ Maí 2010. Bls. 41. Sótt á vef ráðuneytisins þann 06.05.2011. http://www.samband.is/media/stjornsysla-sveitarfelaga/Skyrsla_endurskodun-Jofnunarjods.pdf

7. HELSTU ÞÆTTIR Í FÉLAGSPJÓNUSTUSTARFI SAMBANDSINS

Félagspjónustunefnd Sambands íslenskra sveitarfélaga

Samkvæmt stefnumörkun Sambands íslenskra sveitarfélaga 2009–2010 var sett á laggirnar sérstök ráðgefandi nefnd á sviði félagspjónustu fyrir stjórn og starfsmenn sambandsins á síðari hluta árs 2009. Nafn nefndarinnar er félagspjónustunefnd en hlutverk hennar er að vera ráðgefandi fyrir stjórn og starfsmenn sambandsins um verkefni sveitarfélaga á sviði félagspjónustu og flutning verkefna á því sviði frá ríki til sveitarfélaga.

Meðal verkefna nefndarinnar er að gera tillögur um áherslur og stefnumótun sveitarfélaga á sviði félagspjónustu, svo sem í málefnum fatlaðra og aldraðra, barnaverndarmálum, fjárhagsaðstoð sveitarfélaga og húsnæðismálum. Hún skal gefa álit um lagafrumvörp og reglugerðir að beiðni stjórnar og starfsmanna sambandsins. Auk þess er mikilvægt hlutverk nefndarinnar að vekja athygli á málum innan félagspjónustunnar sem nefndin telur að þarfnist úrlausnar á vettvangi sambandsins, sem og á þróun og breytingum, innanlands og erlendis, sem nefndin telur þörf á að sambandið vinni að eða miðli upplýsingum um til sveitarfélaganna.

Í nefndinni eiga sæti: Stella Víðisdóttir, sviðsstjóri velferðarsviðs Reykjavíkurborgar, Hjalti Þór Vignisson, bæjarstjóri Sveitarfélagsins Hornafjarðar, Guðrún Sigurðardóttir, deildarstjóri fjölskyldudeildar Akureyrarkaupstaðar, Aðalsteinn Sigfússon, félagsmálastjóri Kópavogsbæjar og Kristín Þyrí Þorsteinsdóttir, félagsmálastjóri Sandgerðisbæjar, Garðs og Voga. Félagspjónustunefnd sambandsins fundar reglulega en allar fundargerðir nefndarinnar eru birtar á upplýsingavef sambandsins undir tenglinum „félagspjónusta“. Slóðin er

<http://www.samband.is/verkefni/felagsthjonusta/felagsthjonustunefnd/>.

Starfsmaður félagspjónustunefndar og tengiliður sambandsins við félagspjónustuskrifstofur landsins er Gyða Hjartardóttir, félagspjónustufulltrú sambandsins.

Ný staða félagspjónustufulltrúa Sambands íslenskra sveitarfélaga

Sumarið 2010 var ráðinn sérfræðingur til sambandsins á sviði félagspjónustu sveitarfélaga. Félagspjónustufulltrúanum er ætlað að vinna að málefna- og stefnumótunarvinnu á sviði félagspjónustu sveitarfélaga. Með félagspjónustu er átt við verkefni sveitarfélaga skv. lögum um félagspjónustu sveitarfélaga og barnaverndarlögum. Félagspjónustufulltrúi skal vera faglegur ráðgjafi og hafa umsjón með yfirfærslu um málefni fatlaðs fólks frá ríki til sveitarfélaga, sem hefur verið stærsta verkefnið á árinu. Félagspjónustufulltrúi skal hafa umsjón með starfi félagspjónustunefndar sambandsins, vinna að undirbúningi fyrir stefnumótun sambandsins í félagspjónustumálum og hafa umsjón með framkvæmd hennar. Lögð er áhersla á að miðla upplýsingum til sveitarfélaga um nýjungar og þróun í félagspjónustu bæði innanlands og erlendis, einkum í gegnum heimasíðu sambandsins og með skrifum í Sveitarstjórnarmál. Sérfræðingurinn skal hafa umsjón með undirbúningi og framkvæmd viðburða sambandsins á sviði félagspjónustu, í samvinnu við rekstrar- og útgáfusvið, svo sem málþing, ráðstefnur og námskeið. Einnig skal viðkomandi hafa umsjón með erlendu samstarfi sambandsins á sviði félagspjónustu og vera faglegur ráðgjafi í félagspjónustumálum fyrir önnur svið sambandsins. Félagspjónustufulltrúi skal hafa eftirlit og yfirsýn yfir starf nefnda, sem sambandið á aðild að á sviði félagspjónustumála, og miðlun upplýsinga um nefndastarf. Taka þátt í nefndastarfi á sviði félagspjónustumála skv. ákvörðun yfirtjórnar sambandsins og vera tengiliður við starfsmenn félagspjónustu sveitarfélaga, Samtök félagsmálastjóra og aðra samstarfsaðila. Auk þess að hafa umsjón með námskeiðahaldi til að auka þekkingu íslenskra sveitarstjórnarmanna og starfsmanna sveitarfélaga á sviði félagspjónustu. Gyða Hjartardóttir er félagspjónustufulltrúi sambandsins og starfsmaður félagspjónustunefndarinnar.

Stefnumörkun Sambands íslenskra sveitarfélaga 2011–2014 á sviði félagsþjónustu

Sambandið hefur sett sér stefnumörkun sem er ætlað að ná til sem flestra meginþátta í starfsemi sambandsins og sveitarfélaga svo hún nýtist sem sterk leiðsögn við ákvörðunartöku stjórnar og vinnu starfsmanna sambandsins næstu þrjú ár. Stefnumörkunin nýtist einnig fyrir þá fulltrúa sem tilnefndir eru á vegum sambandsins í nefndir, ráð og stjórnir. Meginmarkmið í opinberri stjórnsýslu skal annars vegar miðast við að sveitarfélögin annist nærþjónustu enda geti þau nýtt sér þá þekkingu sem þau hafa á nærsamfélaginu með tilheyrandi möguleikum á sveigjanlegum lausnum við framkvæmd þjónustunnar. Hins vegar skulu íbúar sveitarfélaga eiga kost á samfelldri og heildstæðri velferðarþjónustu sem skipulögð er með þarfir íbúanna í huga.

Hvað félagsþjónustu sveitarfélaganna varðar skal sambandið samkvæmt stefnumótuninni vinna að því að:

- Félagslegur stuðningur sé skilgreindur út frá þörfum þeirra einstaklinga og fjölskyldna sem þurfa aðstoð að halda, óháð aldri, heilbrigði eða fötlun þeirra og stefna að því að lög um félagsþjónustu muni ná til allra og sérlög um einstaka hópa verði felld úr gildi.
- Áfram verði sinnt útfærslu á þjónustu við fatlað fólk og fjármögnun hennar verði tryggð og henni dreift markvisst, m.v. þarfir hvers þjónustusvæðis.
- Þróuð verði notendastýrð, persónuleg aðstoð í nærþjónustu sveitarfélaga og að hún verði innleidd þar sem slík aðstoð á við.
- Áfram verði undirbúnaðar breytingar á verkaskiptingu ríkis og sveitarfélaga á sviði þjónustu við aldraða. Skilgreindir verði þeir þjónustupættir sem æskilegt er talið að flytja út frá því að sveitarfélögin sinni allri nærþjónustu við aldraða. Í því sambandi verði heimahjúkrun sérstaklega skoðuð auk þess sem gerð verði athugun á flutningi heilsugæslunnar til sveitarfélaga.
- Tryggt verði að þeir sem ekki eiga rétt á atvinnuleysisbótum njóti starfsendurhæfingar og vinnumarkaðsúrræða sem Vinnumálastofnun býður.
- Sveitarfélögin tengist Vinnumálastofnun með markvissari hætti en nú er og að sveitarfélögunum verði falið stærra hlutverk við vinnumiðlun.
- Hugað verði sérstaklega að þörfum atvinnulausra námsmanna og reynt að koma til móts við þarfir þeirra með atvinnuátaksverkefnum sem sveitarfélögin annist með fjármögnun frá Atvinnuleysisstryggingasjóði.

Varðandi húsnæðismál skal sambandið vinna að því að:

- Húsnæðisbætur verði verkefni ríkisins og fjármagnaðar af ríkissjóði. Í áföngum verði unnið að sameiningu húsaleigubóta og vaxtabóta í einar húsnæðisbætur. Húsnæðisbætur miðist fyrst og fremst við þarfir einstaklinga og fjölskyldna óháð búsetuformi eða tegund húsnæðis. Þess verði jafnframt gætt að um samtímastuðning verði að ræða.
- Kostnaðarþátttaka ríkisins vegna almennra og sérstakra húsaleigubóta í gegnum Jöfnunarsjóð sveitarfélaga verði fest við 60% hlutdeild óháð þróun heildarútgjalda vegna bótanna, þar til nýtt kerfi húsnæðisbóta verði tekið upp.
- Stuðlað skuli að fjölbreyttum og sveigjanlegum húsnæðismarkaði sem tryggir öllum öruggt íbúðarhúsnæði á viðráðanlegu verði og að leigjendur íbúðarhúsnæðis hafi möguleika á langtímaleigu til að tryggja búsetuöryggi þeirra til langs tíma. Sérstaklega verði hugað að því hvernig tryggja megi framboð af ódýru og öruggu húsnæði til leigu eða kaups fyrir núverandi og næstu kynslóðir ungs fólks.

- Stefnt skuli að uppbyggingu öflugs og almenns leigumarkaðar og skilgreint hvernig styðja megi kröftuglega við þróun hans með aðkomu sveitarfélaga, ríkis, lífeyrissjóða og einkaaðila. Gætt skal að því að tryggja félagslegan fjölbreytileika í einstökum hverfum sveitarfélaga.
- Varasjóði húsnæðismála verði tryggt aukið fjármagn til að auðvelda sveitarfélögum að selja íbúðir þar sem áhvilandi lán vegna félagslegra eignar- og leiguíbúða eru hærrí en markaðsverð eignanna.
- Sérstaklega verði hugað að búsetuúrræðum aldraðra og hópa sem þurfa sérstakan stuðning, þannig að fólk geti búið heima með aðstoð, kjósi það sjálf.

Hvað málefni íbúa af erlendum uppruna varðar skal sambandið vinna að því að:

- Leggja sitt af mörkum til að tryggja hagsmuni nýrra íbúa af erlendum uppruna, bæði barna og fullorðinna, í samstarfi við þá, þannig að þeir öðlist sem fyrst sömu stöðu og aðrir íbúar og séu viðurkenndir og virkir þátttakendur í samfélaginu í hverju sveitarfélagi.
- Aðstoða sveitarfélög við að vinna saman að málefnum innflytjenda og læra hvert af öðru.
- Fylgja því eftir að markmið og tillögur í stefnumótun sambandsins í innflytjendamálum frá árinu 2009 komist til framkvæmda og sveitarfélög fari eftir þeim ábendingum sem þar eru settar fram.
- Stuðla að því að hagsmunir innflytjenda og barna þeirra séu samþættir inn í alla stefnumótun, stjórnsýslu og þjónustu sveitarfélaga.
- Styðja við að innflytjendur þekki réttindi sín og skyldur sem íbúar og hafi greiðan aðgang að þjónustu sveitarfélaga.
- Vinna að því að opinber þjónusta birtist innflytjendum sem ein heild án tillits til þess hvort ríki eða sveitarfélög beri ábyrgð á þjónustunni.

Yfirfærsla þjónustu við fatlað fólk frá ríki til sveitarfélaga

Þann 1. janúar 2011 tóku sveitarfélögin við málefnum fatlaðs fólks frá ríkinu. Markmiðið með yfirfærslunni er að fagleg og fjárhagsleg ábyrgð verði samþætt á hendi eins aðila og að stuðla að samþættingu nærþjónustu við íbúa og efla félagsþjónustu sveitarfélaga. Enn fremur er markmiðið að styrkja sveitarstjórnastigið og einfalda verkaskiptingu ríkis og sveitarfélaga. Lögð er áhersla á heildstæða yfirfærslu verkefna ásamt breytingu á tekjustofnum til að mæta auknum útgjöldum sveitarfélaga. Þjónustusvæðin á landinu eru 15 talsins en unnið hefur verið út frá þeirri viðmiðun að á hverju þjónustusvæði verði að lágmarki átta þúsund íbúar. Þjónusta innan svæðisins verði veitt af einstökum sveitarfélögum, byggðasamlagi eða öðru formlegu samstarfi sveitarfélaga.

Nýmæli í lögum um málefni fatlaðs fólks nr. 59/1992

Samkvæmt ákvæðum til bráðabirgða skal endurskoða lög in í heild sinni fyrir árslok 2014 meðal annars með hliðsjón af endurskoðun laga um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991 og að höfðu samráði við Sambands íslenskra sveitarfélaga og heildarsamtök fatlaðs fólks. Við endurskoðun laganna við yfirfærslu málefna fatlaðs fólks til sveitarfélaganna voru almennt gerðar lágmarksbreytingar til þess að yfirfærslan gæti átt sér stað. Nokkra mikilvægar breytingar áttu sér þó stað til hagsbóta fyrir fatlað fólk í landinu, sem hér verða tíundaðar.

Fötluðu fólk er nú heimilt að kæra til úrskurðarnefndar þær stjórnvaldsákvæðanir sem sveitarfélög taka á grundvelli laganna sem er nýmæli. Nú er óheimilt að ráða í störf hjá sveitarfélögum í þjónustu við fatlað fólk, hvort sem þjónustan er veitt á heimili einstaklings, á öðrum heimilinum eða stofnunum, sem hlotið hafa refsíðoma vegna brota á ákvæðum XXII. kafla almennra hegningarlaga, nr. 19/1940, með síðari breytingum. Stjórnendur hjá sveitarfélögum, ríki eða einkaaðilum sem fara með þjónustu við fatlað fólk eiga rétt til upplýsinga úr sakaskrá um það hvort

tiltekinn umsækjandi um starf á þeirra vegum hefur hlotið dóm vegna brota á ákvæðum XXII. kafla almennra hegningarlaga eða annarra ákvæða sömu laga að fengnu samþykki hans. Notendastýrð persónuleg aðstoð hefur nú verið lögfest sem samstarfsverkefni til þriggja ára.

Önnur mikilvæg nýmæli eru að við framkvæmd laganna skal tekið mið af þeim alþjóðlegu skuldbindingum sem íslensk stjórnvöld hafa gengist undir, einkum samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks. Þá skulu stjórnvöld tryggja heildarsamtökum fatlaðs fólks og aðildarfélögum þeirra áhrif á stefnumörkun og ákvarðanir er varða málefni fatlaðs fólks. Að lokum má nefna að velferðarráðherra skal eigi síðar en 1. október 2011 leggja fram á Alþingi tillögu til þingsályktunar um framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks. Þar skal setja fram stefnu í málefnum fatlaðs fólks, skýra forgangsröðun verkefna, markvissa aðgerðaáætlun og skilgreinda árangursmælikvarða. Tímasettar verði m.a. aðgerðir vegna lögfestingar samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks, aðgengismála, biðlista eftir þjónustu, atvinnumála fatlaðs fólks og samræmnds mats á þjónustu.

8. ÁHUGAVERT ÚTGEFIÐ EFNI ER VARÐAR FÉLAGSPJÓNUSTU SVEITARFÉLAGA

Samkomulag ríkis og sveitarfélaga um tilfærslu þjónustu við fatlaða

Þjónusta sem ríkið veitti fötluðum samkvæmt lögum nr. 59/1992, um málefni fatlaðs fólks, færðist til sveitarfélaga þann 1. janúar 2011. Sveitarfélög og þjónustusvæði á vegum þeirra tóku þá við ábyrgð á framkvæmd og fjármögnun þjónustunnar, óháð því hvort hún hafði verið veitt af ríki, sveitarfélögum, sjálfseignarstofnunum eða öðrum aðilum, með þeim réttindum og skyldum sem henni tengjast.

Hér fyrir neðan má nálgast samkomulagið í heild sinni.

<http://www.samband.is/media/felagsthjonusta/Heildarsamkomulag-um-tilfaerslu-thjonustu-vid-fatlada-endanl.pdf>

Ársskýrsla Barnaverndarstofu 2008 og 2009

Þessi skýrsla er unnin af Barnaverndarstofu og tekur til starfsemi Barnaverndarstofu árið 2009 og starfsemi barnaverndarnefnda 2008–2009. Þó gerir sískráning tilkynninga til barnaverndarnefnda kleift að birta töluleg gögn um tilkynningar í barnaverndarmálum árið 2009.

Hér að neðan má nálgast skýrsluna í heild sinni.

<http://bvs.is/files/file920.pdf>

Samanburður á fjölda tilkynninga til barnaverndarnefnda og fjölda umsókna um þjónustu til Barnaverndarstofu fyrir árin 2009 og 2010

Skýrslan er unnin af Barnaverndarstofu og felur í sér samanburð á fjölda tilkynninga til barnaverndarnefnda skv. sískráningu nefndanna fyrir árin 2009 og 2010. Einnig er hér að finna upplýsingar um fjölda umsókna um þjónustu til Barnaverndarstofu fyrir árin 2009 og 2010.

Hér að neðan má sjá skýrsluna í heild og sundurliðun á samanburði vegna tilkynninga til barnaverndarnefnda og upplýsingar varðandi umsóknir um þjónustu á vegum Barnaverndarstofu fyrir umrætt tímabil.

[Samanburður á fjölda tilkynninga til barnaverndarnefnda og fjölda umsókna um þjónustu til Barnaverndarstofu fyrir árin 2009 og 2010](#)

Notendastýrð persónuleg aðstoð og kostnaður við þjónustu við aldraða og fatlaða

Skýrslan var unnin fyrir ViVe – Virkari velferð, sem er vinnuhópur sem hefur tekið saman áætlun fyrir íslensk stjórnvöld um hvernig hægt er að breyta velferðarkerfinu þannig að fatlaðir og aldraðir geti lifað sjálfstæðu lífi utan stofnana. Í þessari skýrslu er fjallað um notendastýrða persónulega þjónustu og tiltekin nokkur dæmi um kostnað við núverandi þjónustu við aldraða og fatlaða á Íslandi.

Að skýrslunni komu dr. Sveinn Agnarsson forstöðumaður Hagfræðistofnunar og Þorvarður Atli Þórsson hagfræðingur.

Hér að neðan má nálgast skýrsluna í heild sinni.

[Notendastýrð persónuleg aðstoð og kostnaður við þjónustu við aldraða og fatlaða](#)

Grunnþjónusta á sviði félagsþjónustu sveitarfélaga

Samband íslenskra sveitarfélaga hefur unnið að gerð leiðbeininga sem eiga að stuðla að sameiginlegum skilningi á því hvað hugtakið „grunnþjónusta“ á sviði félagsþjónustu þýðir.

Leiðbeiningar þessar eru settar fram til að aðstoða sveitarstjórnir við það vandasama úrlausnarefni sem þær standa nú frammi fyrir að laga félagsþjónustuna að nýjum aðstæðum og mæta aukinni þjónustuhörf um leið og sveitarfélögin eru að verða fyrir verulegum tekjusamdrætti.

Hér að neðan má nálgast leiðbeiningarnar í heild sinni.

[Grunnþjónusta á sviði félagsþjónustu sveitarfélaga](#)

Þjónusta sveitarfélaga við börn og barnafjölskyldur

Skýrsla þessi var unnin á vegum velferðarvaktarinnar sem var skipuð af félags- og tryggingamálaráðherra í samræmi við samþykkt ríkisstjórnarinnar í byrjun árs 2009.

Markmiðið var að kanna þjónustu sveitarfélaga við börn og barnafjölskyldur. Könnuð var þjónusta sveitarfélaga samkvæmt lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991. Félagsþjónustulögin eru svokölluð rammalög sem kveða á um að komið sé til móts við tiltekna þarfir, en sveitarfélögin geta útfært þjónustuna með ýmsum hætti. Einnig veita sveitarfélögin tiltekna þjónustu samkvæmt lögum um málefni fatlaðra, nr. 59/1992, lögum um leikskóla, nr. 90/2008, og lögum um grunnskóla, nr. 91/2008. Aðaláherslan var lögð á að kortleggja þjónustu sem veitt er á vegum félagsmálanefnda sveitarfélaganna sem talist getur umfram hina lögbundnu þjónustu. Auk þess var könnuð þjónusta tengd menningu, frístundum, félagsstarfi og samgöngumálum barna og fjölskyldna þeirra.

Skýrsluna má nálgast í heild sinni hér að neðan.

http://www.velferdarraduneyti.is/media/utgafa2010/29102010_Skyrsla_um_thjonustu_sveitarfelaga.pdf

Mótun stefnu í þjónustu við aldraða til næstu ára

Í desember 2007 setti félags- og tryggingamálaráðherra á fót ráðgjafarhóp sem falið var að gera tillögur um helstu áherslur sem leggja bæri til grundvallar við mótun stefnu í málefnum aldraðra.

Hér koma fram tillögur ráðgjafarhópsins um þau atriði sem hann telur að félags- og tryggingamálaráðherra skuli helst leggja áherslu á við mótun og framkvæmd stefnu í málefnum aldraðra á næstu árum. Í stuttu máli ganga tillögunar út á að þjónusta við aldraða sé nærþjónusta, ólíkir þjónustuhættir þurfi að vera sem mest á einni hendi og að þeim verði best sinnt af sveitarfélögunum.

Tillögur ráðgjafarhópsins má nálgast í heild sinni hér að neðan.

http://www.velferdarraduneyti.is/media/aldradir/Tillögur_radgjafarhops_um_stefnu_i_tjonustu_vid_aldrada2.pdf

Tölfræðileg gögn frá Innheimtustofnun sveitarfélaga

Á heimasíðu Innheimtustofnunar sveitarfélaga má finna ýmsar skýrslur um tölfræði yfir meðlagsgreiðendur, fjölda barna, innheimtuhlutfall stofnunarinnar og fleira. Nálgast má efnið á heimasíðu Innheimtustofnunar hér fyrir neðan.

<http://www.medlag.is/tolfraedileg-urvinnsla>

FYLGISKJAL 1 - Leiðbeiningar um flokkun og greiningu kostnaðar

02 FÉLAGSPJÓNUSTA

Á málaflokkinn flokkast og greinist allur kostnaður við félagsþjónustu sveitarfélaga, sbr. lög um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991, lög um málefni aldraðra nr. 125/1999, lög um málefni fatlaðra nr. 59/1992 og barnaverndarlög nr. 58/1992.

Þannig flokkast hér kostnaður við félagslega ráðgjöf, fjárhagsaðstoð, félagslega heimaþjónusta og vernd barna og ungmenna. Þá er einnig færður hér kostnaður vegna þjónustu við aldraða, þ.m.t. heimaþjónustu aldraðra, þjónustu við fatlaða o.fl.þ.h.

Lögbundin framlög til Varasjóðs viðbótarlána, Bjargráðasjóðs og orlofs húsmæðra flokkast hér, svo og allur annar kostnaður er flokkast undir félagsþjónustu, t.d. kostnaður vegna jafnréttismála og vímuegjafavarna. Þó flokkast útgjöld og tekjur vegna leikskóla og dagvistar barna á málaflokk *04 Fræðslu- og uppeldismál*. Leikvellir flokkast á málaflokk *06 Æskulýðs- og íþróttamál*, en gæsluvellir á *04 Fræðslu- og uppeldismál*.

Afföll húsbréfa flokkast undir málaflokkinn.

Bygging og rekstur húsnæðis, sem notað er í einstökum rekstrareiningum málaflokksins, er verkefni eignasjóðs sem gerir leigureikning fyrir húsnæðiskostnaði, sem færður er á viðkomandi rekstrareiningar.

Samkvæmt auglýsingu félagsmálaráðuneytisins nr. 414/2001 skal flokka og greina kostnað á eftirfarandi rekstrareiningar:

02 0 SAMEIGINLEGUR KOSTNAÐUR

Hér flokkast rekstrarkostnaður félagsmálastofnunar, laun félagsmálastjóra og rekstrarkostnaður þess embættis svo og kostnaður vegna félagsmálanefndar. Kostnaður vegna annarra nefnda um félagsþjónustu sem hafa afmarkað verksvið flokkast á viðkomandi rekstrareiningar.

Hér flokkast afföll húsbréfa.

02 1 FÉLAGSLEG AÐSTOÐ

Hér flokkast kostnaður vegna fjárhagsaðstoðar og annar kostnaður vegna félagslegrar samhjálpar. Hér flokkast útgjöld vegna félagslegrar heimaþjónustu, en heimaþjónusta aldraðra og heimaþjónusta fatlaðra flokkast á viðkomandi rekstrareiningar. Kostnaður vegna vistunar eða fösturs barna og ungmenna flokkast ekki hér heldur á *02 3 Þjónusta við börn og unglínga*. Þá flokkast hér útgjöld vegna húsaleigubóta skv. lögum um húsaleigubætur nr. 138/1997 og endurgreiðsla ríkissjóðs á hluta húsaleigubóta, sem flokkast undir tegundagreiningu *082 Endurgreiðslur og tilfærslur ríkissjóðs*. Flokka skal og greina útgjöld og tekjur niður á eftirfarandi rekstrareiningar, samkvæmt auglýsingu félagsmálaráðuneytisins nr. 414/2001:

02 11 FJÁRHAGSAÐSTOÐ

Hér flokkast öll fjárhagsaðstoð samkvæmt IV. kafla laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991. Fjárhagsaðstoð í formi láns skal flokka meðal skammtímakrafna í efnahagsreikningi. Ef um afskrift á slíkri kröfu er að ræða skal flokka niðurfærsluna hér.

02 15 FÉLAGSLEG HEIMAPJÓNUSTA

Hér flokkast öll útgjöld og tekjur af félagslegri heimaþjónustu samkvæmt VII. kafla laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991.

02 16 NIÐURGREIÐSLA DVALARGJALDA

Hér flokkast kostnaður við niðurgreiðslu dvalargjalda fullorðinna á stofnunum o.þ.h.

02 17 NIÐURGREIÐSLA HÚSALEIGU

Hér flokkast niðurgreiðsla húsaleigu í félagslega húsnæðiskerfinu.

02 18 HÚSALEIGUBÆTUR

Hér flokkast greiddar húsaleigubætur skv. lögum um húsaleigubætur nr. 138/1997 og endurgreiðslur ríkissjóðs, sem Jöfnunarsjóður sveitarfélaga annast.

02 19 ÖNNUR FÉLAGSLEG AÐSTOÐ

02 3 ÞJÓNUSTA VIÐ BÖRN OG UNGLINGA (BARNAVERND)

Hér flokkast og greinist allur kostnaður vegna barnaverndarnefndar og ráðstafana barnaverndaryfirvalda, þ.e. kostnaður vegna vistunar og fósturs barna og ungmenna utan heimilis, skipunar tilsjónarmanna með heimilum o.s.frv., sbr. barnaverndarlög nr. 58/1992 og lög um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991.

02 4 ÞJÓNUSTA VIÐ ALDRAÐA

Hér flokkast útgjöld vegna heimaþjónustu við aldraða og tómstundastarfs aldraðra. Hér eru einnig flokkuð óafturkræf framlög til byggingar eða rekstrar dvalarheimila og íbúða fyrir aldraða, sbr. lög um málefni aldraðra nr. 125/1999 og lög um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991.

02 5 ÞJÓNUSTA VIÐ FATLAÐ FÓLK

Hér flokkast kostnaður vegna málefna fatlaðs fólks, sem sveitarfélögum er skylt að annast skv. lögum um málefni fatlaðra nr. 59/1992, þ.e. vegna liðveislu, ferlimála og ferðaþjónustu, og vegna heimaþjónustu við fatlaða skv. lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991.

02 6 ÝMIS FÉLAGSÞJÓNUSTA

Hér skal m.a. flokka og greina kostnað af aðstoð við áfengissjúka og vímuegjafavarnir samkvæmt XIII. kafla laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991 og kostnað af jafnréttismálum, sbr. lög um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 96/2000.

02 7 ÝMIS LÖGBUNDIN FRAMLÖG

Samkvæmt auglýsingu félagsmálaráðuneytisins nr. 414/2001 skal sundurliða eftirfarandi lögbundin framlög á þessar rekstrareiningar:

02 73 BJARGRÁÐASJÓÐUR

Hér eru flokkuð lögbundin framlög til Bjargráðasjóðs skv. lögum um Bjargráðasjóð nr. 146/1995.

02 74 ORLOFSSJÓÐUR HÚSMÆÐRA

Hér eru flokkuð framlög vegna orlofs húsmæðra samkvæmt lögum um orlof húsmæðra nr. 53/1972.

02 75 VARASJÓÐUR HÚSNÆÐISLÁNA

Hér flokkast framlög sveitarfélaga til Varasjóðs húsnæðislána samkvæmt X. kafla laga um húsnæðismál nr. 44/1998.

02 8 ÝMSIR STYRKIR OG FRAMLÖG

Hér flokkast styrkir til félaga og samtaka sem hafa lýðhjálp hvers konar á stefnuskrá sinni, t.d mæðrastyrksnefnd, S.Á.Á. o.fl.p.h.

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga. Leiðbeiningar um flokkun og greiningu í bókhaldi sveitarfélaga. Desember 2010.

FYLGISKJAL 2 – Lög um málefni fatlaðs fólks

Lög um málefni fatlaðs fólks

nr. 59/1992, með síðari breytingum til og með lögum nr. 88/2011.

Breytingarnar hafa verið innfærðar en eru ekki auðkenndar.

Merkingin <...> táknar brottfallnar greinar og kafla.

I. KAFLI

Markmið og skilgreining.

1. gr.

Markmið þessara laga er að tryggja fötluðu fólki jafnrétti og sambærileg lífskjör við aðra þjóðfélagsþegna og skapa því skilyrði til þess að lifa eðlilegu lífi.

Við framkvæmd laga þessara skal tekið mið af þeim alþjóðlegu skuldbindingum sem íslensk stjórnvöld hafa gengist undir, einkum samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks. Þá skulu stjórnvöld tryggja heildarsamtökum fatlaðs fólks og aðildarfélögum þeirra áhrif á stefnumörkun og ákvarðanir er varða málefni fatlaðs fólks.

2. gr.

Einstaklingur á rétt á þjónustu samkvæmt lögum þessum sé hann með andlega eða líkamlega fötlun og þarfnist sérstakrar þjónustu og stuðnings af þeim sökum. Hér er átt við þroskahömlun, geðfötlun, hreyfihömlun, sjón- og heyrnarskerðingu. Enn fremur getur fötlun verið afleiðing af langvarandi veikindum, svo og slysum.

II. KAFLI

Stjórn og skipulag.

3. gr.

Velferðarráðherra fer með yfirstjórn málefna fatlaðs fólks samkvæmt lögum þessum. Ráðherra ber ábyrgð á opinberri stefnumótun í málaflokknum sem skal gerð í samvinnu við Samband íslenskra sveitarfélaga. Samráð skal haft við heildarsamtök fatlaðs fólks og aðildarfélög þeirra.

Enn fremur hefur ráðherra eftirlit með framkvæmd laganna, þar á meðal að þjónusta, starfsemi og rekstur sveitarfélaga og annarra aðila samkvæmt lögum þessum sé í samræmi við markmið laganna, reglugerða og reglna settra samkvæmt þeim og að réttindi fatlaðs fólks séu virt. Markmið eftirlitsins er jafnframt að safna og miðla upplýsingum til að tryggja sambærilega þjónustu við fatlaða einstaklinga í ljósi ólíkra þarfa. Ráðherra skal gera tillögur til sveitarfélaga um úrbætur á þjónustu þar sem þess er þörf og stuðla að samræmingu hennar. Enn fremur skal ráðherra hafa umsjón með gerð þjónustu- og gæðaviðmiða í samvinnu við Samband íslenskra sveitarfélaga og að höfðu samráði við heildarsamtök fatlaðs fólks.

Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð nánari reglur um eftirlit skv. 2. mgr. í samráði við Samband íslenskra sveitarfélaga, þar á meðal um framkvæmd eftirlitsins og upplýsingaskyldu sveitarfélaga.

4. gr.

Sveitarfélög bera ábyrgð á skipulagi og framkvæmd þjónustu við fatlað fólk, þar með talið gæðum þjónustunnar, sem og kostnaði vegna hennar samkvæmt lögum þessum nema annað sé tekið fram eða leiði af öðrum lögum. Enn fremur skulu sveitarfélögin hafa innra eftirlit með framkvæmd þjónustunnar, þar á meðal með framkvæmd samninga sem sveitarfélögin gera við rekstrar- eða þjónustuaðila um framkvæmd þjónustunnar, sbr. 6. gr. b.

Landinu skal skipt í þjónustusvæði þannig að á hverju þjónustusvæði séu að lágmarki 8.000 íbúar. Fámennari sveitarfélög skulu hafa samvinnu við önnur sveitarfélög um skipulag og framkvæmd þjónustu við fatlað fólk

skv. 1. mgr. og bera þau þá sameiginlega ábyrgð á skipulagi og framkvæmd þjónustunnar sem og kostnaði vegna hennar nema annað sé tekið fram eða leiði af öðrum lögum. Sveitarfélögum er hafa samvinnu um skipulag og framkvæmd þjónustu við fatlað fólk á einu þjónustusvæði er heimilt að fela einu þeirra skipulag og framkvæmd þjónustunnar og tekur það þá ákvarðanir um þjónustuna fyrir hönd annarra sveitarfélaga á svæðinu. Jafnframt er þeim heimilt að fela skipulag og framkvæmd þjónustunnar sérstökum lögaðila sem þau eiga aðild að, svo sem byggðasamlagi.

Ráðherra er heimilt að veita undanþágu frá íbúafjölda skv. 2. mgr. á grundvelli landfræðilegra aðstæðna, enda hafi viðkomandi sveitarfélag eða sveitarfélög sýnt fram á getu til að veita þjónustu í samræmi við ákvæði laga þessara.

Náist ekki samkomulag milli sveitarfélaga um að mynda þjónustusvæði skv. 2. mgr. getur ráðherra, að höfðu samráði við Samband íslenskra sveitarfélaga, tekið ákvarðanir um stærð eða mörk þjónustusvæða og eru þær ákvarðanir bindandi fyrir hlutaðeigandi sveitarfélög.

4. gr. a.

Meðferð persónuupplýsinga, sem unnið er með við framkvæmd laga þessara, skal samrýmast lögum um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga. Þess skal gætt að aðgangur að upplýsingunum sé ekki umfram það sem nauðsyn krefur, sem og að öryggi þeirra sé tryggt.

5. gr.

Fatlaður einstaklingur á rétt á þjónustu þar sem hann kys að búa. Sveitarfélag þar sem fatlaður einstaklingur á lögheimili tekur ákvarðanir um þjónustu við hann samkvæmt lögum þessum nema annað sé tekið fram eða leiði af öðrum lögum. Sveitarfélag sem hefur samvinnu við önnur sveitarfélög um myndun þjónustusvæðis getur falið öðru sveitarfélagi eða sérstökum lögaðila að taka ákvarðanir um þjónustu við fatlaðan einstakling fyrir sína hönd.

Umsóknir um þjónustu á grundvelli laganna, þar á meðal um þjónustu á stofnunum skv. 1.–3. tölul. 2. mgr. 9. gr. og um húsnæðisúrræði skv. 1. mgr. 10. gr., skulu sendar viðkomandi sveitarfélagi, sbr. 1. mgr., eða þeim lögaðila sem annast framkvæmd þjónustunnar á hlutaðeigandi þjónustusvæði þegar það á við. Umsókn er gild þegar fatlaður einstaklingur, forsjármaður hans eða lögráðamaður stendur að henni.

Sveitarfélög skulu starfrækja teymi fagfólks sem metur heildstætt þörf fatlaðs einstaklings fyrir þjónustu og hvernig koma megi til móts við óskir hans. Teymin skulu hafa samráð við einstaklinginn við matið og skal það byggt á viðurkenndum matsaðferðum. Þegar óskir hans lúta að þjónustu sem rekin er af öðrum en sveitarfélögum þarf að koma til samþykkis rekstraraðila áður en ákvarðanir eru teknar um að hlutaðeigandi þjónusta sé veitt honum. Enn fremur skal hafa samráð við fatlaðan einstakling og væntanlegt sambýlissólk hans, ef við á, áður en tekin er ákvörðun um þjónustu á grundvelli 10. gr.

Sveitarfélögum er heimilt að fela teymi fagfólks skv. 3. mgr. að annast mat á umönnunarpörf fatlaðra barna vegna umönnunargreiðslna samkvæmt lögum um félagslega aðstoð.

5. gr. a.

Fötluðum einstaklingi er heimilt að kæra stjórnvaldsákvarðanir um þjónustu sem teknar eru á grundvelli laga þessara til úrskurðarnefndar félagsþjónustu og húsnæðismála, sbr. XVII. kafla laga um félagsþjónustu sveitarfélaga.

Úrskurðarnefnd félagsþjónustu og húsnæðismála fjallar um málsmeðferð, rétt til þjónustu og hvort þjónustan er í samræmi við lög þessi, reglugerðir eða reglur hlutaðeigandi sveitarfélags sem settar eru á grundvelli laganna.

Kærufrestur er þrjú mánuðir frá því að tilkynning barst um ákvörðunina. Kæra telst fram komin innan kærufrests ef bréf sem hefur hana að geyma hefur borist úrskurðarnefndinni eða verið afhent pósthjónustu áður en fresturinn er liðinn.

Stjórnsýslukæra frestar ekki réttaráhrifum ákvörðunar.

Um málsmeðferð fer skv. XVII. kafla laga um félagsþjónustu sveitarfélaga og stjórnsýslulögum.

6. gr.

Skipulag sérhvers þjónustusvæðis skal koma fram í sérstöku stofnskjali þar sem fram kemur m.a. hvaða sveitarfélag eða sveitarfélög standa að þjónustu við fatlað fólk á svæðinu, hvernig skipulagi á samvinnu sveitarfélaganna skuli háttað, svo sem hvert sveitarfélaganna annast skipulag og framkvæmd þjónustunnar eða hvort sérstökum lögaðila, svo sem byggðasamlagi, hafi verið falið að annast skipulag og framkvæmd þjónustunnar fyrir hönd sveitarfélaganna, gerð og inntak samninga og upplýsingar um þá rekstrar- eða þjónustuaðila sem samið hefur verið við um framkvæmd þjónustu á svæðinu. Einnig skal í stofnskjalinu koma fram hvernig innra eftirliti sveitarfélaga, þar á meðal með framkvæmd samninga skv. 6. gr. b, skuli háttað.

Sveitarfélög sem hafa samvinnu við önnur sveitarfélög um að mynda eitt þjónustusvæði, sbr. 2. mgr. 4. gr., skulu jafnframt gera með sér samstarfssamning um skipulag, framkvæmd og fjármögnun þjónustu við fatlað fólk innan þjónustusvæðisins. Samningurinn öðlast ekki gildi fyrr en hann hefur fengið staðfestingu hlutaðeigandi sveitarstjórna sem standa að þjónustusvæðinu. Í samningnum skal koma fram að sveitarfélögin beri sameiginlega ábyrgð á framkvæmd og fjármögnun þjónustunnar, þar á meðal gæðum hennar, og skal samningurinn kveða nánar á um form og skipulag þjónustunnar. Jafnframt skal koma fram hvernig stjórnsýslu málefna fatlaðs fólks innan sveitarfélaganna skuli háttað, þar á meðal skal samningurinn fjalla um, þegar það á við, samkomulag sveitarfélaganna um hvert sveitarfélaganna annast skipulag og framkvæmd þjónustunnar eða hvort sérstakur lögaðili annast þjónustuna fyrir hönd þeirra.

Sveitarfélög skulu senda velferðarráðuneyti afrit af stofnskjali og upplýsa ráðuneytið um þær breytingar sem kunna síðar að verða gerðar á stofnskjalinu.

6. gr. a.

Sveitarfélagi eða sveitarfélögum sem standa saman að þjónustusvæði er heimilt að veita starfsleyfi að ákveðnum skilyrðum uppfylltum til handa félagasamtökum, sjálfseignarstofnunum eða öðrum einkaaðilum sem vilja hefja eða taka við rekstri þjónustustofnunar skv. 9. gr. eða húsnæðisúrræðis skv. 1. mgr. 10. gr. á þjónustusvæði þeirra.

Hafi leyfisveitandi skv. 1. mgr. falið einu sveitarfélagi eða sérstökum lögaðila, svo sem byggðasamlagi, að skipuleggja og veita þjónustu við fatlað fólk er honum heimilt að fela þeim leyfisveitinguna skv. 1. mgr.

Leyfisveitanda er heimilt að afturkalla starfsleyfi sem veitt hefur verið skv. 1. mgr. þegar rekstrar- eða þjónustuaðillinn hefur ekki sinnt kröfum um úrbætur innan tiltekinna tímamarka eða rekstrinum er verulega ábótavant að mati leyfisveitanda. Um afturköllun gilda ákvæði stjórnsýslulaga og meginreglur stjórnsýsluréttarins.

Ráðherra skal setja nánari reglur í reglugerð um skilyrði fyrir starfsleyfi skv. 1. mgr. í samráði við Samband íslenskra sveitarfélaga.

6. gr. b.

Þegar sveitarfélag eða sveitarfélög sem standa saman að þjónustusvæði veita starfsleyfi skv. 6. gr. a skal gerður samningur við þjónustu- eða rekstraraðilann þar sem mælt er ítarlega fyrir um skyldur beggja aðila og hvernig eftirliti skuli háttað. Enn fremur skal tekið fram í samningnum að stjórnsýslulög, sem og meginreglur stjórnsýsluréttar, gildi um þá stjórnsýslu sem þjónustu- eða rekstraraðili tekur að sér að annast á grundvelli samningsins.

Þjónustu- og rekstraraðili sem starfar á grundvelli samnings sem gerður hefur verið skv. 1. mgr. skal árlega skila viðsejanda sínum ásamt velferðarráðuneyti og Ríkisendurskoðun ársreikningi undirrituðum af löggiltum endurskoðanda ásamt skýrslu um starfsemi liðins árs.

III. KAFLI

Almenn þjónusta.

7. gr.

Fatlað fólk skal eiga rétt á allri almennri þjónustu ríkis og sveitarfélaga. Ávallt skal leitast við að veita fötluðu fólki þjónustu samkvæmt almennum lögum á sviði menntunar og heilbrigðis- og félagsþjónustu. Reynist þjónustupörf fatlaðs einstaklings meiri en svo að henni verði fullnægt innan almennrar þjónustu skal hann fá þjónustu samkvæmt lögum þessum.

IV. KAFLI

Stoðþjónusta. 8. gr.

Veita skal fötluðu fólki þjónustu sem miðar að því að gera því kleift að lifa og starfa í eðlilegu samfélagi við aðra. Stoðþjónustu þessa skal veita á hverju svæði með þeim hætti sem best hentar á hverjum stað. Skal hún miðast við eftirtaldar þarfir fatlaðs fólks:

Þarfir fyrir þjónustu á heimilum sínum sem felst í því að treysta möguleika þess tilsjálfstæðs heimilishalds. Um þjónustu þessa fer m.a. samkvæmt ákvæðum X. kafla.

Þarfir til hæfingar, endurhæfingar og atvinnu sem m.a. felast í því að það geti séð sér farborða og tekið virkan þátt í samfélaginu. Um þjónustu þessa fer m.a. samkvæmt ákvæðum XI. og XII. kafla.

Þarfir ... fyrir sálfræðiþjónustu, ráðgjöf, félagslegan stuðning og félagslegt samneyti, þar með talið að njóta tómtunda og menningarlífs. Um þjónustu þessa fer m.a. samkvæmt ákvæðum 10. tölul. 12. gr., 24. gr. og XIV. kafla.

Þarfir fatlaðra barna fyrir umönnun og þjálfun ásamt nauðsynlegri aðstoð við fjölskyldur þeirra svo að þær geti búið börnunum örugg og þroskavænleg uppeldisskilyrði. Þjónusta þessi er m.a. skv. VIII. og IX. kafla.

V. KAFLI

Þjónustustofnanir. 9. gr.

Starfrækja skal þjónustustofnanir fyrir fatlað fólk í því skyni að koma til móts við sértækar þarfir þess svo að það geti lifað sjálfstæðu lífi.

Þjónustustofnanir þessar skulu starfræktar á hverju svæði eftir því sem þörf er á:

1. Hæfingar- og endurhæfingarstöðvar.
2. Dagvistarstofnanir fyrir fatlað fólk.
3. Verndaðir vinnustaðir.
4. ...
5. Skammtíamavistun.

Sveitarfélagi eða sveitarfélögum sem starfa saman á þjónustusvæði er heimilt að bæta við þjónustustofnunum, sameina þær eða fella niður starfsemi þeirra.

Félagasamtök, sjálfseignarstofnun eða annar einkaaðili sem vill hefja eða taka við rekstri þjónustustofnunar skal afla leyfis skv. 6. gr. a frá hlutaðeigandi sveitarfélagi eða sveitarfélögum sem standa saman að því þjónustusvæði þar sem stofnunin er staðsett.

VI. KAFLI

Búseta. 10. gr.

Fatlað fólk skal eiga kost á félagslegri þjónustu sem gerir því kleift að búa á eigin heimili og húsnæðisúrræðum í samræmi við þarfir þess og óskir eftir því sem kostur er.

Sveitarfélag eða sveitarfélög sem standa saman að þjónustusvæði skulu tryggja að framboð á húsnæðisúrræðum skv. 1. mgr. sé til staðar jafnframt því að veita þjónustu skv. 1. mgr.

Félagasamtök, sjálfseignarstofnun eða annar einkaaðili sem vill starfrækja húsnæðisúrræði eða þjónustu skv. 1. mgr. skal afla leyfis skv. 6. gr. a frá hlutaðeigandi sveitarfélagi eða sveitarfélögum er standa saman að því þjónustusvæði þar sem húsnæðisúrræðið er staðsett.

Húsnæðisúrræði fyrir fatlað fólk samkvæmt lögum þessum skulu vera í íbúðarbyggð, sbr. skipulagslög. Jafnframt skulu húsnæðisúrræðin staðsett nærri almennri og opinberri þjónustu sé þess nokkur kostur.

Sveitarfélag gerir húsaleigusamning við fatlaðan einstakling sem býr í húsnæðisúrræði í samræmi við ákvæði húsaleigulaga og innheimtir húsaleigu á grundvelli þess samnings.

Ráðherra er heimilt að setja nánari reglur í reglugerðum húsnæðisúrræði samkvæmt ákvæði þessu í samráði við Samband íslenskra sveitarfélaga, þar á meðal hvernig ákveða skuli fjárhæð húsaleigu í húsnæðisúrræðum og breytingar á þeirri fjárhæð, um rekstur heimilissjóða og greiðslur til þeirra og nánar um skipulag húsnæðisúrræða.

11. gr.

...

VII. KAFLI

...

VIII. KAFLI

...

IX. KAFLI

Málefni fatlaðra barna og fjölskyldna þeirra.

17. gr.

Komi í ljós einkenni eftir fæðingu er benda til þess að barn geti verið fatlað ber að hlutast til um að fram fari frumgreining. Leiði frumgreining í ljós að þörf sé frekari greiningar eða meðferðarúrræða skal tilkynna það Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins eða öðrum viðeigandi aðilum sem leita heppilegra úrræða í samráði við foreldra.

18. gr.

Starfsmenn í heilbrigðisþjónustu, skólakerfi og félagsþjónustu skulu sérstaklega gefa gaum andlegu og líkamlegu atgervi barna. Verði þeir þess áskynja að barn hafi einkenni um fötlun skal upplýsa forráðamenn um það. Fer um slíkt skv. 17. gr.

19. gr.

Fötlud börn skulu eiga rétt til leikskólavalar á vegum sveitarfélaga og skal veita hana á almennum leikskólum með nauðsynlegri stuðningsþjónustu, sbr. lög um leikskóla.

20. gr.

...

21. gr.

Fjölskyldur fatlaðra barna skulu eiga kost á þjónustu stuðningsfjölskyldna eftir því sem þörf krefur. Dvöl fatlaðs einstaklings hjá stuðningsfjölskyldu skal bundin í samningi og miðast við ákveðið tímabil. Ráðherra er heimilt að gefa út leiðbeinandi reglur fyrir sveitarfélögin um framkvæmd þjónustunnar á grundvelli ákvæðis þessa. Sveitarstjórnnum er jafnframt heimilt að setja reglur um þjónustuna á grundvelli ákvæðisins og leiðbeinandi reglna ráðherra.

22. gr.

Foreldrar skulu eiga kost á skammtí mavistun fyrir fötlud börn sín þegar þörf krefur. Skammtí mavistun er ætlað að veita fötludum einstaklingum tímabundna dvöl til hvíldar eða vegna erfiðra heimilisaðstæðna, svo sem vegna veikinda eða annars álags.

23. gr.

Stuðla skal að því að fötlud börn eigi kost á sumardvöl þegar þörf er á. Sumardvöl er ætlað að gefa fötludum einstaklingum kost á að skipta um umhverfi og dveljast utan heimilis síns sér til ánægju og tilbreytingar.

X. KAFLI

Liðveisla. 24. gr.

Sveitarfélög skulu eftir föngum gefa fötluðu fólki kost á liðveislu. Með liðveislu er átt við persónulegan stuðning og aðstoð sem einkum miðar að því að rjúfa félagslega einangrun, t.d. aðstoð til að njóta menningar og félagslífs.

25. gr.

Í sérstökum tilvikum skal veita fötluðum einstaklingum frekari liðveislu sem felur í sér margháttða aðstoð við ýmsar athafnir daglegs lífs, enda sé hún nauðsynleg til að koma í veg fyrir dvöl á stofnun. ...

XI. KAFLI

Félagsleg hæfing og endurhæfing.

26. gr.

Fatlað fólk skal njóta félagslegrar hæfingar og endurhæfingar í þeim tilgangi að draga úr áhrifum fötlunar og auka hæfni þess til starfa og þátttöku í daglegu lífi. Starfrækja skal sérstakar hæfingar- og endurhæfingarstöðvar, svo og dagvistarstofnanir fyrir fatlað fólk sem geta veitt þroskaþjálfun, iðjuþjálfun og/eða starfsþjálfun. Iðju- og starfsþjálfun skal jafnframt veita á vernduðum vinnustöðum, sbr. 30. gr.

Um læknisfræðilega endurhæfingu fer samkvæmt lögum um heilbrigðisþjónustu.

27. gr.

Heimilt er að veita fötluðu fólki aðstoð vegna félagslegrar hæfingar og endurhæfingar sem hér segir:

1. Styrk til verkfæra- og tækjakaupa eða aðra fyrirgreiðslu vegna heimavinnu eða sjálfstæðrar starfsemi að endurhæfingu lokinni.

2. Styrk til greiðslu námskostnaðar sem ekki er greiddur samkvæmt ákvæðum annarra laga.

Ráðherra er heimilt að gefa út leiðbeinandi reglur fyrir sveitarfélögin um framkvæmd þjónustunnar á grundvelli ákvæðis þessa. Sveitarstjórnunum er jafnframt heimilt að setja sér nánari reglur um þjónustuna á grundvelli ákvæðisins og leiðbeinandi reglna ráðherra, svo sem skilyrði sem uppfylla þarf til að njóta aðstoðarinnar og viðmiðunarreglur um fjárhæð styrkja.

XII. KAFLI

Atvinnumál.

28. gr.

Vinnumálastofnun annast framkvæmd vinnumarkaðsaðgerða fyrir fatlað fólk samkvæmt lögum um vinnumarkaðsaðgerðir og greiðist kostnaður vegna vinnumarkaðsaðgerða úr ríkissjóði.

29. gr.

Veita skal fötluðu fólki aðstoð til að sinna störfum á almennum vinnumarkaði þegar þess gerist þörf. Skal það gert með sérstakri liðveislu á vinnustað, svo og fræðslu og leiðbeiningum til annars starfsfólks.

Veita skal fötluðu fólki starfsþjálfun í almennum fyrirtækjum eða stofnunum þar sem því verður við komið. Í þeim tilvikum skal gera sérstakan samning þar sem m.a. er kveðið á um þjálfunartímabil og greiðslu kostnaðar.

Kostnaður vegna sérstakrar liðveislu á vinnustað greiðist úr ríkissjóði.

30. gr.

Á hverju starfssvæði skal fötluðu fólki standa til boða vernduð vinna á almennum vinnumarkaði. Vernduð vinna getur falið í störfum sem skipulögð eru með tilliti til fötlunar. Heimilt skal jafnframt að starfrækja verndaða vinnustaði fyrir fatlað fólk. Verndaðir vinnustaðir skulu annars vegar veita fötluðu fólki launaða starfsþjálfun svo að það geti starfað á frjálsum vinnumarkaði. Hins vegar skulu þeir veita fötluðu fólki launuð föst störf.

Kostnaður vegna verndaðrar vinnu skv. 1. mgr. greiðist úr ríkissjóði.

31. gr.

Vinnumálastofnun beitir sér fyrir, í samráði við heildarsamtök fatlaðs fólksog aðila vinnumarkaðarins, að reglulega sé gerð könnun á stöðu fatlaðs fólksá vinnumarkaðinum og í framhaldi af því verði gerðar tillögur um úrbætur.

32. gr.

Fatlað fólk skal eiga forgang að atvinnu hjá ríki og sveitarfélagi ef hæfni þess til starfsins er meiri eða jöfn hæfni annarra sem um starfið sækja.

XIII. KAFLI

...

XIV. KAFLI

Ferlimál og ferðaþjónusta.

34. gr.

Sveitarfélög skulu sinna ferlimálum fatlaðs fólks með skipulögðum hætti, m.a. með gerð áætlana um endurbætur á aðgengi opinberra bygginga og þjónustustofnana í samræmi við ákvæði mannvirkjalaga og skipulagslaga sem og reglugerða settra á grundvelli þeirra.

35. gr.

Sveitarfélög skulu gefa fötluðu fólki kost á ferðaþjónustu. Markmið ferðaþjónustu fatlaðs fólks er að gera þeim sem ekki geta nýtt sér almenningsfarartæki vegna fötlunar kleift að stunda atvinnu og nám og njóta tómstunda.

Jafnframt skal fatlað fólk eiga rétt á ferðaþjónustu á vegum sveitarfélaga vegna aksturs á þjónustustofnanir skv. 1.–3. tölul. 2. mgr. 9. gr. og vegna annarrar sértækrar þjónustu sem því er veitt sérstaklega.

Ráðherra er heimilt að gefa út leiðbeinandi reglur fyrir sveitarfélögin um rekstur ferðaþjónustu fyrir fatlað fólk á grundvelli ákvæðis þessa. Sveitarstjórnun er jafnframt heimilt að setja reglur um þjónustuna á grundvelli ákvæðisins og leiðbeinandi reglna ráðherra. Þá er sveitarfélögum heimilt að innheimta gjald fyrir ferðaþjónustu fyrir fatlað fólk samkvæmt gjaldskrá sem sveitarstjórnir skulu setja og skal gjaldið þá taka mið af gjaldi fyrir almenningsamgöngur á viðkomandi svæði.

XV. KAFLI

Réttindagæsla.

36. gr.

Starfsmenn, sem sinna þjónustu við fatlað fólk og starfa á stofnunum fyrir fatlað fólk, skulu standa vörð um hagsmuni þess og gæta þess að réttindi þess séu virt.

37. gr.

...

XVI. KAFLI

...

XVII. KAFLI

Fjármögnun og rekstur.

...

41. gr.

Sveitarfélög skulu fjármagna þjónustu við fatlað fólk og annan rekstrarkostnað samkvæmt lögum þessum að því leyti sem annað er ekki tekið fram eða leiðir af öðrum lögum. Jafnframt skulu sveitarfélög standa að uppbyggingu á þjónustustofnunum fyrir fatlað fólk með framlögum til stofnkostnaðar eftir því sem nauðsyn krefur.

Sveitarfélög skulu árlega gera fjárhagsáætlanir um útgjöld til málefna fatlaðs fólks í samræmi við þá þjónustu sem þeim ber að veita á grundvelli þessara laga.

Velferðarráðuneyti er heimilt að óska eftir því að sveitarfélög sendi ráðuneytinu fjárhagsáætlanir sínar skv. 2. mgr.

42. gr.

Tekjur, sem falla til vegna atvinnustarfsemi þjónustu- eða rekstraraðila sem nýtur framlaga frá sveitarfélögum eða úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga, vegna framkvæmdar á þjónustu á grundvelli laga þessara skulu renna til greiðslu rekstrarkostnaðar starfseminnar. Opinber fjárframlög skulu taka mið af þessum tekjum og er umræddum aðilum skylt að veita allar þær bókhaldsupplýsingar sem þörf er á til þess að staðreyna megi tekjur og rekstrarkostnað.

43. gr.

Óheimilt er að ráða í störf hjá sveitarfélögum, þ.m.t. byggðasamlögum, ríki eða einkaaðilum sem unnin eru í þágu þjónustu við fatlað fólk, hvort sem þjónustan er veitt á heimili fatlaðs einstaklings, á öðrum heimilum eða stofnunum, þá sem hafa hlotið refsisdóma vegna brota á ákvæðum XXII. kafla almennra hegningarlaga, nr. 19/1940, með síðari breytingum. Hafi umsækjandi verið dæmdur til refsingar fyrir brot á öðrum ákvæðum almennra hegningarlaga skal meta áhrif þess á hæfni viðkomandi til að gegna því starfi sem um ræðir, m.a. að teknu tilliti til eðlis starfsins og alvarleika brotsins.

Stjórnendur hjá sveitarfélögum, ríki eða einkaaðilum sem fara með þjónustu við fatlað fólk eiga rétt til upplýsinga úr sakaskrá um það hvort tiltekinn umsækjandi um starf á þeirra vegum hefur hlotið dóm vegna brota á ákvæðum XXII. kafla almennra hegningarlaga eða annarra ákvæða sömu laga að fengnu samþykki hans.

44.–53. gr.

...

XVIII. KAFLI

Ýmis ákvæði.

54. gr.

Sérhverjum, er starfar samkvæmt lögum þessum, ber að gæta fyllstu þagmælsku um það sem hann kemst að í starfi sínu.

55. gr.

Ráðherra er heimilt að gefa út leiðbeinandi reglur fyrir sveitarfélögin um framkvæmd þjónustu á grundvelli laga þessara. Sveitarstjórnnum er jafnframt heimilt að setja reglur um þjónustuna á grundvelli laga þessara og leiðbeinandi reglna ráðherra. Reglur sveitarstjórna skulu birtar í B-deild Stjórnartíðinda.

XIX. KAFLI

Gildistaka.

56. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. september 1992. ... Þó skal síðari málsgrein 35. gr. og fyrri málsgrein 51. gr. öðlast gildi 1. janúar 1993.

Ákvæði til bráðabirgða.

I.

...

II.

Lög þessi skal endurskoða innan fjögurra ára frá gildistöku þeirra með hliðsjón af endurskoðun laga um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991, og að höfðu samráði við Samband íslenskra sveitarfélaga og heildarsamtök fatlaðra. Endurskoðun laganna skal m.a. miða að því að auka ábyrgð sveitarfélaga í málefnum fatlaðra.

III.

Félagsmálaráðherra skal eftir gildistöku þessara laga gera ráðstafanir til að undirbúa yfirfærslu málefna fatlaðra til sveitarfélaga og skipa verkefnisstjórn/stjórnir í því skyni. Við undirbúninginn skal huga að réttindagæslu fatlaðra.

Áður en yfirfærsla málaflöksins kemur til framkvæmda hafi Alþingi m.a. samþykkt:

a. ný lög um félagsþjónustu sveitarfélaga sem taka til þeirrar þjónustu sem veitt er samkvæmt gildandi lögum um málefni fatlaðra, nr. 59/1992, þó ekki starfsemi Greiningar- og ráðgjafarstöðvar ríkisins,

b. breytingu á lögum um tekjustofna sveitarfélaga,

c. sérstök lög um Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins.

IV.

Sérstök samstarfsverkefni ríkis, sveitarfélaga og heildarsamtaka fatlaðs fólks skal komið á um innleiðingu notendastýrðrar persónulegrar aðstoðar. Markmið verkefnisins er að þróa leiðir til að taka upp notendastýrða persónulega aðstoð við fatlað fólk með markvissum og árangursríkum hætti. Miða skal við að þjónustan verði skipulögð á forsendum notandans og undir verkstjórn hans um leið og hún verði sem heildstæðust milli ólíkra þjónustukerfa.

Ráðherra skal skipa sjö manna verkefnisstjórn til að leiða samstarfsverkefnið um innleiðingu notendastýrðrar persónulegrar aðstoðar. Landssamtökin Þroskahjál og Öryrkjabandalagið skulu tilnefna sinn fulltrúaann hvor og Samband íslenskra sveitarfélaga þrjá. Ráðherra skipar tvo fulltrúa án tilnefningar og skal annar þeirra vera formaður. Varamenn í verkefnisstjórn skulu vera jafnmargir aðalmönnum og skipaðir með sama hætti.

Hlutverk verkefnisstjórnar er að móta ramma um fyrirkomulag notendastýrðrar persónulegrar aðstoðar við fatlað fólk. Í því skyni munu sveitarfélög í samræði við verkefnisstjórnina leitast við að bjóða fötluðu fólki notendastýrða persónulega þjónustu til reynslu í tiltekinn tíma. Við mat á því hverjum eða hvaða hópi fatlaðs fólks skuli boðin slík þjónusta skal gæta jafnræðis.

Sveitarfélögum er heimilt að verðmeta einstaka þjónustubætti í gjaldskrá. Sveitarfélög skulu síðan gera notendasamninga um notendastýrða persónulega aðstoð við hvern notanda eða aðila sem kemur fram fyrir hönd hans þar sem fram kemur hvaða þjónustu hlutaðeigandi þarf á að halda í daglegu lífi og verðmat þjónustunnar. Sveitarfélögum er heimilt að ráðstafa þeim fjármunum sem svara til kostnaðar vegna þjónustu hvers notanda sem veitt er á grundvelli notendasamnings um notendastýrða persónulega þjónustu til notandans með þeim hætti sem ákveðið er í notendasamningnum.

Faglegt og fjárhagslegt mat á samstarfsverkefninu skal fara fram fyrir árslok 2014 en þá skal verkefninu formlega vera lokið. Enn fremur skal ráðherra eigi síðar en í árslok 2014 leggja fram frumvarp til laga þar sem lagt verður til að lögfest verði að persónuleg notendastýrð aðstoð verði eitt meginform þjónustu við fatlað fólk og skal efni frumvarpsins m.a. taka mið af reynslu af framkvæmd samstarfsverkefnisins.

V.

Þrátt fyrir 3. mgr. 29. gr. og 2. mgr. 30. gr. skal kostnaður sem til fellur vegna sérstakrar liðveislur á vinnustað og verndaðrar vinnu á árinu 2011 skiptast milli ríkis og sveitarfélaga í samræmi við samkomulag þeirra á milli eins og fram kemur í 1. gr. samnings þeirra um yfirfærslu þjónustu við fatlað fólk frá ríki til sveitarfélaga.

VI.

Velferðarráðherra skal skipa átta manna samráðsnefnd um málefni fatlaðs fólks. Fjármálaráðherra, innanríkisráðherra, Landssamtökin Þroskahjál og Öryrkjabandalag Íslands skulu tilnefna einn fulltrúa hver og Samband íslenskra sveitarfélaga skal tilnefna þrjá fulltrúa. Ráðherra skipar einn án tilnefningar og skal hann vera formaður samráðsnefndarinnar. Skipun samráðsnefndarinnar skal gilda til 31. desember 2014.

Samráðsnefndin skal vera velferðarráðherra og sveitarfélögum til ráðgjafar um málefni fatlaðs fólks, hafa umsjón með framkvæmd á yfirfærslu þjónustu við fatlað fólk, gera tillögur um breytingar á tilhögun yfirfærslunnar eftir því sem ástæða er til, stýra endurmati yfirfærslunnar og fjalla um vafamál og álitæfni sem upp kunna að koma. Ráðherra er heimilt að fela nefndinni frekari verkefni í tengslum við yfirfærslu þjónustunnar.

Sérdeild Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga skal greiða kostnað vegna starfa samráðsnefndarinnar.

VII.

Framkvæmdasjóður fatlaðra skal lagður niður 1. janúar 2011 en frá þeim tíma tekur fasteignasjóður innan Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga, sbr. lög nr. 4/1995, um tekjustofna sveitarfélaga, með síðari breytingum, við réttindum og skyldum sjóðsins í tengslum við fasteignir sem nýttar eru í þágu þjónustu við fatlað fólk við yfirfærsluna. Enn fremur er stjórnarnefnd um málefni fatlaðra lögð niður frá sama tíma.

VIII.

Svæðisskrifstofur um málefni fatlaðra er hafa starfað á grundvelli 12. gr. laga nr. 59/1992 skulu lagðar niður 1. janúar 2011. Öll störf í yfirstjórn, umsýslu og ráðgjöf svæðisskrifstofanna eru lögð niður frá sama tíma. Um réttindi starfsmanna svæðisskrifstofanna gilda lög nr. 70/1996, um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins.

IX.

Frá 1. janúar 2011 flytjast öll störf á þjónustustofnunum eða í tengslum við búsetuúrræði sem ríkið rekur á grundvelli 9. og 10. gr. laga nr. 59/1992 frá ríki til hlutaðeigandi sveitarfélaga sem taka við rekstri stofnana eða búsetuúrræða við tilfærslu þjónustunnar frá ríki til sveitarfélaga. Um réttindi og skyldur starfsmanna til starfa hjá hlutaðeigandi sveitarfélögum fer eftir ákvæðum sveitarstjórnarlaga, nr. 45/1998, með síðari breytingum, samþykktum sveitarfélaga og laga nr. 72/2002, um réttarstöðu starfsmanna við aðilaskipti að fyrirtækjum, eins og á við hverju sinni.

X.

Svæðisráð skv. 6. gr. laga nr. 59/1992 skulu lögð niður 1. janúar 2011.

XI.

Ráðherra skal leggja fram á Alþingi frumvarp til laga um réttindagæslu fyrir fatlað fólk eigi síðar en 1. mars 2011 þar sem m.a. eru lögð til ákvæði um réttindagæslumenn fyrir fatlað fólk, persónulega talsmenn og nauðsynlegar aðgerðir til að draga úr nauðung við fatlað fólk.

XII.

Lög þessi skal endurskoða í heild sinni fyrir árslok 2014, m.a. með hliðsjón af endurskoðun laga um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991, og að höfðu samráði við Samband íslenskra sveitarfélaga og heildarsamtök fatlaðs fólks. Við þá endurskoðun skal taka mið af meginreglum samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks hafi það ekki þegar verið gert.

XIII.

Ráðherra skal eigi síðar en 1. október 2011 leggja fram á Alþingi tillögu til þingsályktunar um framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks. Þar skal setja fram stefnu í málefnum fatlaðs fólks, skýra forgangsröðun verkefna, markvissa aðgerðaáætlun og skilgreinda árangursmælikvarða. Tímasettar verði m.a. aðgerðir vegna lögfestingar samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks, aðgengismála, biðlista eftir þjónustu, atvinnumála fatlaðs fólks og samræmds mats á þjónustu.

XIV.

Persónuupplýsingar, sem svæðisskrifstofur um málefni fatlaðra hafa unnið vegna þjónustu við fatlaða einstaklinga, skal flytja til þeirra aðila sem taka við þjónustunni samkvæmt lögum þessum. Upplýsingum, sem ekki eru lengur nauðsynlegar vegna þjónustu við fatlaða einstaklinga, skal hins vegar skilað til þjóðskjalasafns í samræmi við lög um safnið. Við flutning persónuupplýsinga skal öryggis gætt og girt fyrir aðgang óviðkomandi að þeim eða að þær glatist eða breytist.

FYLGISKJAL 3 - Lög um réttindagæslu fyrir fatlað fólk

Lög um réttindagæslu fyrir fatlað fólk

nr. 88/2011

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Gildissvið og markmið.

Lög þessi gilda um réttindagæslu fyrir fatlað fólk sem vegna fötlunar sinnar þarf stuðning við undirbúning upplýstrar ákvörðunar um persónuleg málefni eða aðstoð við að leita réttar síns hvort sem er gagnvart opinberum þjónustuaðilum, öðrum stjórnvöldum eða einkaaðilum.

Ákvæði IV. kafla gilda einnig um réttindagæslu einstaklinga sem vegna afleiðinga viðvarandi sjúkdóms eða slyss þurfa stuðning við undirbúning upplýstrar ákvörðunar um persónuleg málefni eða aðstoð við að leita réttar síns hvort sem er gagnvart opinberum þjónustuaðilum, öðrum stjórnvöldum eða einkaaðilum.

Markmið laga þessara er að tryggja fötluðu fólki viðeigandi stuðning við gæslu réttinda sinna.

Við framkvæmd laga þessara skal taka mið af samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks.

2. gr.

Yfirstjórn.

Velferðarráðherra fer með yfirstjórn réttindagæslu fatlaðs fólks samkvæmt lögum þessum.

II. KAFLI

Réttindavakt velferðarráðuneytisins.

3. gr.

Velferðarráðuneytið skal hafa yfirumsjón með réttindum fatlaðs fólks og skal koma á fót sérstakri réttindavakt innan ráðuneytisins.

Hlutverk réttindavaktarinnar er að:

- a. fylgjast með störfum réttindagæslumanna fatlaðs fólks og veita þeim ráðgjöf og leiðbeiningar eftir þörfum,
- b. safna upplýsingum um réttindamál fatlaðs fólks og þróun í hugmyndafræði og þjónustu við fatlað fólk og koma á framfæri ábendingum um það sem betur má fara,
- c. bera ábyrgð á fræðslu- og upplýsingastarfi, í samvinnu og samráði við hagsmunasamtök fatlaðra, varðandi réttindi fatlaðs fólks, svo sem fyrir hina fötluðu einstaklinga, réttindagæslumenn fatlaðs fólks, talsmenn þeirra, aðstandendur, starfsfólk og þjónustuaðila,
- d. fylgjast með nýjungum á sviði hugmyndafræði og þjónustu við fatlað fólk sem kunna að leiða til betri þjónustu og aukinna lífsgæða fyrir fatlað fólk,
- e. annast útgáfu á auðlesnu efni og bæklingum um réttindi fatlaðs fólks,
- f. bera ábyrgð á fræðslu- og upplýsingastarfi í samvinnu og samráði við hagsmunasamtök fatlaðra til að upplýsa almenning um réttindi fatlaðs fólks, vinna gegn staðalímyndum og fordómum og auka vitund um getu og framlag fatlaðs fólks.

III. KAFLI

Réttindagæslumenn fatlaðs fólks.

4. gr.

Á landinu skulu starfa svæðisbundnir réttindagæslumenn fatlaðs fólks sem ráðherra skal ráða að fenginni umsógn heildarsamtaka fatlaðs fólks. Skilyrði er að réttindagæslumenn hafi þekkingu og reynslu af málefnum og réttindum fatlaðs fólks. Leitast skal við að ráða réttindagæslumenn sem hafa menntun sem nýtist þeim í starfi.

Réttindagæslumaður má ekki, samhliða starfi sínu sem réttindagæslumaður, starfa fyrir þjónustuaðila á viðkomandi þjónustusvæði í starfi sem er ósamrýmanlegt starfi réttindagæslumanns.

Ráðherra skal setja reglugerð um réttindagæslumenn fatlaðs fólks og skal þar meðal annars kveðið á um fjölda þeirra.

5. gr.

Réttindagæslumenn skulu fylgjast með högum fatlaðs fólks á sínu svæði og vera því innan handar við réttindagæslu hvers konar, hvort sem það er vegna meðferðar einkafjármuna þess, þjónustu sem það á rétt á eða varðandi önnur persónuleg réttindi eða einkamál þess.

Búi hinn fatlaði einstaklingur á heimili fyrir fatlað fólk skal forstöðumaður viðkomandi heimilis veita réttindagæslumanni þær upplýsingar sem honum eru nauðsynlegar vegna starfs síns. Þegar um er að ræða upplýsingar sem varða persónuleg atriði eða upplýsingar um einkafjármuni hins fatlaða einstaklings skal leita eftir samþykki hans og persónulegs talsmanns hans, sbr. IV. kafla, sé slíkur talsmaður til staðar.

6. gr.

Öllum er skylt að tilkynna til réttindagæslumanns ef þeir hafa ástæðu til að ætla að brotið sé á rétti fatlaðs einstaklings. Aðstandendur fatlaðs einstaklings, persónulegur talsmaður, þjónustuaðilar, samtök fatlaðs fólks og aðrir sem vegna stöðu sinnar, tengsla eða starfa verða varir við að réttur fatlaðs einstaklings er fyrir borð borinn skulu tilkynna það réttindagæslumanni. Fatlaður einstaklingur, sem telur að réttur hans sé fyrir borð borinn, getur tilkynnt það réttindagæslumanni á viðkomandi svæði. Réttindagæslumaður skal veita hinum fatlaða einstaklingi nauðsynlegan stuðning og kanna málið að höfðu samráði við hann. Réttindagæslumaður getur einnig hvenær sem er tekið upp mál að eigin frumkvæði. Komist réttindagæslumaður að þeirri niðurstöðu að réttur fatlaðs einstaklings hafi verið fyrir borð borinn aðstoðar réttindagæslumaður hinn fatlaða einstakling við að leita réttar síns miðað við atvik máls hverju sinni og óskir hins fatlaða einstaklings.

Réttindagæslumaður getur, telji hann málið þess eðlis og að fengnu samþykki hins fatlaða einstaklings, komið ábendingum um úrbætur á framfæri við hlutaðeigandi aðila og gefið honum frest til að verða við ábendingunum. Verði ekki orðið við ábendingum réttindagæslumanns og hann telur að málið sé kærnanlegt til úrskurðarnefndar félagsþjónustu og húsnæðismála, samkvæmt lögum um málefni fatlaðs fólks, skal hann aðstoða hinn fatlaða við að kæra málið og vera honum innan handar varðandi rekstur málsins sé þess óskað.

Réttindagæslumaður skal meta í hverju tilviki fyrir sig, í samráði við hinn fatlaða einstakling, hvort rétt sé að tilkynna mál til ráðuneytisins.

IV. KAFLI

Persónulegir talsmenn fatlaðs fólks.

7. gr.

Fatlaður einstaklingur sem er lögráða en á vegna fötlunar sinnar erfitt með að gæta hagsmuna sinna skal eiga rétt á persónulegum talsmanni. Fatlaður einstaklingur velur sér talsmann og getur óskað eftir samráði þar um við réttindagæslumann á viðkomandi svæði. Réttindagæslumaður skal staðfesta val talsmanns. Hafa skal samráð við nánustu ættingja eða aðstandendur geti hinn fatlaði einstaklingur, að mati réttindagæslumanns, ekki tjáð vilja sinn í þeim efnum. Hinn fatlaði einstaklingur og persónulegur talsmaður hans skulu undirrita samkomulag um aðstoðina og skal það varðveitt af réttindagæslumanni. Geti hinn fatlaði einstaklingur ekki undirritað samkomulag er heimilt að víkja frá skilyrði um undirritun en þá skal samkomulag gert að réttindagæslumanni viðstöddum og eftir reglum sem nánar skal kveðið á um í reglugerð.

Persónulegur talsmaður skal búa yfir þekkingu á persónulegum þörfum og áhugamálum þess einstaklings sem hann aðstoðar. Persónulegur talsmaður skal fá fræðslu um innihald og áherslur í starfi sínu. Ráðuneytinu er heimilt að gera samning við hagsmunasamtök fatlaðs fólks um milligöngu um að útvega persónulega talsmenn og annast fræðslu þeirra. Starf persónulegra talsmanna er ólaunað en persónulegur talsmaður skal fá endurgreiddan kostnað sem sannanlega fellur til vegna starfa hans í þágu hins fatlaða einstaklings.

Allar ráðstafanir persónulegs talsmanns skulu gerðar í samráði við og með samþykki hins fatlaða einstaklings og einvörðungu með hagsmuni hans að leiðarljósi.

8. gr.

Réttindagæslumenn skulu halda skrá um persónulega talsmenn á sínu svæði og hafa eftirlit með störfum þeirra.

Hinn fatlaði einstaklingur getur hvenær sem er afturkallað umboð persónulegs talsmanns og skal réttindagæslumaður aðstoða hann við það óski hann eftir því. Réttindagæslumaður getur með samþykki hins fatlaða einstaklings afturkallað umboð persónulegs talsmanns, í samráði við réttindavakt ráðuneytisins, telji hann viðkomandi ekki gegna skyldum sínum gagnvart hinum fatlaða einstaklingi. Þá getur persónulegur talsmaður hvenær sem er sagt sig frá umboðinu.

9. gr.

Persónulegur talsmaður aðstoðar fatlaðan einstakling á grundvelli samkomulags skv. 1. mgr. 7. gr. og þá einkum við eftirfarandi:

1. Að gæta réttar síns. Persónulegur talsmaður styður hinn fatlaða einstakling við undirbúning upplýstrar ákvörðunar um málefni sem varða hann. Skal persónulegur talsmaður vera hinum fatlaða einstaklingi til aðstoðar, m.a. þegar ákvarðanir eru teknar um þá þjónustu sem hinn fatlaði einstaklingur nýtur eða á rétt á. Sé persónulegur talsmaður fatlaðs einstaklings til staðar er þjónustuveitanda skylt að kalla hann til þegar til stendur að gera verulegar breytingar á þjónustunni.
2. Persónuleg málefni hins fatlaða einstaklings. Persónulegur talsmaður er hinum fatlaða einstaklingi innan handar varðandi persónuleg málefni og styður hann við undirbúning upplýstrar ákvörðunar, svo sem um meðferð heilbrigðisstarfsmanna, val á búsetu, atvinnu, tómstundum, o.fl. Persónulegur talsmaður skal skoða heildrænt hvort hinn fatlaði einstaklingur býr við góð lífskjör og koma ábendingum til viðkomandi um það sem betur mætti fara í samráði við hinn fatlaða einstakling.
3. Aðgangur að upplýsingum um fjármál. Greiði fatlaður einstaklingur gjöld í sameiginlega sjóði, til dæmis í hússjóð eða vegna sameiginlegs heimilishalds með öðrum, skal persónulegur talsmaður með samþykki hins fatlaða einstaklings eiga rétt til aðgangs að öllum upplýsingum um meðferð fjármuna úr þeim sjóðum í samræmi við samkomulag skv. 1. mgr. 7. gr. Í því skyni á talsmaður rétt til setu á húsfundum og öðrum slíkum fundum.
4. Aðstoð við ráðstöfun fjármuna vegna daglegra útgjalda. Persónulegum talsmanni er heimilt, á grundvelli samkomulags skv. 1. mgr. 7. gr., að sjá um greiðslu daglegra útgjalda fyrir fatlaðan einstakling enda fari greiðslur fram með reiðufé sem ráðstafað er af sérgreindum reikningi fyrir þess háttar útgjöld. Persónulegum talsmanni er hins vegar óheimilt að stofna til fjárhagsskuldbindinga fyrir hönd þess sem hann aðstoðar nema sá einstaklingur hafi veitt honum skriflegt umboð til þess. Hafi fötluðum einstaklingi verið skipaður ráðsmaður á grundvelli lögræðis laga tekur umboð persónulegs talsmanns ekki til þeirra eigna og fjármuna sem ráðsmaður hefur umsjón með.

Ráðherra skal setja reglugerð um persónulega talsmenn fatlaðs fólks þar sem kveðið verður nánar á um störf þeirra, m.a. um fræðslu þeirra, form samkomulags skv. 1. mgr. 7. gr. og endurgreiðslu kostnaðar skv. 2. mgr. 7. gr.

V. KAFLI

Ýmis ákvæði.

10. gr.

Þagnarskylda.

Réttindagæslumenn fatlaðs fólks og persónulegir talsmenn þeirra skulu gæta þagnarskyldu um hvaðeina sem þeir verða áskynja í starfi sínu og leynt á að fara vegna hagsmuna hins fatlaða einstaklings. Þagnarskyldan helst þó að hinn fatlaði einstaklingur andist og þó að réttindagæslumaður eða persónulegur talsmaður láti af störfum.

11. gr.

Gildistaka.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

12. gr.

Breyting á öðrum lögum.

37. gr. laga um málefni fatlaðs fólks, nr. 59/1992, fellur brott.

Ákvæði til bráðabirgða.

I.

Þrátt fyrir ákvæði 4. gr. um ráðningu réttindagæslumanna fatlaðs fólks skulu trúnaðarmenn sem skipaðir eru á grundvelli 37. gr. laga um málefni fatlaðs fólks, nr. 59/1992, með síðari breytingum, og reglugerðar nr. 172/2011, um trúnaðarmenn fatlaðs fólks, starfa áfram út skipunartíma sinn sem réttindagæslumenn fatlaðs fólks en að honum loknum skal ráða réttindagæslumenn í samræmi við 4. gr.

II.

Ráðherra skal eigi síðar en 1. nóvember 2011 leggja fram á Alþingi frumvarp til laga þar sem m.a. eru lögð til ákvæði um nauðsynlegar aðgerðir til að draga úr nauðung við fatlað fólk. Frumvarpið skal ráðherra láta vinna í samstarfi við innanríkisráðuneyti.

III.

Ráðherra skal þegar við samþykkt laga þessara skipa starfshóp til að endurskoða fyrirkomulag réttindagæslu fyrir fatlað fólk með það fyrir augum að farið sé með réttindagæsluna sem mannréttindamál en ekki velferðarmál eða félagslegt málefni. Skal hópurinn leitast við að tryggja skilvirka, öfluga og framsækna leið til að sinna réttindagæslu fyrir fatlað fólk. Við endurskoðunina skal taka mið af samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks.

Meðal þess sem starfshópurinn skal skoða eru möguleikar þess að færa verkefnið til ráðuneytis mannréttindamála, stofnun þjóðbundinnar mannréttindastofnunar til að sinna verkefninu eða að veita Mannréttindaskrifstofu Íslands lögbindið hlutverk til að sinna verkefninu. Skal hópurinn líta sérstaklega til Parísarreglna Sameinuðu þjóðanna í þessu samhengi.

Þá skoði starfshópurinn möguleika á samnýtingu sérþekkingar með því að færa alla réttindavernd og réttindagæslu annarra hópa til sama aðila.

Starfshópurinn verði skipaður fulltrúum velferðarráðuneytis, innanríkisráðuneytis, fjölbreyttum hagsmunasamtökum fatlaðs fólks, Sambands íslenskra sveitarfélaga og Rannsóknaseturs í fötlunarfræðum. Auk þess verði leitað til mannréttindasérfræðinga og sérfræðinga á sviði réttindagæslu, réttindaverndar og fötlunarfræða.

Starfshópurinn skal ljúka vinnu sinni eigi síðar en 31. desember 2011 og skila skýrslu til ráðherra með tillögum að lagabreytingum sem ráðherra skal kynna fyrir Alþingi.

FYLGISKJAL 4 - Reglugerð um þjónustu við fatlað fólk á heimili sínu

Reglugerð um þjónustu við fatlað fólk á heimili sínu

nr. 1054/2010.

I. KAFLI

Gildissvið, markmið og skilgreiningar.

1. gr.

Gildissvið.

Reglugerð þessi tekur til félagslegrar þjónustu og sérstaks stuðnings við fatlað fólk, 18 ára og eldra, sem hefur þörf fyrir slíka þjónustu á heimili sínu.

2. gr.

Markmið.

Markmiðið með reglugerð þessari er að fatlað fólk fái félagslega þjónustu og sérstakan stuðning til þess að geta búið þannig að sem best henti hverjum og einum. Skal tekið mið af óskum, aðstæðum og þörf fyrir þjónustu. Fylgt skal þeirri meginreglu að fólk eigi val um hvernig það býr, enda sé það í samræmi við það sem almennt tíðkast.

Þjónustan skal vera einstaklingsbundin, heildstæð og sveigjanleg. Skal hún veitt með það að markmiði að efla vald fólks yfir aðstæðum sínum og lífi, styrkja sjálfsmýnd þess, sjálfstraust, félagslega stöðu, sjálfsvirðingu og lífsgæði.

3. gr.

Skilgreiningar á nokkrum hugtökum.

Þjónusta á heimilum fatlaðs fólks: Stuðningur eða aðstoð við fatlað fólk til þess að það geti lifað eðlilegu lífi til jafns við aðra og tekið þátt í samfélaginu.

Teymi fagfólks: Fagfólk sem hefur þekkingu á þörfum fullorðins fatlaðs fólks og metur stuðningsþörf þess með heildstæðum hætti í samráði við umsækjanda eða aðstandanda.

Einstaklingsbundin þjónustuáætlun: Áætlun um framkvæmd fjölþættrar þjónustu þar sem tiltekin eru markmið áætlunarinnar og leiðir, hverjir séu samstarfsaðilar og hverjir beri ábyrgð á að koma áætluninni í framkvæmd.

Sérstakur stuðningur: Frekari liðveisla, þ.e. margháttuð aðstoð við athafnir daglegs lífs sem tekur meðal annars mið af einstaklingsbundnum þörfum fólks með hliðsjón af óskum þess eða aðstandanda.

Þjónustuaðili: Sveitarfélag eða lögaðili um rekstur þjónustusvæðis sem ber faglega og fjárhagslega ábyrgð á þjónustu á heimilum fatlaðs fólks og að húsnæðisúrræði sem þjónustuaðilinn tryggir afnot af séu í samræmi við reglugerð þessa.

Rekstraraðili: Sá sem ber ábyrgð á framkvæmd þjónustu við fatlað fólk á heimili sínu samkvæmt samningi við þjónustuaðila.

Húsnæðisúrræði: Íbúðarhúsnæði af tiltekinni stærð sem leigt er fötluðu folki.

Sértækt húsnæðisúrræði: Íbúðarhúsnæði sem gert hefur verið aðgengilegt fyrir tiltekna notkun eða skilgreint sérstaklega fyrir tiltekinn hóp fatlaðs fólks.

Almennt sameiginlegt rými: Rými í íbúðarhúsnæði, utan einkarýmis, sem fleiri en einn íbúi hefur aðgang að.

Aukarými vegna fötlunar: Rými í íbúðarhúsnæði, umfram það sem almennt er í fjölbýlishúsum, en er nauðsynlegt vegna fötlunar íbúa.

Íbúasjóður: Sjóður íbúa sem stendur straum af sameiginlegum útgjöldum við heimilisrekstur.

II. KAFLI.

Umsóknir um þjónustu og mat.

4. gr.

Umsókn um þjónustu.

Sótt er um þjónustu hjá því sveitarfélagi þar sem viðkomandi á lögheimili með skriflegri umsókn. Á grundvelli fyrirliggjandi umsóknar metur sveitarfélagið þörf fyrir stuðning í samráði við umsækjanda eða aðstandanda hans. Það mat skal eiga sér stað innan tveggja mánaða frá því að umsókn berst. Niðurstöðuna skal kynna fyrir umsækjanda eins fljótt og auðið er og eigi síðar en mánuði eftir að hún liggur fyrir.

Umsóknir eru gildar þegar umsækjandi hefur náð 16 ára aldri. Þjónusta kemur þó ekki til framkvæmda fyrr en eftir að 18 ára aldri hefur verið náð.

5. gr.

Mat á þörf fyrir þjónustu og sérstakan stuðning.

Sé niðurstaða matsins sú að þörf umsækjanda fyrir þjónustu sé önnur eða víðtækari en veitt er samkvæmt lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga skal teymi fagfólks meta sérstaka stuðningsþörf umsækjanda. Teymunum er ætlað að meta heildstætt þörf þeirra sem þurfa á þjónustu, sem veitt er á grundvelli laganna, að halda og hvernig, þ.e. með hvaða úrræði megi koma til móts við óskir þeirra. Við matið skal teymi fagfólks nota verklag og viðmiðanir sem tryggja að stuðningsþörf sé metin með samræmdum heildstæðum hætti á landsvísu í samráði við umsækjendur og aðstandendur.

Niðurstaða teymisins um mat á þörf og úrræði skal liggja fyrir eigi síðar en þremur mánuðum eftir að umsókn berst teyminu. Teymið sendir niðurstöðurnar til þeirra er málið varðar, þ.e. umsækjanda, félagsþjónustu þess sveitarfélags þar sem umsækjandi á lögheimili og annarra rekstraraðila þar sem það á við. Þjónustuaðili tekur ákvörðun um hversu mikil þjónusta skuli veitt og hvert fyrirkomulag hennar verði í samráði við umsækjendur eða aðstandendur.

III. KAFLI.

Framkvæmd og fyrirkomulag.

6. gr.

Samningur um þjónustu.

Umsækjandi og þjónustuaðili gera með sér skriflegan samning um hvernig sérstakur stuðningur verði veittur.

Í samningnum skal koma fram með skýrum hætti að samningsaðilar geri sér grein fyrir efni hans.

Samningurinn skal kveða á um:

ábyrgð og skyldur einstaklings og þjónustuaðila,

umfang og innihald þjónustunnar,

sameiginlegan íbúasjóð sé um slíkt að ræða.

Þess skal gætt að sjálfsákvörðunarréttur fólks sé virtur. Geti einstaklingur ekki talað fyrir sig sjálfur skal leita allra leiða til að öðlast skilning á því hver vilji hans er og í því skyni leitað til þeirra sem þekkja hann best. Þess sé gætt að viðkomandi njóti stuðnings aðstandanda eða talsmanns við gerð samningsins.

Miðað skal við að gengið sé frá samningi um þjónustu innan tólf mánaða frá því að umsókn berst sveitarfélagi. Gangi það ekki eftir skal þjónustuaðili tilkynna umsækjanda um það og undirbúa gerð nýs samnings.

7. gr.

Einstaklingsbundin þjónustuáætlun.

Fatlað fólk sem hefur þörf fyrir viðvarandi og fjölbreytilegan stuðning á rétt á að gerð sé einstaklingsbundin þjónustuáætlun fyrir það. Gerð slíkrar áætlunar skal vera á ábyrgð þeirra sem sjá um framkvæmd þjónustunnar.

Þjónustuáætlunin felur í sér skýr markmið sem vinna skal að með því að veita stuðning og samhæfa úrræði mismunandi þjónustuaðila, þar á meðal félagsþjónustu, heilbrigðisþjónustu og annarra aðila, svo sem á sviði menntunar, atvinnu og tómstunda.

Þjónustuáætlunin lýsir því hver ber ábyrgð á því að tilteknum verkþáttum í áætluninni sé framfylgt ásamt upplýsingum um þann tíma sem einstökum stuðningsþáttum er ætlaður.

8. gr.

Framkvæmd þjónustu á heimilum fatlaðs fólks.

Fólk sem nýtur stuðnings samkvæmt reglugerð þessari skal eiga rétt á stuðningi við daglegt líf hvar sem það býr eftir því sem við verður komið. Skipulagt samstarf skal vera milli þeirra sem nota þjónustuna, þjónustuaðila og aðstandanda, sé hlutaðeigandi samþykkuð því.

Sá sem hefur mannaforráð og ber faglega ábyrgð á daglegu starfi með fötluðu fólki á heimilum þess skal hafa þekkingu og reynslu af starfi með fötluðu fólki og menntun til slíkra starfa ef mögulegt er. Þjónustuaðilar og rekstraraðilar bera ábyrgð á því að þjálfun starfsmanna sé ávallt í samræmi við þarfir þeirra sem njóta stuðnings samkvæmt reglugerð þessari.

9. gr.

Endurmat og eftirlit.

Til að tryggja að framvinda þjónustu sé ávallt í samræmi við þau markmið sem sett hafa verið í þjónustuáætlun skal þjónustan endurmetin reglulega á grundvelli verklagsreglna sem sveitarfélag setur.

Eigi sjaldnar en einu sinni á ári skal sá sem nýtur þjónustunnar fá tækifæri til að fara yfir og endurskoða þjónustuáætlunina og meta framkvæmd hennar með þjónustuaðilum.

Sé það mat þess sem notar þjónustu og þjónustuaðila að þörf sé á nýrri áætlun skal hún gerð eigi síðar en þremur mánuðum frá lokum fyrri áætlunar.

Reglulegt eftirlit skal haft með þeirri þjónustu sem veitt er samkvæmt reglugerð þessari, svo sem með gæðamati og könnun meðal þeirra sem njóta þjónustunnar. Nákvæm leiðsögn um framkvæmd þessa eftirlits skal tryggð og samræmd fyrir landið. Velferðarráðuneytið setur starfsreglur, í samráði við Samband íslenskra sveitarfélaga og hagsmunasamtök, um árlegt innra og ytra eftirlit, fyrirkomulag þess og hversu oft eftirlitið fer fram. Innra eftirlit er á ábyrgð og kostnað þjónustuaðila. Ytra eftirlit er á ábyrgð og kostnað velferðarráðuneytis.

10. gr.

Fyrirkomulag þjónustu.

Samningur á grundvelli 6. gr. tekur meðal annars til þess hvernig þjónusta á heimilum fatlaðs fólks er veitt. Almenn er miðað við það að sveitarfélag annist framkvæmd þjónustunnar eða greiði öðrum rekstraraðilum fyrir að veita þjónustuna.

IV. KAFLI.

Fjárhagslegt fyrirkomulag.

11. gr.

Húsnæðisúrræði.

Þegar þjónustuaðili tryggir fötluðu fólki húsnæðisúrræði skal gerður húsaleigusamningur um afnotin. Húsaleigulög gilda um form og efni samningsins. Húsaleigusamningur skal jafnframt staðfestur af þjónustuaðila.

Þegar húsaleigusamningur er gerður eða endurskoðaður skal fjárhæð leigu ákveðin í samræmi við reglur um félagslegt leiguhúsnæði í viðkomandi sveitarfélagi. Um breytingar á leigufjárhæð fer einnig samkvæmt þeim reglum nema sérstaklega sé kveðið á um aðra skipan í samningnum sjálfum eða í reglugerð þessari.

Kostnaðarhlutdeild þjónustuaðila og íbúa vegna húsaleigu skiptist með eftirfarandi hætti:

Sú leiga sem íbúi greiðir er fyrir afnot af einkarými og hlutdeild í sameiginlegu rými í hlutfalli við fjölda íbúa.

Aukarými vegna fötlunar, svo sem starfsmannaaðstaða, og önnur aukin þörf á rými vegna sérstaks húsnæðisúrræðis, greiðist af þjónustuaðila, eftir atvikum samkvæmt sérstökum samningi við umráðaaðila húsnæðis.

Þjónustuaðili skilgreinir hlutdeild íbúa í leigukostnaði vegna aukarýmisins, sbr. b-lið 3. mgr., í samráði við leigjanda.

12. gr.

Rekstrarkostnaður.

Allur launakostnaður við sérstakan stuðning á heimili fatlaðs fólks greiðist af þjónustuaðila. Rekstrarkostnaður vegna þjónustu sem veitt er greiðist af þjónustuaðila. Hér er meðal annars um að ræða kostnað vegna símanotkunar, gagnaflutninga, aksturs og námskeiðahalds sem tengist framkvæmd þjónustunnar. Einnig fæði og annar kostnaður sem fellur til við starfsmannahald.

Beri einstaklingur kostnað af fæði starfsmanns skal þjónustuaðili endurgreiða þann kostnað. Miðað skal við kostnað sem almennt er greiddur vegna fæðis aðstoðarfólks, þ.e. fæðispeningar samkvæmt kjarasamningum.

Annar sameiginlegur rekstrarkostnaður húsnæðis en húsaleiga skiptist í sömu hlutföllum og kveðið er á um í 11. gr.

Um viðhald hins leigða húsnæðis gilda ákvæði húsaleigulaga.

Stofnkostnaður vegna húsbúnaðar í sameiginlegu rými skal greiddur af þjónustuaðila svo og eðlilegt viðhald búnaðar í starfsmannaaðstöðu.

Leigjandi skal greiða sinn hluta í endurnýjun húsbúnaðar og heimilistækja í sameiginlegu rými enda greiði hann ekki fyrir sambærilegan búnað eða tæki í sínu einkarými.

13. gr.

Íbúasjóðir.

Í húsnæði þar sem ekki eru séríbúðir heldur er allur rekstur sameiginlegur skulu íbúar stofna sameiginlegan íbúasjóð til að standa straum af sameiginlegum útgjöldum, þ.e. kostnaði við heimilishald, svo sem fæðiskostnað og orkukostnað. Íbúasjóður er sameiginleg eign sjóðsfélaga. Aðild að sjóðnum er einstaklingsbundin og getur verið að hluta eða öllu leyti. Íbúar veita þjónustuaðila umboð til að reka sjóðinn með samningi skv. 6. gr. þegar það á við.

Miðað skal við að allur kostnaður sem unnt er að sérgreina sé greiddur beint af íbúa og að framlögum í íbúasjóð sé að öllu jöfnu haldið í lágmarki.

Íbúasjóður skal gerður upp um hver áramót og íbúum endurgreitt sé rekstrarafgangur umfram 3% af þeirri heildarfjárhæð sem lögð hefur verið í sjóðinn á árinu. Framlög í íbúasjóð skulu endurskoðuð árlega með hliðsjón af rekstri sjóðsins. Þjónustuaðili ber ábyrgð á að haldið sé yfirlit yfir rekstur sjóðsins og ársreikningum

skilað. Þjónustuaðili skal að minnsta kosti einu sinni á ári boða íbúa eða talsmenn þeirra til fundar til að gera grein fyrir stöðu sjóðsins og ákvörðunum sem taka þarf um sameiginlegan rekstur.

Íbúar eða umboðsmenn þeirra skulu hafa eftirlit með rekstri sjóðsins og taka ákvörðun um framlög í sjóðinn ásamt þeim starfsmanni þjónustuaðila sem veitt hefur verið umboð við rekstur íbúasjóðsins.

V. KAFLI.

Húsnæði.

14. gr.

Íbúðir.

Fatlað fólk og fjölskyldur þeirra skulu eiga aðgang að leiguhúsnæði á almennum markaði eða félagslegu leiguhúsnæði hjá sveitarfélögum til jafns við aðra.

Sé þörf fyrir sérstakt húsnæði vegna sérstakra eða mikilla þjónustuþarfa fatlaðs fólks skal þjónustuaðili sem ber ábyrgð á þjónustunni tryggja að slíkt húsnæði sé til staðar.

Húsnæði sem tekið er í notkun eftir gildistöku reglugerðar þessarar skulu lúta eftirfarandi viðmiðunum:

Íbúðir skulu vera í almennri íbúðabygging. Leitast skal við að þær séu í nálægð við þjónustumiðstöð eða íbúðakjarna þar sem gera má ráð fyrir stöðugri viðveru stuðningsaðila. Einnig skal leitast við að þær séu í nágrenni við almenningsamgöngur og þjónustustofnanir.

Þar sem nokkrar íbúðir eru í sama fjölbylishúsi eða á sömu lóð skal miða við að fjöldi samliggjandi íbúða á hæð eða stigagangi sé á bilinu fjórar til sex og að hámarki átta til tíu í sama húsi.

Íbúðirnar skulu ekki vera fleiri en fjórar til sex ef um er að ræða heimili með sameiginlegri aðstöðu.

Heimilt er að víkja frá kröfum um fjölda íbúða skv. b-lið 3. mgr. þannig að samliggjandi íbúðir verði sjö talsins, sé rökstudd ástæða til slíks fráviks að mati velferðarráðuneytis.

15. gr.

Stærð og gerð íbúða.

Íbúðir sem teknar eru í notkun eftir gildistöku þessarar reglugerðar skulu að jafnaði ekki vera minni en 40–60 fermetrar að stærð. Íbúðir skulu ávallt fullnægja lágmarkskröfum byggingarreglugerðar eins og hún er hverju sinni og um aðgengi auk viðbótarrýmis sem talið er nauðsynlegt vegna fötlunar íbúanna.

Íbúðir skulu vera búnar viðeigandi búnaði sem tryggir öryggi íbúa.

VI. KAFLI.

Gildistaka.

16. gr.

Reglugerð þessi er sett með heimild í 10. gr. laga um málefni fatlaðs fólks, nr. 59/1992, með síðari breytingum, meðal annars þeim sem samþykktar voru á Alþingi þann 17. desember 2010, nr. 152/2010. Reglugerðin öðlast gildi 1. janúar 2011, sbr. þó 2. mgr. Jafnframt fellur úr gildi reglugerð um búsetu fatlaðra, nr. 296/2002, með síðari breytingum, sbr. þó ákvæði til bráðabirgða I.

Ekki er skilyrði að íbúðir sem teknar hafa verið í notkun fyrir gildistöku reglugerðar þessarar, þann 1. janúar 2011, uppfylli ákvæði b- og c-liðar 3. mgr. 14. gr. um fjölda íbúða og staðsetningu þeirra í fjölbylishúsi og 15. gr. um stærð þeirra. Íbúðir sem teknar eru í notkun eftir 1. janúar 2011 skulu uppfylla framangreind skilyrði. Heimilt er þó sveitarstjórn að ákvarða að svo verði gert í áföngum. Áfangarnir geta verið sem hér segir: Nýbyggingar, eða nýtt húsnæði sem tekið er í notkun eftir gildistöku reglugerðar þessarar, skulu uppfylla framangreind ákvæði frá og með 1. janúar 2012. Eldra húsnæði, sem tekið er í notkun eftir gildistöku reglugerðar þessarar, skal uppfylla skilyrðin eigi síðar en 1. júlí 2013.

Ákvæði til bráðabirgða.

I.

Þrátt fyrir að reglugerð um búsetu fatlaðra, nr. 296/2002, með síðari breytingum, sé úr gildi felld með reglugerð þessari, halda þó gildi sínu ákvæði reglugerðarinnar að því er varðar heimili fyrir börn, sbr. 7. gr. hennar, meðan slík heimili eru rekin.

II.

Við gildistöku reglugerðar þessarar breytist fjárhæð húsaleigu samkvæmt húsaleigusamningum sem gerðir hafa verið á grundvelli reglugerðar um búsetu fatlaðra, nr. 296/2002, með síðari breytingum. Breytingin felst í því að fjárhæð húsaleigu tekur mið af breytingum sem orðið hafa á vísitölu neysluverðs frá janúar 2003. Hin breytta húsaleiga tekur breytingum í samræmi við reglur um félagslegt leiguhúsnæði í viðkomandi sveitarfélagi sem eru í gildi á þeim tíma þegar breytingin er gerð. Sveitarstjórn er heimilt að ákvarða að framangreind breyting á húsaleigu komi til framkvæmda í fjórum áföngum, þ.e. 1. apríl og 1. október 2011 og 1. apríl og 1. október 2012. Tilkynna skal sérhverjum leigjanda um breytingu á húsaleigu í hverjum áfanga eigi síðar en tveimur mánuðum áður en breytingin kemur til framkvæmda.

Félags- og tryggingamálaráðuneytinu, 29. desember 2010.

Guðbjartur Hannesson.

Lára Björnsdóttir.

FYLGISKJAL 5 – Hlutfall útgjalda vegna félagsþjónustu af skatttekjum árið 2010 eftir sveitarfélögum

Sveitarfélög	Skatttekjur	Rekstrar- kostnaður (brúttó)	Þjónustu- tekjur	Útgjöld (nettó)	% útgjalda af skatttekjum
0000 - Reykjavíkurborg	51.604.751	13.683.966	-4.419.748	9.264.217	18%
1000 - Kópavogsbær	13.597.372	1.596.066	-401.846	1.194.220	9%
1100 - Seltjarnarneskaupstaður	1.909.727	199.409	-35.499	163.910	9%
1300 - Garðabær	4.943.107	328.193	-55.568	272.625	6%
1400 - Hafnarfjarðarkaupstaður	11.157.809	1.457.462	-306.453	1.151.009	10%
1603 - Sveitarfélag Álftanes	1.251.337	73.010	-8.702	64.308	5%
1604 - Mosfellsbær	3.553.500	314.708	-57.737	256.970	7%
1606 - Kjósarhreppur	93.963	9.138	0	9.138	10%
2000 - Reykjanesbær	5.906.239	942.565	-360.707	581.858	10%
2300 - Grindavíkurbær	1.274.681	138.903	-28.770	110.133	9%
2503 - Sandgerðisbær	926.887	86.167	-22.885	63.281	7%
2504 - Sveitarfélagið Garður	681.810	68.269	-9.060	59.209	9%
2506 - Sveitarfélagið Vogar	549.561	43.753	-1.745	42.008	8%
3000 - Akraneskaupstaður	2.891.727	373.961	-81.104	292.857	10%
3511 - Hvalfjarðarsveit	505.810	37.410	-3.053	34.357	7%
3609 - Borgarbyggð	1.752.534	154.931	-41.910	113.020	6%
3709 - Grundarfjarðarbær	459.647	23.517	-3.849	19.668	4%
3710 - Helgafellssveit	24.928	2.919	-272	2.647	11%
3711 - Stykkishólmsbær	574.925	24.158	0	24.158	4%
3713 - Eya- og Miklaholtshreppur	66.436	2.299	-505	1.795	3%
3714 - Snæfellsbær	1.009.342	84.989	-39.998	44.991	4%
3811 - Dalabyggð	405.053	16.797	-2.077	14.720	4%
4100 - Bolungarvíkurkaupstaður	421.008	42.530	-6.477	36.053	9%
4200 - Ísafjarðarbær	1.947.010	152.298	-28.961	123.337	6%
4502 - Reykhólahreppur	141.441	11.543	-688	10.855	8%
4604 - Tálknafjarðarhreppur	164.980	6.273	-974	5.299	3%
4607 - Vesturbyggð	528.425	33.995	-6.160	27.835	5%
4803 - Súðavíkurhreppur	148.225	7.423	-347	7.076	5%
4901 - Árneshreppur	22.556	410	-174	236	1%
4902 - Kaldrananeshreppur	61.937	3.102	-457	2.644	4%
4908 - Bæjarhreppur	62.745	1.096	-341	755	1%
4911 - Strandabyggð	306.979	14.894	-3.495	11.399	4%
5200 - Sveitarfélagið Skagafjörður	2.115.741	363.736	-236.408	127.327	6%
5508 - Húnaþing vestra	633.601	96.835	-61.228	35.607	6%
5604 - Blönduósbær	452.136	43.076	-8.033	35.043	8%
5609 - Sveitarfélagið Skagaströnd	282.480	20.149	-3.735	16.414	6%
5611 - Skagabyggð	58.015	3.675	-136	3.539	6%
5612 - Húnavatnshreppur	275.815	20.744	-3.298	17.446	6%
5706 - Akrahreppur	115.140	6.906	0	6.906	6%
6000 - Akureyrarkaupstaður	7.845.017	2.500.292	-1.553.465	946.827	12%
6100 - Norðurþing	1.515.518	263.909	-179.688	84.221	6%
6250 - Fjallabyggð	1.165.651	184.290	-107.620	76.670	7%
6400 - Dalvíkurbyggð	1.004.979	78.280	-16.974	61.306	6%
6513 - Eyjafjarðarsveit	560.407	26.934	-4.052	22.882	4%
6514 - Hörgárbyggð	317.408	16.220	-1.904	14.316	5%
6601 - Svalbarðsstrandarhreppur	205.750	7.647	-1.315	6.332	3%
6602 - Grytubakkahreppur	197.555	10.888	-1.827	9.061	5%
6607 - Skútustaðahreppur	230.737	29.291	-3.259	26.032	11%
6611 - Tjörneshreppur	18.882	3.153	0	3.153	17%
6612 - Þingeyjarsveit	554.718	42.209	-6.504	35.705	6%

Sveitarfélög	Skatttekjur	Rekstrar- kostnaður (brúttó)	Þjónustu- tekjur	Útgjöld (nettó)	% útgjalda af skatttekjum
6706 - Svalbarðshreppur	56.030	6.735	-563	6.172	11%
6709 - Langanesbyggð	319.585	17.744	-2.414	15.330	5%
7000 - Seyðisfjarðarkaupstaður	372.500	28.132	-7.043	21.089	6%
7300 - Fjarðabyggð	2.703.458	236.927	-24.965	211.961	8%
7502 - Vopnafjarðarhreppur	383.552	33.738	-6.264	27.475	7%
7505 - Fljótsdalshreppur	128.597	2.691	-587	2.104	2%
7509 - Borgarfjarðarhreppur	77.002	5.383	-916	4.467	6%
7613 - Breiðdalshreppur	125.302	14.599	-5.317	9.282	7%
7617 - Djúpavogshreppur	247.986	10.600	-2.584	8.016	3%
7620 - Fljótsdalshérað	1.795.606	166.087	-45.633	120.454	7%
7708 - Sveitarfélagið Hornafjörður	1.168.339	95.313	-43.360	51.953	4%
8000 - Vestmannaeyjabær	2.021.264	233.651	-111.563	122.088	6%
8200 - Sveitarfélagið Árborg	3.402.181	379.712	-91.519	288.193	8%
8508 - Mýrdalshreppur	271.049	13.080	-1.531	11.549	4%
8509 - Skaftárhreppur	246.012	19.794	-1.761	18.033	7%
8610 - Ásahreppur	140.841	6.872	-1.452	5.420	4%
8613 - Rangárþing eystra	875.442	53.488	-6.984	46.504	5%
8614 - Rangárþing ytra	796.561	48.688	-7.501	41.188	5%
8710 - Hrunamannahreppur	420.795	55.497	-24.841	30.655	7%
8716 - Hveragerðisbær	1.048.253	108.551	-18.043	90.508	9%
8717 - Sveitarfélagið Ölfus	969.386	78.011	-18.184	59.827	6%
8719 - Grímsnes- og Grafningshreppur	391.615	21.327	-4.382	16.945	4%
8720 - Skeiða- og Gnúpverjahreppur	341.768	23.552	-2.605	20.947	6%
8721 - Bláskógabyggð	543.719	35.501	-5.266	30.235	6%
8722 - Flóahreppur	350.380	15.846	-1.320	14.526	4%
Landið allt	145.693.226	25.365.904	-8.555.605	16.810.298	12%

FYLGISKJAL 6 – Heildargreiðslur sveitarfélaga vegna húsaleigubóta árin 2008–2010 eftir sveitarfélögum

Sveitarfélög	2008	2009	2010	% breyting 2008-2010
0000 Reykjavíkurborg	1.271.765.593	1.522.693.537	1.581.755.783	24%
1000 Kópavogsbær	140.008.353	203.620.866	237.741.172	70%
1100 Seltjarnarneskaupstaður	16.292.839	20.729.846	22.370.146	37%
1300 Garðabær	25.044.964	38.839.150	44.995.517	80%
1400 Hafnarfjarðarkaupstaður	153.181.080	239.998.217	274.549.702	79%
1603 Sveitarfélagið Álftanes	8.299.174	11.470.859	13.269.661	60%
1604 Mosfellsbær	33.059.578	48.875.871	55.606.024	68%
1606 Kjósarhreppur	-	-	-	-
2000 Reykjanesbær	197.567.399	267.031.994	258.159.625	31%
2300 Grindavíkurbær	23.420.444	29.769.689	31.098.694	33%
2503 Sandgerðisbær	10.015.465	12.361.634	10.839.926	8%
2504 Sveitarfélagið Garður	10.422.105	9.947.566	12.405.682	19%
2506 Sveitarfélagið Vogar	1.158.528	3.762.959	4.244.258	266%
3000 Akraneskaupstaður	42.874.517	61.165.231	63.492.189	48%
3506 Skorradalshreppur	-	-	-	-
3511 Hvalfjarðarsveit	351.678	1.222.382	1.685.952	379%
3609 Borgarbyggð	46.730.139	49.426.180	44.416.031	-5%
3709 Grundarfjarðarbær	6.749.995	7.425.624	6.904.608	2%
3710 Helgafellssveit	348.474	239.241	511.539	47%
3711 Stykkishólmsbær	5.125.656	6.200.949	6.787.399	32%
3713 Eyja- og Miklaholtshreppur	1.051.085	1.086.314	906.666	-14%
3714 Snæfellsbær	9.369.158	11.652.866	11.760.908	26%
3811 Dalabyggð	2.744.902	3.739.921	3.779.777	38%
4100 Bolungarvíkurkaupstaður	6.411.724	7.033.002	7.995.633	25%
4200 Ísafjarðarbær	44.206.235	42.824.326	36.899.568	-17%
4502 Reykhólahreppur	1.073.750	1.447.117	1.283.199	20%
4604 Tálknafjarðarhreppur	1.481.898	1.184.622	931.732	-37%
4607 Vesturbyggð	7.081.542	7.891.591	8.553.313	21%
4803 Súðavíkurhreppur	227.339	679.988	414.110	82%
4901 Árneshreppur	461.246	287.735	315.000	-32%
4902 Kaldrananeshreppur	797.462	1.127.218	812.047	2%
4908 Bæjarhreppur	336.783	472.105	629.989	87%
4911 Strandabyggð	4.263.230	4.687.022	5.481.250	29%
5200 Sveitarfélagið Skagafjörður	30.543.458	34.355.559	38.252.527	25%
5508 Húnaþing vestra	14.137.674	17.051.164	14.687.522	4%
5604 Blönduóssbær	10.630.294	10.918.254	10.513.770	-1%
5609 Sveitarfélagið Skagaströnd	5.297.757	4.980.140	5.532.293	4%
5611 Skagabyggð	183.194	152.991	164.929	-10%
5612 Húnavatnshreppur	4.971.940	6.522.709	5.962.640	20%
5706 Akrahreppur	1.744.709	1.263.508	1.132.519	-35%
6000 Akureyrarkaupstaður	183.276.451	212.779.379	221.352.767	21%
6100 Norðurþing	29.189.920	26.958.839	24.961.333	-14%
6250 Fjallabyggð	19.421.664	19.777.913	18.658.400	-4%
6400 Dalvíkurbyggð	18.374.755	20.130.776	16.340.150	-11%
6506 Arnarneshreppur	587.825	882.306	485.244	-17%
6513 Eyjafjarðarsveit	3.226.257	4.839.735	5.556.054	72%
6514 Hörgárbyggð	1.123.656	1.887.526	2.730.347	143%
6601 Svalbarðsstrandarhreppur	1.587.349	2.203.224	2.331.466	47%
6602 Grýtubakkahreppur	3.136.207	3.933.867	3.238.488	3%
6607 Skútustaðahreppur	3.667.317	4.146.752	4.043.023	10%
6609 Aðaldælahreppur	710.711	*	*	*

Sveitarfélög	2008	2009	2010	% breyting 2008-2010
6611 Tjörneshreppur	684.369	515.527	502.837	-27%
6612 Þingeyjarsveit	5.361.394	7.393.067	6.776.919	26%
6706 Svalbarðshreppur	1.154.284	1.391.312	999.607	-13%
6709 Langanesbyggð	2.190.079	2.921.033	2.831.519	29%
7000 Seyðisfjarðarkaupstaður	8.100.340	7.671.559	6.986.512	-14%
7300 Fjarðabyggð	22.284.449	33.448.729	26.717.297	20%
7502 Vopnafjarðarhreppur	4.841.876	5.883.555	4.407.734	-9%
7505 Fljótshreppur	380.142	980.684	1.078.604	184%
7509 Borgarfjarðarhreppur	1.481.981	1.303.017	1.527.072	3%
7613 Breiðdalshreppur	1.369.085	1.313.352	1.056.369	-23%
7617 Djúpvogshreppur	3.240.162	3.014.803	3.501.357	8%
7620 Fljótshérað	22.853.094	28.957.067	27.404.537	20%
7708 Sveitarfélagið Hornafjörður	16.095.644	17.082.055	16.336.839	1%
8000 Vestmannaeyjabær	25.933.043	31.508.701	28.152.309	9%
8200 Sveitarfélagið Árborg	53.798.102	69.707.357	76.058.415	41%
8508 Mýrdalshreppur	1.601.640	2.264.722	2.035.118	27%
8509 Skaftárhreppur	3.203.085	3.445.386	3.072.870	-4%
8610 Ásahreppur	790.459	1.606.815	1.340.679	70%
8613 Rangárþing eystra	6.256.570	8.712.916	8.035.168	28%
8614 Rangárþing ytra	8.534.858	10.250.383	7.196.060	-16%
8710 Hrunamannahreppur	4.003.623	5.493.578	7.623.872	90%
8716 Hveragerðisbær	13.285.641	17.023.613	22.738.572	71%
8717 Sveitarfélagið Ölfus	15.221.841	16.953.294	16.876.493	11%
8719 Grímsnes- og Grafningshreppur	9.493.993	8.632.236	7.796.842	-18%
8720 Skeiða- og Gnúhverfahreppur	3.393.614	4.501.855	4.449.027	31%
8721 Bláskógabyggð	6.953.230	8.538.166	9.647.785	39%
8722 Flóahreppur	2.339.315	2.480.904	2.261.451	-3%
Landið allt	2.648.579.386	3.294.675.953	3.423.952.436	29%

Skýring: Tölur í krónum og upphæðir staðvirkar á verðlag ársins 2010.

*Í kjölfar atkvæðagreiðslu þann 26. apríl 2008 sameinaðist Aðaldælahreppur nágrannasveitarfélaginu Þingeyjarsveit.
- Gögn ekki tillæk

FYLGISKJAL 7 – Heildargreiðslur sveitarfélaga vegna húsaleigubóta árið 2010 eftir tegund íbúða og eftir sveitarfélögum

Sveitarfélög	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námgarðar /heimavist	Sambyli	Húsaleigubætur alls	
0000	Reykjavíkurborg	879.223.495	535.801.445	144.654.131	22.076.712	1.581.755.783
1000	Kópavogsbær	144.208.518	84.138.803	6.444.170	2.949.681	237.741.172
1100	Seltjarnarneskaupstaður	17.413.127	3.820.569	468.873	667.577	22.370.146
1300	Garðabær	34.300.933	4.661.978	4.955.870	1.076.736	44.995.517
1400	Hafnarfjarðarkaupstaður	200.784.339	60.412.878	6.768.391	6.584.094	274.549.702
1603	Sveitarfélagið Álftanes	8.145.776	3.218.397	1.345.988	559.500	13.269.661
1604	Mosfellsbær	35.306.836	9.134.488	1.569.300	9.595.400	55.606.024
1606	Kjósarhreppur	0	0	0	0	0
2000	Reykjanesbær	114.961.768	52.149.523	89.912.991	1.135.343	258.159.625
2300	Grindavíkurbær	17.946.137	7.855.194	4.038.623	1.258.740	31.098.694
2503	Sandgerðisbær	6.378.399	3.144.724	1.316.803	0	10.839.926
2504	Sveitarfélagið Garður	10.355.239	753.861	1.296.582	0	12.405.682
2506	Sveitarfélagið Vogar	3.659.495	0	584.763	0	4.244.258
3000	Akraneskaupstaður	50.698.474	8.497.264	3.198.451	1.098.000	63.492.189
3506	Skorradalshreppur	0	0	0	0	0
3511	Hvalfjarðarsveit	1.513.236	0	172.716	0	1.685.952
3609	Borgarbyggð	16.963.178	5.925.158	21.449.695	78.000	44.416.031
3709	Grundarfjarðarbær	1.812.214	2.957.118	2.135.276	0	6.904.608
3710	Helgafellssveit	0	0	511.539	0	511.539
3711	Stykkishólmsbær	5.532.161	0	1.255.238	0	6.787.399
3713	Eyja- og Miklaholtshreppur	492.000	0	414.666	0	906.666
3714	Snæfellsbær	4.807.043	2.121.924	4.831.941	0	11.760.908
3811	Dalabyggð	2.888.872	0	890.905	0	3.779.777
4100	Bolungarvíkurkaupstaður	3.824.672	3.084.735	1.086.226	0	7.995.633
4200	Ísafjarðarbær	14.728.402	18.060.641	3.678.525	432.000	36.899.568
4502	Reykhólahreppur	347.320	746.994	188.885	0	1.283.199
4604	Tálknafjarðarhreppur	452.418	197.619	281.695	0	931.732
4607	Vesturbyggð	2.717.033	4.257.846	1.578.434	0	8.553.313
4803	Súðavíkurhreppur	331.760	0	82.350	0	414.110
4901	Árneshreppur	315.000	0	0	0	315.000
4902	Kaldrananeshreppur	243.000	0	569.047	0	812.047
4908	Bæjarhreppur	447.677	0	182.312	0	629.989
4911	Strandabyggð	2.585.063	1.104.801	1.791.386	0	5.481.250
5200	Sveitarfélagið Skagafjörður	11.740.054	13.421.625	12.064.074	1.026.774	38.252.527
5508	Húnaþing vestra	5.280.034	5.285.493	3.550.651	571.344	14.687.522
5604	Blönduóssbær	2.076.021	4.885.275	2.866.974	685.500	10.513.770
5609	Sveitarfélagið Skagaströnd	1.357.694	2.159.850	1.945.749	69.000	5.532.293
5611	Skagabyggð	55.044	0	109.885	0	164.929
5612	Húnavatnshreppur	0	0	5.630.068	332.572	5.962.640
5706	Akrahreppur	477.000	0	655.519	0	1.132.519
6000	Akureyrarkaupstaður	128.483.969	60.075.406	26.418.077	6.375.315	221.352.767
6100	Norðurþing	14.253.320	2.141.274	8.176.739	390.000	24.961.333
6250	Fjallabyggð	7.507.522	7.655.235	2.953.800	541.843	18.658.400
6400	Dalvíkurbyggð	7.551.500	3.911.577	4.242.789	634.284	16.340.150
6506	Arnarneshreppur	256.500	0	228.744	0	485.244
6513	Eyjafjarðarsveit	3.605.545	635.286	1.315.223	0	5.556.054
6514	Hörgárbyggð	1.720.623	0	1.009.724	0	2.730.347
6601	Svalbarðsstrandarhreppur	1.878.005	0	453.461	0	2.331.466
6602	Grytubakkahreppur	1.418.506	237.809	1.582.173	0	3.238.488
6607	Skútustaðahreppur	1.080.416	0	2.962.607	0	4.043.023
6611	Tjörneshreppur	0	0	502.837	0	502.837

Sveitarfélög	Almennar ibúðir	Félagslegar ibúðir	Námgarðar /heimavist	Sambyli	Húsaleigubætur alls
6612 Þingeyjarsveit	3.816.926	0	2.959.993	0	6.776.919
6706 Svalbarðshreppur	0	0	999.607	0	999.607
6709 Langanesbyggð	1.793.708	734.008	303.803	0	2.831.519
7000 Seyðisfjarðarkaupstaður	3.043.154	2.688.252	1.255.106	0	6.986.512
7300 Fjarðabyggð	12.583.571	8.559.232	5.265.938	308.556	26.717.297
7502 Vopnafjarðarhreppur	1.991.858	0	2.415.876	0	4.407.734
7505 Fljótshreppur	522.145	0	556.459	0	1.078.604
7509 Borgarfjarðarhreppur	1.383.072	0	144.000	0	1.527.072
7613 Breiðdalshreppur	216.000	452.367	388.002	0	1.056.369
7617 Djúpavogshreppur	1.332.600	446.600	1.722.157	0	3.501.357
7620 Fljótshérað	11.816.069	10.154.633	3.748.147	1.685.688	27.404.537
7708 Sveitarfélagið Hornafjörður	5.470.852	6.635.478	3.535.709	694.800	16.336.839
8000 Vestmannaeyjabær	13.956.646	9.688.677	3.652.418	854.568	28.152.309
8200 Sveitarfélagið Árborg	51.559.594	18.223.957	4.141.114	2.133.750	76.058.415
8508 Mýrdalshreppur	1.529.368	0	505.750	0	2.035.118
8509 Skaftárhreppur	764.772	1.466.689	841.409	0	3.072.870
8610 Ásahreppur	939.064	0	401.615	0	1.340.679
8613 Rangárþing eystra	3.203.625	1.863.795	2.967.748	0	8.035.168
8614 Rangárþing ytra	3.624.710	1.360.362	2.210.988	0	7.196.060
8710 Hrunamannahreppur	5.186.492	0	2.437.380	0	7.623.872
8716 Hveragerðisbær	20.108.835	625.597	1.331.049	673.091	22.738.572
8717 Sveitarfélagið Ölfus	11.552.326	2.363.331	1.582.708	1.378.128	16.876.493
8719 Grímsnes- og Grafningshreppur	1.711.195	4.776.991	534.340	774.316	7.796.842
8720 Skeiða- og Gnúpverjahreppur	2.257.090	0	1.384.437	807.500	4.449.027
8721 Bláskógabyggð	7.069.854	0	2.577.931	0	9.647.785
8722 Flóahreppur	1.056.302	0	1.205.149	0	2.261.451
Landið allt	1.940.615.166	982.494.759	433.393.699	67.448.812	3.423.952.436

FYLGISKJAL 8 – Greiðslur sveitarfélaga vegna húsaleigubóta viðtakanda í almennum og félagslegum íbúðum árin 2008–2010 eftir sveitarfélögum

Sveitarfélög	Samtals almennar íbúðir				Samtals félagslegar íbúðir					
	2008	2009	2010	Breyting 2008–2010	% breyting 2008–2010	2008	2009	2010	Breyting 2008–2010	% breyting 2008–2010
0000 Reykjavíkurborg	581.794	811.723	879.223	297.429	51%	529.351	539.182	535.801	6.451	1%
1000 Kópavogsbær	53.022	106.974	144.209	91.186	172%	78.633	87.222	84.139	5.506	7%
1100 Seltjarnarneskaupstaður	9.811	15.158	17.413	7.602	77%	5.216	4.570	3.821	-1.396	-27%
1300 Garðabær	15.171	29.619	34.301	19.129	126%	3.244	3.618	4.662	1.418	44%
1400 Hafnarfjarðarkaupstaður	76.437	153.749	200.784	124.347	163%	58.528	66.325	60.413	1.885	3%
1603 Sveitarfélagið Alfarnes	4.208	6.550	8.146	3.938	94%	3.245	3.420	3.218	-27	-1%
1604 Mosfellsbær	16.084	30.270	35.307	19.223	120%	10.435	10.447	9.134	-1.301	-12%
1606 Kjósarhreppur	0	0	0	0		0	0	0	0	
2000 Reykjanesbær	53.330	95.926	114.962	61.632	116%	55.143	55.187	52.150	-2.994	-5%
2300 Grindavíkurbær	9.263	14.954	17.946	8.683	94%	8.993	8.643	7.855	-1.138	-13%
2503 Sandgerðisbær	5.900	8.400	6.378	478	8%	2.058	2.583	3.145	1.087	53%
2504 Sveitarfélagið Garður	7.098	7.409	10.355	3.257	46%	1.787	910	754	-1.033	-58%
2506 Sveitarfélagið Vogar	848	3.333	3.659	2.811	331%	0	0	0	0	
3000 Akraneskaupstaður	24.959	43.377	50.698	25.740	103%	13.811	13.547	8.497	-5.314	-38%
3506 Skorradaishreppur	0	0	0	0		0	0	0	0	
3511 Hvalfjarðarsveit	0	748	1.513	1.513		0	0	0	0	
3609 Borgarbyggð	12.239	17.234	16.963	4.724	39%	5.752	6.303	5.925	173	3%
3709 Grundarfjarðarbær	1.175	2.124	1.812	637	54%	3.683	3.485	2.957	-726	-20%
3710 Helgafellssveit	0	0	0	0		0	0	0	0	
3711 Stykkisholmsbær	3.506	5.085	5.532	2.026	58%	0	0	0	0	
3713 Eyja- og Miklaholtshreppur	409	405	492	83	20%	0	0	0	0	
3714 Snæfellsbær	2.793	3.373	4.807	2.014	72%	2.458	2.363	2.122	-336	-14%
3811 Dalabyggð	1.796	2.623	2.889	1.093	61%	0	0	0	0	
4100 Bolungarvíkurkaupstaður	2.582	3.271	3.825	1.243	48%	3.138	3.059	3.085	-53	-2%
4200 Ísafjarðarbær	15.291	17.515	14.728	-563	-4%	22.365	19.766	18.061	-4.304	-19%
4502 Reykhólahreppur	44	323	347	303	685%	451	751	747	296	66%
4604 Talknafjarðarhreppur	683	700	452	-230	-34%	330	150	198	-132	-40%
4607 Vesturbyggð	1.973	2.781	2.717	744	38%	3.515	3.508	4.258	743	21%
4803 Suðavíkurhreppur	99	484	332	232	234%	112	177	0	-112	-100%
4901 Árneshreppur	328	133	315	-13	-4%	0	0	0	0	

Sveitarfélög	Samtals almennar íbúðir					Samtals félagslegar íbúðir				
	2008	2009	2010	Breyting 2008-2010	% breyting 2008-2010	2008	2009	2010	Breyting 2008-2010	% breyting 2008-2010
4902 Kaldrananeshreppur	468	579	243	-225	-48%	0	0	0	0	0
4908 Bæjarhreppur	0	152	448	448		0	0	0	0	0
4911 Strandabyggð	1.894	2.288	2.585	691	37%	511	960	1.105	594	116%
5200 Sveitarfélagið Skagafjörður	7.999	9.591	11.740	3.741	47%	11.738	12.908	13.422	1.683	14%
5508 Húnaþing vestra	3.417	6.188	5.280	1.863	55%	5.265	5.700	5.285	20	0%
5604 Blönduóssbær	3.049	2.620	2.076	-973	-32%	4.803	5.391	4.885	82	2%
5609 Sveitarfélagið Skagaströnd	687	1.211	1.358	671	98%	1.863	1.683	2.160	296	16%
5611 Skagabyggð	48	0	55	7	15%	0	0	0	0	0
5612 Húnavatnshreppur	30	171	0	-30	-100%	0	0	0	0	0
5706 Akrahreppur	265	114	477	212	80%	124	0	0	-124	-100%
6000 Akureyrarkaupstaður	89.843	118.391	128.484	38.641	43%	56.959	62.934	60.075	3.117	5%
6100 Norðurþing	16.481	15.091	14.253	-2.227	-14%	3.106	2.803	2.141	-964	-31%
6250 Fjallabyggð	7.680	6.718	7.508	-173	-2%	6.428	8.453	7.655	1.227	19%
6400 Dalvíkurbyggð	7.234	9.418	7.552	318	4%	6.022	5.354	3.912	-2.111	-35%
6501 Grímseyjarhreppur	0	0	**	0		0	0	**	0	0
6506 Arnarneshreppur	358	594	257	-101	-28%	0	0	0	0	0
6513 Eyjafjarðarsveit	906	2.617	3.606	2.699	298%	975	645	635	-339	-35%
6514 Hörgarbyggð	355	1.068	1.721	1.366	385%	0	0	0	0	0
6601 Svalbarðsströndarhreppur	857	1.524	1.878	1.021	119%	0	0	0	0	0
6602 Grýtbakkahreppur	1.501	2.336	1.419	-83	-6%	235	205	238	3	1%
6607 Skútustaðahreppur	1.155	1.034	1.080	-75	-6%	0	0	0	0	0
6609 Aðaldælahreppur	158	*	*	0		0	*	*	0	0
6611 Tjörneshreppur	449	134	0	-449	-100%	0	57	0	0	0
6612 Þingeyjarsveit	2.952	4.339	3.817	865	29%	0	0	0	0	0
6706 Svalbarðshreppur	194	180	0	-194	-100%	0	0	0	0	0
6709 Langanesbyggð	936	1.648	1.794	858	92%	860	760	734	-126	-15%
7000 Seyðisfjarðarkaupstaður	2.878	3.257	3.043	165	6%	2.696	2.967	2.688	-7	0%
7300 Fjarðabyggð	5.469	11.519	12.584	7.114	130%	11.698	15.589	8.559	-3.138	-27%
7502 Vopnafjarðarhreppur	1.506	2.209	1.992	486	32%	0	0	0	0	0
7505 Fjótisdalshreppur	149	433	522	373	251%	0	0	0	0	0
7509 Borgarfjarðarhreppur	1.144	1.187	1.383	239	21%	0	0	0	0	0
7613 Breiðdalshreppur	0	0	216	216		659	713	452	-207	-31%

Sveitarfélög	Samtals almennar íbúðir				Samtals félagslegar íbúðir					
	2008	2009	2010	Breyting 2008-2010	% breyting 2008-2010	2008	2009	2010	Breyting 2008-2010	% breyting 2008-2010
7617 Djúpvogshreppur	921	1.173	1.333	411	45%	178	298	447	268	151%
7620 Fljótsdalshérað	6.941	12.297	11.816	4.875	70%	11.397	11.500	10.155	-1.243	-11%
7708 Sveitarfélagið Hornafjörður	4.460	5.227	5.471	1.011	23%	7.741	7.940	6.635	-1.106	-14%
8000 Vestmannaeyjabær	14.419	18.833	13.957	-462	-3%	6.919	7.442	9.689	2.770	40%
8200 Sveitarfélagið Arborg	29.714	44.178	51.560	21.845	74%	17.665	18.628	18.224	559	3%
8508 Myrdalshreppur	963	1.164	1.529	566	59%	0	0	0	0	0
8509 Skafthreppur	1.050	779	765	-285	-27%	1.369	1.460	1.467	98	7%
8610 Ásahreppur	631	918	939	308	49%	0	0	0	0	0
8613 Rangárþing eystra	2.683	3.828	3.204	521	19%	1.224	1.732	1.864	640	52%
8614 Rangárþing ytra	3.987	5.271	3.625	-362	-9%	2.086	1.890	1.360	-726	-35%
8710 Hrunamannahreppur	2.038	3.459	5.186	3.149	155%	0	0	0	0	0
8716 Hveragerðisbær	9.233	13.951	20.109	10.876	118%	1.285	998	626	-660	-51%
8717 Sveitarfélagið Ólafus	7.732	10.260	11.552	3.820	49%	2.702	2.949	2.363	-338	-13%
8719 Grímsnes- og Grafingshreppur	2.216	2.108	1.711	-505	-23%	5.480	4.829	4.777	-703	-13%
8720 Skeiða- og Gnúpverjahreppur	1.524	2.279	2.257	733	48%	0	0	0	0	0
8721 Blaskógabyggð	3.825	5.292	7.070	3.245	85%	0	0	0	0	0
8722 Flóahreppur	482	587	1.056	575	119%	0	0	0	0	0
Landið allt	1.153.723	1.722.457	1.940.615	786.892	68%	984.237	1.022.002	982.495	-1.742	0%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Tölur í þús.kr og upphæðir staðvirkar á verðlag ársins 2010.

*Í kjölfar atkvæðagreiðslu þann 26. apríl 2008 sameinaðist Adaldælahreppur nágrennasveitarfélaginu Þingeyjarsveit.

- Gögn ekki tilfæk.

**Grimseyjahreppur sameinaðist Akureyrarbæ í kjölfar kosninga árið 2009

FYLGISKJAL 9 – Greiðslur sveitarfélaga vegna húsaleigubóta viðtakanda á námsgörðum/heimavistum og sambyllum árin 2008–2010 eftir sveitarfélögum

Sveitarfélög	Samtals námsgarðar/heimavistir				Samtals sambylli					
	2008	2009	2010	Breyting 2008-2010	% breyting 2008-2010	2008	2009	2010	Breyting 2008-2010	% breyting 2008-2010
0000 Reykjavíkurborg	136.767	145.362	144.654	7.887	6%	23.854	24.922	22.077	-1.777	-7%
1000 Kópavogsbær	5.861	6.287	6.444	583	10%	2.492	2.901	2.950	458	18%
1100 Seltjarnarneskaupstaður	530	293	469	-61	-11%	736	700	668	-68	-9%
1300 Garðabær	5.366	4.518	4.956	-410	-8%	1.264	1.084	1.077	-187	-15%
1400 Hafnarfjarðarkaupstaður	11.278	13.491	6.768	-4.510	-40%	6.938	6.243	6.584	-354	-5%
1603 Sveitarfélagið Alftanes	209	911	1.346	1.137	544%	637	590	560	-77	-12%
1604 Mosfellsbær	1.132	2.071	1.569	438	39%	5.409	6.028	9.595	4.187	77%
1606 Kjósarhreppur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2000 Reykjanesbær	87.884	114.125	89.913	2.029	2%	1.210	1.718	1.135	-75	-6%
2300 Grindavíkurbær	4.030	4.903	4.039	8	0%	1.134	1.270	1.259	125	11%
2503 Sandgerðisbær	2.057	1.379	1.317	-740	-36%	0	0	0	0	0
2504 Sveitarfélagið Garður	1.537	1.621	1.297	-241	-16%	0	0	0	0	0
2506 Sveitarfélagið Vogar	310	420	585	275	89%	0	0	0	0	0
3000 Akraneskaupstaður	2.844	3.064	3.198	354	12%	1.260	1.157	1.098	-162	-13%
3506 Skorradaishreppur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3511 Hvalfjarðarsveit	352	414	173	-179	-51%	0	0	0	0	0
3609 Borgarbyggð	28.172	25.556	21.450	-6.723	-24%	567	294	78	-489	-86%
3709 Grundarfjarðarbær	1.892	1.817	2.135	244	13%	0	0	0	0	0
3710 Helgafellssveit	348	239	512	163	47%	0	0	0	0	0
3711 Stykkishólmsbær	1.620	1.116	1.255	-364	-22%	0	0	0	0	0
3713 Eyja- og Miklaholtshreppur	642	682	415	-227	-35%	0	0	0	0	0
3714 Snæfellsbær	4.119	5.918	4.832	713	17%	0	0	0	0	0
3811 Dalabyggð	949	1.117	891	-58	-6%	0	0	0	0	0
4100 Bolungarvíkurkaupstaður	692	703	1.086	394	57%	0	0	0	0	0
4200 Ísafjarðarbær	6.086	5.089	3.679	-2.408	-40%	464	455	432	-32	-7%
4502 Reykhólahreppur	579	374	189	-390	-67%	0	0	0	0	0
4604 Tálknafjarðarhreppur	470	334	282	-188	-40%	0	0	0	0	0
4607 Vesturbyggð	1.593	1.602	1.578	-15	-1%	0	0	0	0	0
4803 Suðavíkurhreppur	16	19	82	66	417%	0	0	0	0	0
4901 Árneshreppur	133	155	0	-133	-100%	0	0	0	0	0
4902 Kaldraneshreppur	330	549	569	239	73%	0	0	0	0	0

Sveitarfélag	Samtals námsgarðar/heimavistir			Samtals sambylfi						
	2008	2009	2010	Breyting 2008-2010	% breyting 2008-2010	2008	2009	2010	Breyting 2008-2010	% breyting 2008-2010
4908	337	320	182	-154	-46%	0	0	0	0	0
4911	1.858	1.439	1.791	-67	-4%	0	0	0	0	0
5200	9.944	10.825	12.064	2.120	21%	862	806	1.027	165	19%
5508	4.701	4.444	3.551	-1.151	-24%	754	720	571	-183	-24%
5604	1.508	2.028	2.867	1.359	90%	1.270	879	686	-585	-46%
5609	2.595	1.931	1.946	-650	-25%	152	145	69	-83	-55%
5611	135	153	110	-26	-19%	0	0	0	0	0
5612	4.568	5.928	5.630	1.062	23%	373	424	333	-41	-11%
5706	1.355	1.150	656	-700	-52%	0	0	0	0	0
6000	29.974	23.853	26.418	-3.556	-12%	6.500	5.909	6.375	-125	-2%
6100	8.557	8.457	8.177	-380	-4%	1.046	608	390	-656	-63%
6250	4.636	3.998	2.954	-1.683	-36%	677	609	542	-135	-20%
6400	4.601	4.751	4.243	-358	-8%	518	608	634	116	22%
6501	0	0	**	0	0	0	0	**	0	0
6506	230	288	229	-1	-1%	0	0	0	0	0
6513	1.345	1.578	1.315	-30	-2%	0	0	0	0	0
6514	769	794	1.010	241	31%	0	0	0	0	0
6601	731	680	453	-277	-38%	0	0	0	0	0
6602	1.400	1.393	1.582	182	13%	0	0	0	0	0
6607	2.512	3.113	2.963	451	18%	0	0	0	0	0
6609	553	*	*	0	0	0	*	*	0	0
6611	236	324	503	267	113%	0	0	0	0	0
6612	2.410	3.054	2.960	550	23%	0	0	0	0	0
6706	960	1.211	1.000	39	4%	0	0	0	0	0
6709	395	502	304	-91	-23%	0	0	0	0	0
7000	2.527	1.408	1.255	-1.272	-50%	0	0	0	0	0
7300	5.077	6.121	5.266	189	4%	41	220	309	268	655%
7502	3.336	3.527	2.416	-920	-28%	0	0	0	0	0
7505	231	548	556	325	140%	0	0	0	0	0
7509	338	116	144	-194	-57%	0	0	0	0	0
7613	710	600	388	-322	-45%	0	0	0	0	0
7617	2.141	1.544	1.722	-418	-20%	0	0	0	0	0
7620	3.240	3.988	3.748	508	16%	1.275	1.157	1.686	411	32%
7708	3.155	3.254	3.536	381	12%	739	661	695	-45	-6%

Sveitarfélag	Samtals námsgarðar/heimavistir			Samtals sambylli				
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	Breyting 2008-2010	% breyting 2008-2010
8000 Vestmannaeyjabær	3.815	4.381	3.652	-162	853	855	74	9%
8200 Sveitarfélagið Árborg	4.582	5.068	4.141	-441	1.833	2.134	297	16%
8508 Mýrdalshreppur	407	805	506	98	295	0	-231	
8509 Skaftárhreppur	785	1.206	841	57	0	0	0	
8610 Asahreppur	160	659	402	242	0	0	0	
8613 Rangárling eystra	2.350	3.154	2.968	618	0	0	0	
8614 Rangárling ytra	2.461	3.090	2.211	-250	0	0	0	
8710 Hrunamannahreppur	1.966	2.035	2.437	471	0	0	0	
8716 Hveragerðisbær	1.987	1.384	1.331	-656	691	673	-108	-14%
8717 Sveitarfélagið Ólfus	3.639	2.465	1.583	-2.056	1.149	1.279	1.378	229
8719 Grímsnes- og Grafningshreppur	335	568	534	199	1.127	774	-688	-47%
8720 Skeiða- og Gnúpvörðshreppur	1.271	1.558	1.384	113	664	808	209	35%
8721 Bláskógabyggð	3.128	3.246	2.578	-550	0	0	0	
8722 Flóahreppur	1.858	1.893	1.205	-653	0	0	0	
Landið allt	443.607	478.956	433.394	-10.213	66.850	67.449	436	1%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skyring: Tölur í þús.kr og upphæðir staðvitar á verðlag ársins 2010.

*Í kjölfar atkvæðagreiðslu þann 26. apríl 2008 sameinaðist Aðalælahreppur nágrannasveitarfélaginu Þingeyjarsveit. - Gógn ekki tiltæk.

**Grimseyjarhreppur sameinaðist Akureyrarbæ í kjölfar kosninga árið 2009.

FYLGISKJAL 10 – Fjöldi viðtakenda húsaleigubóta eftir tegund íbúða og sveitarfélögum árin 2008–2010

Sveitarfélag	Fjöldi viðtakenda að meðaltali á árinu 2008					Fjöldi viðtakenda að meðaltali á árinu 2010					% breyting á fjölda viðtakenda 2008–2010				
	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námsgarðar/heimavistir	Samylli	Samtals	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námsgarðar/heimavistir	Samylli	Samtals	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námsgarðar/heimavistir	Samylli	Samtals
0000 Reykjavíkurborg	2.177	1.789	507	183	4.657	3.520	2.006	574	174	6.273	62%	12%	13%	-5%	35%
1000 Kópavogsbær	195	270	31	23	518	527	297	33	27	884	171%	10%	8%	18%	71%
1100 Seiltjarnarneskaupstaður	36	23	3	5	67	65	21	3	5	93	79%	-7%	0%	-2%	40%
1300 Garðabær	52	14	21	14	101	127	22	21	14	184	144%	54%	2%	0%	82%
1400 Hafnarfjarðarkaupstaður	236	200	45	49	529	692	211	32	53	988	193%	6%	-28%	9%	87%
1603 Sveitarfélagið Alftanes	12	10	1	5	28	24	14	7	5	50	97%	44%	638%	0%	79%
1604 Mosfellsbær	48	29	5	40	122	117	23	10	55	205	143%	-18%	92%	38%	68%
1606 Kjósarhreppur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
2000 Reykjanesbær	161	212	305	10	688	405	210	338	10	964	152%	-1%	11%	4%	40%
2300 Grindavíkurbær	26	32	18	5	81	54	30	21	6	110	108%	-7%	14%	14%	36%
2503 Sandgerðisbær	16	7	9	0	32	19	12	7	0	38	21%	67%	-23%		19%
2504 Sveitarfélagið Garður	21	6	7	0	34	35	4	7	0	46	64%	-38%	1%		33%
2506 Sveitarfélagið Vogar	3	0	1	0	4	11	0	5	0	16	272%		227%		257%
3000 Akraneskaupstaður	66	43	14	11	134	161	32	16	11	220	144%	-25%	14%	0%	64%
3506 Skorradalshreppur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
3511 Hvalfjarðarsveit	0	0	2	0	2	6	0	1	0	7				-51%	209%
3609 Borgarbyggð	44	23	106	6	179	70	27	94	1	191	58%	14%	-11%	-83%	7%
3709 Grundarfjarðarbær	8	17	9	0	34	10	14	11	0	35	17%	-16%	26%		3%
3710 Helgafellssveit	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1				0%	0%
3711 Stykkishólmsbær	13	0	8	0	21	22	0	6	0	28	74%		-29%		33%
3713 Eyja- og Miklaholtshreppur	1	0	3	0	4	2	0	2	0	4	50%		-34%		-15%
3714 Snæfellsbær	11	13	22	0	46	16	11	25	0	52	44%	-15%	12%		12%
3811 Dalabyggð	6	0	8	0	14	13	0	9	0	22	132%		9%		60%
4100 Bolungarvíkurkaupstaður	12	15	5	0	32	16	15	7	0	38	33%	-4%	51%		18%
4200 Ísafjarðarbær	61	93	28	4	187	65	90	20	4	180	7%	-3%	-29%	7%	-4%
4502 Reykhólahreppur	0	2	4	0	6	2	4	2	0	7	560%	63%	-47%		19%

Sveitarfélag	Fjöldi viðtakenda að meðaltali á árinu 2008					Fjöldi viðtakenda að meðaltali á árinu 2010					% breyting á fjölda viðtakenda 2008–2010				
	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námsgarðar /heimavistir	Samylli	Samtals	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námsgarðar /heimavistir	Samylli	Samtals	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námsgarðar /heimavistir	Samylli	Samtals
4604 Tálknafjarðarhreppur	4	3	2	0	9	3	1	2	0	5	-32%	-60%	-27%		-39%
4607 Vesturbýggð	8	16	9	0	32	12	19	8	0	40	57%	22%	-1%		25%
4803 Súðavíkurbýggð	0	1	0	0	1	2	0	1	0	2	319%	-100%	900%		126%
4901 Arneshreppur	1	0	1	0	2	1	0	0	0	1	0%		-100%		-29%
4902 Kaldrananeshreppur	2	0	2	0	4	1	0	3	0	4	-44%		97%		14%
4908 Bæjarhreppur	0	0	3	0	3	2	0	2	0	4			-25%		42%
4911 Strandabýggð	7	2	11	0	21	11	4	11	0	26	57%	100%	-3%		27%
5200 Sveitarfélagið Skagafjörður	33	47	47	9	135	51	56	59	9	175	54%	19%	26%	3%	29%
5508 Húnaþing vestra	15	24	29	5	72	25	26	23	4	77	68%	7%	-21%	-20%	7%
5604 Blönduóssbær	14	21	13	7	55	10	23	20	5	58	-27%	5%	55%	-26%	5%
5609 Höfðahreppur	4	7	16	1	27	5	8	12	1	26	39%	20%	-21%	-50%	-3%
5611 Skagabýggð	0	0	2	0	2	1	0	1	0	2	100%		-39%		-23%
5612 Húnavatnshreppur	0	0	29	2	31	0	0	31	2	32	-100%		6%	-16%	4%
5706 Akrahreppur	1	1	7	0	9	2	0	3	0	6	80%	-100%	-56%	-5%	-39%
6000 Akureyrarkaupstaður	308	205	120	55	688	488	219	115	53	874	58%	7%	-4%	-5%	27%
6100 Norðurbíing	66	12	51	10	138	66	10	54	4	134	0%	-16%	5%	-55%	-3%
6250 Fjallabýggð	34	47	30	6	117	35	46	18	5	105	6%	-1%	-40%	-10%	-10%
6400 Dalvíkurbyggð	24	24	29	3	79	28	14	26	3	72	17%	-40%	-8%	20%	-9%
6506 Arneshreppur	1	0	1	0	2	1	0	1	0	2	-20%		0%		-11%
6513 Eyjafjarðarsveit	5	3	6	0	15	12	3	7	0	22	135%	-1%	16%		52%
6514 Hörgárbyggð	1	0	4	0	5	7	0	6	0	13	489%		69%		173%
6601 Svalbarðsstrandarhreppur	2	0	4	0	6	8	0	2	0	11	255%		-35%		81%
6602 Grytubakkahreppur	6	1	8	0	15	6	1	10	0	17	3%	0%	18%		11%
6607 Skútustaðahreppur	5	0	15	0	21	5	0	18	0	23	-16%		17%		9%
6609 Aðaldælahreppur	1	0	4	0	5	*	*	*	*	*					
6611 Tjörneshreppur	2	0	2	0	4	0	0	3	0	3	-100%		72%		-26%
6612 Þingeyjarsveit	15	0	17	0	32	17	0	20	0	37	18%		18%		18%
6706 Svalbarðshreppur	1	0	3	0	4	0	0	5	0	5	-100%		81%		46%
6709 Langanesbyggð	5	5	3	0	13	9	3	2	0	15	87%	-38%	-26%		13%
7000 Seyðisfjarðarkaupstaður	14	13	15	0	42	14	14	9	0	36	4%	5%	-44%		-13%

Sveitarfélag	Fjöldi viðtakenda að meðaltali á árinu 2008					Fjöldi viðtakenda að meðaltali á árinu 2010					% breyting á fjölda viðtakenda 2008–2010				
	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námsgarðar /heimavistir	Samþylli	Samtals	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námsgarðar /heimavistir	Samþylli	Samtals	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námsgarðar /heimavistir	Samþylli	Samtals
7300 Fjarðabyggð	19	52	34	0	105	53	36	37	2	127	179%	-31%	10%	757%	21%
7502 Vopnafjarðarhreppur	9	0	24	0	33	11	0	16	0	26	14%		-33%	-20%	
7505 Fjótisdalshreppur	1	0	1	0	2	3	0	3	0	6	409%		115%	204%	
7509 Borgarfjarðarhreppur	7	0	1	0	8	8	0	1	0	9	16%		-33%	10%	
7613 Breiðdalshreppur	0	3	6	0	9	1	3	4	0	8		-3%	-39%	-15%	
7617 Djúpvogshreppur	4	1	10	0	15	6	2	9	0	16	57%	56%	-15%	8%	
7620 Fjótisdalshérað	27	48	16	9	99	47	44	19	9	119	79%	-8%	20%	0%	20%
7708 Sveitarfélagið Hornafjörður	18	30	17	6	70	25	27	19	6	78	41%	-8%	14%	8%	11%
8000 Vestmannaeyjabær	56	40	20	5	120	56	51	19	5	130	0%	28%	-7%	0%	8%
8200 Sveitarfélagið Arborg	94	72	22	14	202	182	74	23	14	292	94%	3%	3%	-2%	45%
8508 Myrdalshreppur	4	0	4	2	10	8	0	6	0	14	116%		25%	-100%	30%
8509 Skaftarhreppur	4	8	5	0	17	4	8	4	0	16	12%	-6%	-5%	-2%	
8610 Ásahreppur	2	0	1	0	3	3	0	2	0	5	70%		152%	94%	
8613 Rangárfing eystra	10	4	13	0	28	15	6	18	0	39	50%	33%	34%	39%	
8614 Rangárfing ytra	11	7	14	0	33	14	5	14	0	33	24%	-34%	2%	2%	
8710 Hrunamannahreppur	7	0	12	0	19	20	0	21	0	40	168%		72%	108%	
8716 Hveragerðisbær	29	5	14	5	52	74	3	9	5	90	157%	-44%	-33%	-2%	74%
8717 Sveitarfélagið Ölfus	27	12	19	8	66	42	10	10	9	70	52%	-15%	-47%	7%	6%
8719 Grímsnes- og Grafningshreppur	7	29	2	8	46	8	27	3	5	43	9%	-5%	65%	-41%	-6%
8720 Skeiða- og Gnúpvörðahreppur	6	0	7	7	20	10	0	11	9	29	63%		51%	32%	48%
8721 Blaskógabyggð	14	0	17	0	31	30	0	16	0	46	110%		-6%	46%	
8722 Floahreppur	1	0	9	0	10	3	0	7	0	10	215%		-20%	4%	
Landið allt	4.141	3.538	1.912	515	10.106	7.422	3.784	1.993	513	13.712	79%	7%	4%	0%	36%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga.
 Skýring: *Í kjölfar atkvæðagreiðslu þann 26. apríl 2008 sameinaðist Aðaldælahreppur nágrannasveitarfélaginu Þingeyjarsveit.

FYLGISKJAL 11 – Greiðslur sveitarfélaga til sérstakra húsaleigubóta eftir tegund íbúða og sveitarfélögum árið 2010

Sveitarfélög	Almennar íbúðir	Félagslegar íbúðir	Námgarðar/heimavist	Sambyli	Greiðslur svf alls
0000 Reykjavíkurborg	243.420	556.409	0	0	799.829
1000 Kópavogsbær	36.133	0	1.656	0	37.789
1400 Hafnarfjarðarkaupstaður	61.337	197	634	35	62.203
1603 Sveitarfélagið Álftanes	364	116	0	0	480
1604 Mosfellsbær	4.081	0	0	0	4.081
2000 Reykjanesbær	5.327	3.445	295	0	9.066
2300 Grindavíkurbær	6.248	165	0	0	6.413
2503 Sandgerðisbær	261	89	0	0	350
2504 Sveitarfélagið Garður	573	0	0	0	573
2506 Sveitarfélagið Vogar	208	0	0	0	208
3000 Akraneskaupstaður	12.924	2.230	0	0	15.154
3609 Borgarbyggð	2.374	1.852	0	0	4.226
4200 Ísafjarðarbær	768	476	0	0	1.244
6000 Akureyrarkaupstaður	12.608	8	140	0	12.755
6601 Svalbarðsstrandarhreppur	45	0	0	0	45
7300 Fjarðabyggð	1.939	824	0	0	2.763
7620 Fljótshálsa	1.221	155	164	0	1.540
8200 Sveitarfélagið Árborg	5.165	2.008	0	0	7.172
8716 Hveragerðisbær	3.720	0	0	0	3.720
SAMTALS	398.713	567.973	2.889	35	969.610

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga.
 Skýring: Tölur í þús.kr. Árið 2010 greiddu 19 sveitarfélög sérstakar húsaleigubætur.

FYLGISKJAL 12 – Greiðslur sveitarfélaga til sérstakra húsaleigubóta til viðtakenda effir tegund íbúða árin 2009–2010 eftir sveitarfélögum

Sveitarfélög	Samtals almennar íbúðir			Samtals félagslegar íbúðir				
	2009	2010	Breyting 2009–2010	% breyting 2009–2010	2009	2010	Breyting 2009–2010	% breyting 2009–2010
0000 Reykjavíkurborg	212.691	243.420	30.729	14%	108	556.409	556.301	515059%
1000 Kópavogsbær	24.649	36.133	11.485	47%	0	0	0	
1400 Hafnarfjarðarkaupstaður	50.692	61.337	10.645	21%	88	197	108	123%
1603 Sveitarfélagið Alftanes	774	364	-410	-53%	399	116	-283	-71%
1604 Mosfellsbær	3.855	4.081	226	6%	29	0	-29	-100%
2000 Reykjanesbær	11.585	5.327	-6.258	-54%	12.565	3.445	-9.121	-73%
2300 Grindavíkurbær	2.877	6.248	3.371	117%	0	165	165	
2503 Sandgerðisbær	1.086	261	-825	-76%	214	89	-126	-59%
2504 Sveitarfélagið Garður	294	573	279	95%	0	0	0	
2506 Sveitarfélagið Vogar	51	208	157	307%	0	0	0	
3000 Akraneskaupstaður	19.970	12.924	-7.046	-35%	6.676	2.230	-4.446	-67%
3609 Borgarbyggð	2.858	2.374	-484	-17%	1.463	1.852	389	27%
4200 Ísafjarðarbær	375	768	392	104%	318	476	158	50%
6000 Akureyrarkaupstaður	2.926	12.608	9.682	331%	0	8	8	
6601 Svalbarðsstrandarhreppur	9	45	36	374%	0	0	0	
7300 Fjarðabyggð	902	1.939	1.036	115%	461	824	363	79%
7620 Fjótisdalshérað	2.512	1.221	-1.291	-51%	0	155	155	
8200 Sveitarfélagið Árborg	5.477	5.165	-312	-6%	83	2.008	1.924	2310%
8716 Hveragerðisbær	3.157	3.720	563	18%	0	0	0	
SAMTALS	346.741	398.713	51.972	15%	22.405	567.973	545.568	2435%

Sveitarfélög	Samtals námsgærdar og heimavistir			Samtals sambyli				
	2009	2010	Breyting 2009-2010	% breyting 2009-2010	2009	2010	Breyting 2009-2010	% breyting 2009-2010
0000 Reykjavíkurborg	0	0	0		0	0	0	
1000 Kópavogsbær	714	1.656	941	18%	0	0	0	
1400 Hafnarfjarðarkaupstaður	508	634	127	0%	120	35	-85	-71%
1603 Sveitarfélagið Álftanes	0	0	0		0	0	0	
1604 Mosfellsbær	0	0	0		0	0	0	
2000 Reykjanesbær	1.854	295	-1.558	0%	0	0	0	
2300 Grindavíkurbær	0	0	0		0	0	0	
2503 Sandgerðisbær	0	0	0		0	0	0	
2504 Sveitarfélagið Garður	0	0	0		0	0	0	
2506 Sveitarfélagið Vogar	0	0	0		0	0	0	
3000 Akraneskaupstaður	16	0	-16	-412%	0	0	0	
3609 Borgarbyggð	65	0	-65	0%	0	0	0	
4200 Ísafjarðarbær	0	0	0		0	0	0	
6000 Akureyrarkaupstaður	12	140	128	0%	0	0	0	
6601 Svalbarðsstrandarhreppur	0	0	0		0	0	0	
7300 Fjarðabyggð	0	0	0		0	0	0	
7620 Fljótsdalshérað	421	164	-258	0%	0	0	0	
8200 Sveitarfélagið Árborg	0	0	0		0	0	0	
8716 Hveragerðisbær	0	0	0		0	0	0	
SAMTALS	3.590	2.889	-701	-20%	120	35	-85	-71%

Heimild: Jöfnunarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Tölur í þús.kr. Reykjavíkurborg satti ekki um greiðslur vegna sérstakra húsaleigubóta vegna félagslegs húsnæðis á grundvallinn misskilnings á reglum um úthlutanir sérstakra húsaleigubóta vegna einstaklings í félagslegu húsnæði. Þeim misskilningi var eytt árið 2010.

FYLGISKJAL 13 – Viðtakendur sérstakra húsnæðisbóta eftir tegund íbúðar og sveitarfélagi árin 2009–2010

Sveitarfélög	Samtals almennar íbúðir			Samtals félagslegar íbúðir			% breyting 2009–2010
	2009	2010	Breyting 2009–2010	2009	2010	Breyting 2009–2010	
0000 Reykjavíkurborg	636,4	750,9	114,5	0,3	1891,8	1891,5	582.000%
1000 Kópavogsbær	169,2	255,5	86,4	0,0	0,0	0,0	
1400 Hafnarfjarðarkaupstaður	141,9	202,7	60,8	0,5	1,4	0,9	171%
1603 Sveitarfélagið Alftanes	4,9	2,3	-2,7	2,6	0,4	-2,1	-83%
1604 Mosfellsbær	18,3	19,7	1,4	0,1	0,0	-0,1	-100%
2000 Reykjanesbær	36,8	32,7	-4,1	50,6	33,2	-17,4	-34%
2300 Grindavíkurbær	10,1	23,1	13,0	0,0	0,6	0,6	
2503 Sandgerðisbær	3,3	1,5	-1,8	1,0	0,9	-0,1	-8%
2504 Sveitarfélagið Garður	1,8	2,7	0,8	0,0	0,0	0,0	
2506 Sveitarfélagið Vogar	0,2	1,1	0,9	0,0	0,0	0,0	
3000 Akraneskaupstaður	58,6	43,0	-15,6	21,7	9,9	-11,8	-54%
3609 Borgarbyggð	12,0	10,0	-2,0	7,2	10,6	3,4	47%
4200 Ísafjarðarbær	2,3	4,2	1,9	1,9	2,9	1,0	51%
6000 Akureyrarkaupstaður	17,5	77,7	60,2	0,0	0,1	0,1	
7300 Fjarðabyggð	4,5	8,7	4,2	2,1	3,9	1,8	88%
7620 Fjótisdalshérað	7,9	3,9	-4,0	0,0	1,2	1,2	
8200 Sveitarfélagið Árborg	18,4	20,7	2,3	0,3	20,0	19,7	6.054%
8716 Hveragerðisbær	8,5	11,3	2,8	0,0	0,0	0,0	
SAMTALS	1.152,6	1.471,4	318,9	88,3	1.976,9	1.888,6	2.139%

Sveitarfélög	Samtals námsgarðar og heimavistir			Samtals sambylli				
	2009	2010	Breyting 2009–2010	% breyting 2009–2010	2009	2010	Breyting 2009–2010	% breyting 2009–2010
0000 Reykjavíkurborg	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
1000 Kópavogsbær	5,3	12,9	7,5	141%	0,0	0,0	0,0	
1400 Hafnarfjarðarkaupstaður	1,9	3,5	1,6	83%	0,3	1,0	0,8	300%
1603 Sveitarfélagið Alftanes	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
1604 Mosfellsbær	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
2000 Reykjanesbær	7,4	5,9	-1,5	-20%	0,0	0,0	0,0	
2300 Grindavíkurbær	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
2503 Sandgerðisbær	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
2504 Sveitarfélagið Garður	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
2506 Sveitarfélagið Vogar	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
3000 Akraneskaupstaður	0,1	0,0	-0,1	-100%	0,0	0,0	0,0	
3609 Borgarbyggð	0,3	0,0	-0,3	-100%	0,0	0,0	0,0	
4200 Ísafjarðarbær	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
6000 Akureyrarkaupstaður	0,1	0,9	0,8	1033%	0,0	0,0	0,0	
7300 Fjarðabyggð	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
7620 Fjótisdalshérað	1,1	0,5	-0,6	-53%	0,0	0,0	0,0	
8200 Sveitarfélagið Árborg	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
8716 Hveragerðisbær	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
SAMTALS	16,1	23,6	7,5	47%	0,3	1,0	0,8	300%

Heimild: Jóhunnarsjóður sveitarfélaga og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Fjöldi viðtakenda er byggður á fjölda í hverjum ársfjórðungi og fundið meðaltal þeirra.

FYLGISKJAL 14 – Yfirlit yfir barnaverndarnefndir á árinu 2010

Heiti barnaverndar- nefndar	Heiti sveitarfélags	Félagsmálastjórar ¹	Fjöldi starfs- manna	Fjöldi stöðug. ²	Fjöldi mála	Fjöldi barna í umdæmi	Fjöldi mála/ 1.000 börn
Barnaverndarnefnd Reykjavíkur	Reykjavík	Stella K. Viðisdóttir er sviðsstjóri, Halldóra Gunnarsdóttir er framkvæmdastjóri	31	30,3 ³	1.473	27.392	118.898
Félagsmálaráð Seljarnarness	Seljarnameskaupstaður	Snorri Aðalsteinsson	3	1,3	29	989	22,9
Félagsmálaráð Kópavogs	Kópavogur	Aðalsteinn Sigfússon	9	8	402	8.178	26,6
Félagsmálaráð Mosfellsbæjar	Mosfellsbær og Kjósarhreppur	Unnur V. Ingólfssdóttir	2	2	114	2.609	29,5
Fjölskylduráð Garðabæjar	Garðabær	Bergljót Sigurbjörnsdóttir	2	1	90	2.790	25,6
Barnaverndarnefnd Hafnarfjarðar	Hafnarfjörður	Guðrúnur Guðmundsdóttir	10	8,25	371	7.256	27,8
Félagsmálanefnd Alftanes	Alftanes	Pálmi Mísson	1	1	55	833	33,5
Barnaverndarnefnd Reykjanesbæjar	Reykjanesbær	Hjördis Árnadóttir	5	4	333	3.840	27,5
Félagsmálaráð Grindavíkur	Grindavík	Nökkvi Mír. Jónsson	3	1,7	44	828	29,4
Barnaverndarnefnd Sandgerðis, Garðs og Vogar	Sandgerði, Garður og Vogar	Kristín Þyri Þorsteinsdóttir	2	1	97	1.246	29
Félagsmálaráð Akraness	Akranes	Sveinborg L. Kristjánsdóttir	2	1,5	86	1.842	27,8
Barnaverndarnefnd Borgarfjarðar og Dala Snæfellinga	Borgarbyggð, Skorradalshreppur, Dalabyggð og Hvalfjarðarsveit	Hjördis Hjartardóttir Karl Marínósson	3	0,75	24	1.234	25,5
Félagsmálanefnd Félags- og skóláþjónustu Snæfellinga	Snæfellsbær, Grundarfjarðarbær, Helgafellssveit, Stykkishólmur, Eyja- og Miklaholtshreppur	Sveinn Eimbergsson	2	1,5	23	971	24,8
Barnaverndarnefnd á norðanverðum Vestfjörðum	Ísafjarðarbær, Bolungarvíkurkaupstaður, Súðavíkurhreppur og Reykhólahreppur	Margrét Geirsdóttir	3	1,2	80	1.288	24,9
Barnaverndarnefnd Vesturbyggðar og Tálknafjarðar	Vesturbyggð og Tálknafjörður	Elsa Reimarsdóttir	1	0,3	7	279	23,3

Heiti barnaverndar-nefndar	Heiti sveitarfélags	Félagsmálastjórar ¹	Fjöldi starfs- manna	Fjöldi stöðug. ²	Fjöldi mála	Fjöldi barna í umdæmi	Fjöldi í umdæmi alls	Hlutfall barna í ungdæmi	Fjöldi mála/ 1.000 börn
Félagsmálaráð Húnaþings vestra og Stranda	Húnaþing vestra, Strandabyggð, Bæjarhreppur, Árneshreppur og Kaldrananeshreppur	Henrike Wappler	1	0,5	22	464	1.881	24,7	47,4
Félagsmálaráð Austur-Húnavatnssýslu	Blönduós, Húnavatnshreppur, Skagabyggð og Höfoðahreppur	Auður Herðis Sigurðardóttir	2	1	14	505	1.956	25,8	27,7
Barnaverndarnefnd Skagafjarðar	Sveitarfélagið Skagafjörður og Akrahreppur	Gunnar Sandholt	2	1	29	1.065	4.315	24,7	27,2
Barnaverndarnefnd ÚtEy	Dalvíkurbyggð og Fjallabyggð	Eyrun Rafnsdóttir (Dalvík) og Hjörtur Hjartarson (Fjallabyggð)	5	1	33	965	3.990	24,2	34,2
Barnaverndarnefnd Eyjafjarðar	Akureyri, Arnarneshreppur, Eyjafjarðarsveit, Grýtabakkahreppur, Hörgárbyggð og Svalbarðsstrandahreppur	Guðrún Sigurðardóttir	6	4,8	350	5.443	20.113	27,1	64,3
Félags- og barnaverndarnefnd Þingeyinga	Norðurþing, Skútustaðahreppur, Þingeyjar sveit, Aðaldælahreppur, Tjörneshreppur, Svalbarðshreppur og Langanesbyggð	Freydis J. Freysteinsdóttir	3	1,4	91	1.139	4.903	23,2	79,9
Barnaverndarnefnd Fjóttsdalshéraðs og Seyðisfjarðarkaupstaðar	Fjóttsdalshérað, Fjóttsdalshreppur, Borgarfjörður eystri, Djúpvogshreppur, Vopnafjarðahreppur og Seyðisfjarðarkaupstaður	Guðrún Frimannsdóttir	4	1	58	1.326	5.405	24,5	43,7
Félagsmálanefnd Fjarðabyggðar og Breiðdalshrepps	Fjarðabyggð og Breiðdalshreppur	Sigrún Þórarinsdóttir	3	1,5	73	1.206	4.782	25,2	60,5
Félagsmálaráð Hornafjarðar	Sveitarfélagið Hornafjörður	Jón Kristján Rögnvaldsson	1	0,5	23	520	2.119	24,5	44,2
Félagsmálanefnd Árborgar	Sveitarfélagið Árborg	Guðlaug Jóna Hilmarisdóttir	4	3	145	2.231	7.827	28,5	65
Félagsmálanefnd uppsveita Árnessýslu, Bláskógabyggð	Skeiða- og Gnúpverjahreppur, Hrunamannahreppur, Flóahreppur, Bláskógabyggð, Grímsnes- og Grafningshreppur	Nanna Vjöll Atladóttir	2	1	34	828	3.229	25,6	41,1
Félagsmálanefnd Hveragerðis	Hveragerðisbær	Maria Kristjánsdóttir	1	0,35	28	605	2.316	26,1	46,3
Barnaverndarnefnd Ólfushrepps	Ólfushreppur	Kristinn Kristinsson	1	0,4	8	484	1.915	25,3	16,5

Heiti barnaverndar- nefndar	Heiti sveitarfélags	Félagsmálastjórar ¹	Fjöldi starfs- manna	Fjöldi stöðug. ²	Fjöldi mála	Fjöldi barna í umdæmi	Fjöldi í umdæmi alls	Hlutfall barna í ungdæmi	Fjöldi mála/ 1.000 börn
Barnaverndarnefnd Rangárvalla og Vestur- Skaftafellssýslu	Rangárþing eystra, Rangárþing ytra, Ásahreppur, Myrdalsinreppur og Skaftárhreppur	Álfhildur Hallgrímsdóttir	2	1	28	1.029	4.373	23,5	27,2
Félagsmálaráð Vestmannaeyjabæjar	Vestmannaeyjabær	Jón Pétursson	5	1,5	83	1.032	4.142	24,9	80,4
Landið allt/meðaltal			121	83,75	4.247	80.417	318.452	25,3	52,8

Helmild: Ársskýrsla Barnaverndarstofu 2010.

Upplýsingar sem koma fram í töflunni eru byggðar á ársskýrslum barnaverndarnefndanna svo og mannfjöldatölum frá Hagstofu Íslands fyrir árið 2010.

¹ *Einhverjar breytingar urðu á árinu en miðað er við stöðuna við árslok 2010.*

² *Tölur yfir fjölda starfsmanna og stöðugildi eru ónákvæmar. Oft er erfitt fyrir nefndirnar að áætla þá vinnu sem fer í barnavernd eingöngu þar sem starfsmenn eru yfirleitt starfsmenn félagsþjónusliunnar á staðnum.*

³ *Stöðugildi voru 30,3 auk tveggja eftirlitsmanna í 1,65 stöðugildum.*

FYLGISKJAL 15 – Yfirlit yfir félagsþjónustuskrifstofur á árinu 2011

Heiti félagsþjónustu	Heimilisfang	Sveitarfélag	Simi/Bréfsími	Netfang	Veffang	Sveitarfélag	Félagsmálastjórar
Velferðarsvið Reykjavíkurborgar	Borgartún 12- 14	105 Reykjavík	411 9000 / 411 9049	stella.kristin.vidisdottir@reykjavik.is ; elly.aida.thorsteinsdottir@reykjavik.is	www.reykjavik.is	Reykjavíkurborg	Stella Kristín Vörðsdóttir

Höfuðborgarsvæðið utan Reykjavíkur

Félagsþjónusta Seltjarnarness	Austurströnd 2	170 Seltjarnarnes	595 9100 / 595 9101	snorri@seltjarnarnes.is	www.seltjarnarnes.is	Seltjarnarnes- kaupstaður	Snorri Aðalsteinsson
Félagsþjónusta Kópavogs	Fannborg 4	200 Kópavogi	570 1400 / 570 1401	adalsteinn@kopavogur.is ; rannveig@kopavogur.is	www.kopavogur.is	Kópavogsbær	Aðalsteinn Sigfússon
Félagsþjónusta Garðabæjar	Garðatorgi 7	210 Garðabæ	525 8500 / 565 2332	bergljot@gardabaer.is	www.gardabaer.is	Garðabær	Bergljót Sigurbjörnsdóttir
Félagsþjónusta Hafnarfjarðar	Strandgötu 33	220 Hafnarfirði	585 5700 / 585 5709	rannveig@hafnarfjordur.is	www.hafnarfjordur.is	Hafnarfjarðar- kaupstaður	Rannveig Einarsdóttir
Velferðar- og skólasvið Alftaness	Bjarnastöðum	225 Alftanesi	550 2300 / 550 2309	gudrun@alftanes.is	www.alftanes.is	Sveitarfélagið Alftaness	Guðrún Hrefna Sverrisdóttir
Fjölskyldusvið Mosfellsbæjar	Þverholti 2	270 Mosfellsbæ	525 6700	uvi@mos.is	www.mos.is	Mosfellsbær	Unnur V. Ingólfsdóttir

Reykjanes

Félagsþjónusta Sandgerðisbæjar, Garðs og Vogar	Varðan, Miðnestorgi 4	245 Sandgerði	420 7555		www.sandgerdi.is	Sandgerðisbær, Svf. Garður og Svf. Vogar	Kristín Þyrri Þorsteinsdóttir
Fjölskyldu- og félagsþjónusta Reykjanesbæjar	Tjarnargötu 12	230 Reykjanesbæ	421 6700	hjordis.arnadottir@reykiaenesbaer.is	www.reykjanesbaer.is	Reykjanesbær	Hjördís Árnadóttir

Skóla- og félagskrifstofa Grindavíkurbæjar	Víkurbraut 62	240 Grindavík	420 1100 / 420 1111	nmj@grindavik.is	www.grindavik.is	Grindavíkurbær	Nökkvi Már Jónsson
--	---------------	---------------	---------------------	--	--	----------------	--------------------

Vesturland

Félagspjónusta Akraness	Stíllholti 16	300 Akranes	433 1000 / 433 1090	sveinborg@akranes.is	www.akranes.is	Akraneskaupstaður	Sveinborg L. Kristjánsdóttir
Félagspjónusta Borgarbyggðar	Borgarbraut 14	310 Borgarnes	433 7100 / 4337101	hjordis@boraarbyggd.is	www.boraarbyggd.is	Borgarbyggð, Skorradalshreppur og Dalabyggð	Hjördis Hjartardóttir
Félagspjónusta Hvalfjarðarsveitar	Innrímel 3	301 Akranes	433 8500 /	karl@hvalfjarðarsveit.is	www.hvalfjarðarsveit.is	Hvalfjarðarsveit	Karl Marinósson
Félags- og skólajónusta Snæfellinga	Klettsbuð 4	360 Hellissandi	430 7800 / 430 7801	sveinn@fssf.is	www.fssf.is	Stykkishólmsbær, Grundarfjarðarbær, Helgafellssveit, Snæfellsbær, Eyja - og Miklaholtshreppur (barnavernd)	Sveinn Þór Eimbergsson

Vestfirðir

Skóla- og fjölskylduskrifstofa Ísafjarðarbæjar	Hafratræti 1	400 Ísafirði	450 8000 / 456 3508	margret@isafjordur.is ; grunnskolafulltvi@isafjordur.is	www.isafjordur.is	Ísafjarðarbær	Margrét Geirsdóttir
Félagspjónustan við Djúp	Aðalstræti 12	415 Bolungarvík	450 7000	gudnyhildur@bolungarvik.is	www.bolungarvik.is	Bolungarvíkurkaupstaður og Súðavíkurreppur	Guðný Hildur Magnúsdóttir
Félagspjónusta Vesturbyggðar	Aðalstræti 63	450 Patreksfirði	450 2300 / 456 1142	elsa@vesturbyggd.is	www.vesturbyggd.is	Vesturbyggð og Tálknafjarðarhreppur	Elsa Reimarsdóttir

Heiti félagsþjónustu	Heimilisfang	Sveitarfélag	Sími/Bréfsími	Netfang	Veffang	Sveitarfélag	Félagsmálastjórar
Norðurland vestra							
Félagþjónusta Hunabings vestra	Hvammstanga braut 5	530 Hvammstangi	455 2400	felagsmalastjori@hunathing.is	www.hunathing.is	Hunabing vestra, Bæjarhreppur og Strandasýsla eru með þjónustusamning í barnavernd	Henrike Wapple
Félags- og skólþjónusta A- Hunvetninga	Heilbrigðis- stofnuninni, Fluðabakka 2 (ögheimili Tunbraut 1-3, 545)	540 Blönduós	455 4100 / 455 4117	audurh@felahun.is	www.felahun.is	Blönduósbaer, Húna- vatnshreppur, Sveitarfélagið Skagaströnd og Skagabyggð	Auður H. Sigurðardóttir
Fjölskylduþjónusta Skagfirðinga	Raðhusinu, Skagfirðingabr. 21	550 Sauðárkróki	455 6000 / 453 6001	sandholt@skagafjordur.is	www.skagafjordur.is	Sveitarfélagið Skagafjörður og Akrahreppur (barnavernd, málefni fatlaðra og dagvist aldraðra)	Gunnar Sandholt
Norðurland eystra							
Félagþjónusta Fjallabyggðar	Gránugötu 24	580 Siglufirði	464 9100 / 464 9101	th@fjallabyggd.is	www.fjallabyggd.is	Fjallabyggð	Hjörtur Hjartarson
Fjölskyldudeild Akureyrarbæjar	Glerárgötu 26	600 Akureyri	460 1420	gudrun@akureyri.is	www.akureyri.is	Akureyrar- kaupstaður, Grýtubakkahreppur, Svalbarðshreppur, Eyjafjarðarsveit og Hörfgársveit	Guðrún Sigurðardóttir

Heiti félagsþjónustu	Heimilisfang	Sveitarfélag	Sími/Bréfsími	Netfang	Veffang	Sveitarfélag	Félagsmálastjórar
Búsetudeild Akureyrarbæjar	Glerárgötu 26	600 Akureyri	460 1410	kristin@akureyri.is		Akureyrarkaupstaður	
Félagþjónusta Norðurljósa	Kettisbraut 7-9	640 Húsavík	464 6100 / 464 6131	doggkara@nordurthing.is	www.nordurthing.is	Norðurljósa, Þingeyjarsveit, Skútustaðahl., Svalbarðshr., Tjörneshr. og Langanesbyggð	Dögg Karadóttir
Félagþjónusta Dalvíkurbyggðar	Raðhúsinu	620 Dalvík	460 4900/ 460 4901	eyrun@dalvik.is	www.dalvik.is	Dalvíkurbyggð	Eyrun Rafnsdóttir

Austurland

Fræðslu- og félagssvið Hornafjarðar	Hafnarbraut 27	780 Höfn	470 8004 / 470 8001	jonkr@hornafjordur.is	www.hornafjordur.is	Sveitarfélagið Hornafjörður	Jón Kristján Rognvaldsson
Félagþjónusta Fjötsdalshéraðs	Lyngási 12	700 Egilsstöðum	470 0700 / 470 0701	gudrunf@egilsstadir.is	www.egilsstadir.is	Fjötsdalshérað, Fjötsdalshreppur, Borgarfjarðarhreppur, Djúpvogshreppur, Vopnafjarðarhreppur og Seyðisfjarðar-kaupstaður	Guðrún Frimansdóttir
Félagþjónusta Fjarðabyggðar	Hafnargötu 2	730 Reyðarfirði	470 9000	sigrun.thorarinsdottir@fjarabyggd.is	www.fjarabyggd.is	Fjarðabyggð og Breiðdalshreppur	Sigrún Þórarinsdóttir

Heiti félagsþjónustu	Heimilisfang	Sveitarfélag	Simi/Bréfsími	Netfang	Veffang	Sveitarfélag	Félagsmálastjórar
Suðurland							
Fjölskyldumiðstöð Árborgar	Raðhúsi Árborgar Austurvegur 2	800 Selfossi	480 1900 / 480 1921	guðlaugjona@arborg.is	www.arborg.is	Sveitarfélagið Árborg	Guðlaug Jóna Hilmarsdóttir
Fjölskyldu- og fræðslusvið Vestmannaeyjabæjar	Raðhúsinu	900 Vestmannaeyjum	488 2000 / 488 2001	jonp@vestmannaeyjar.is	www.vestmannaeyjar.is	Vestmannaeyjabær	Jón Pétursson
Félagþjónusta Rangárvalla- og Vestur-Skaftafellssýslu	Dufþakabraut 12	860 Hvolsvelli	893 4723 / 487 8125	rang.vest@simnet.is		Mýrdalshreppur, Rangárþing eystra, Rangárþing ytra, Skaftárhreppur og Asahreppur	Ragnheiður Hergersdóttir
Félagþjónusta Hveragerðisbæjar, Svf. Ólfus og Uppsveita Árnessýslu og Flóa	Sunnumörk 2	810 Hveragerði	483 4000 / 483 4801	maria@hveragerdi.is	hveragerdi.is	Hveragerðisbær	María Kristjánsdóttir